

noční čin

zbirka
kratkých
příča

Noćni čin

**Izbor kratkih priča pristiglih na
konkurs bloga Act Nocturnal**

**Uredila i pripremila: Ana Gord
Beograd, Srbija, septembar 2016**

Ovaj PDF se može besplatno preuzeti sa bloga Act Nocturnal
www.actnocturnal.com

Sadržaj:

0. Predgovor – Ana Gord
1. Kosmički soliteri – Gordan Jovanović
2. Femme fatale - Tanja Andrić
3. Jutarnji fenomen – Dalibor Ćulibrk
4. Knjižara - Milica Ristović
5. Suština - Aleksandar Novaković
6. Ono između – Ognjen Tomić
7. Zmija - Duško Pejić
8. Sjećanje u nama – Belkisa Mujić
9. Neodlučna nevesta - Dragan Marinković
10. Epilog - Dijana Jelenkov
11. Registratori – Milenko Margeta
12. Pita od jabuka – Snježana Prlić
13. Susret s neznancem - Suzana Muštra
14. Beti - Svetozar Jovanović
15. Iza zatvorenih kapaka – Nevenka Pupek
16. Otvori ta vrata – Sandra Mehinagić
17. Šešir sa crvenom trakom – Vitomir Ćurčin
18. Dnevnik jednog vojnika – Ivana Gvozdenović
19. Leptir i lutka - Valentina Rudić
20. Nešto najstrašnije i nešto najljepše – Natalija Trnavac
21. Greh babe Mačice – Branko Mičić
22. Vručina – Marijan Falica
23. Tuđi gradovi – Nikola Mikić
24. Drugi život – Tamara Bobić
25. Ljubav dođe sama-Danijela Jovančić
26. Hrast - Biljana Gajić
27. Bezimene godine – Anja Čulić
28. Rečni galebovi - Aleksandar Farkaš
29. Bijela krv - Mario Lovreković
30. Heroj - Ivan Ivanović
31. Jutro - Andrijana Trujkić
32. Zraci slobode - Milica Miletic
33. Jučer popodne - Marija Biljan
34. U prolazu - Živorad Markulić
35. Čudnovati susret majstora Radovana – Slaven Posavac
36. Ljubav počinje na slovo D - Marija Kostić
37. Priča o zelenim dokolenicama s crvenim tufnama - Danijel Apro
38. Melodija u 4.27 - Marija Zemunović
39. Milo moje – Ksenija Kušec
40. Tri - Aleksandar Stanković
41. Tajna ujeda komarca - Milica Marić
42. Naslednik – Slavica Klein
43. Kako je Dunav izdao – Slađana Ljubičić
44. Ludnica - Nađa Budimirović
45. Umorio sam te - Lenka Gatić
46. Ja sam leto - Ana Gord

Predgovor

Najbolja umetnost dolazi iz srca.

Stoga danas, zbirka priča *Noćni čin*, u kojoj kuca 45 različitih srca, stoji pred vašim očima. Četrdeset pet autora u jednoj zbirci, zajedno. Priče su pristigle meni, u okviru konkursa za kratku priču koji sam organizovala na [blogu](#), a ja ih darujem vama.

Od srca.

Naravno, umetnost koja dolazi iz srca, nije uvek istog tona. Ponekad je srce tužno. Ponekad uzbuđeno. Kuca veoma brzo. Gura reči na površinu. A koliko god paradoksalno zvučalo, zatrovano ili ranjeno srce često ume veoma razumno da pripoveda. Da kazuje kroz šta je prošlo.

Zato i naziv zbirke jeste *Noćni čin*, i za to vam, moguće, dugujem objašnjanje. Možda i ne dugujem, ali volela bih da razjasnim. Naziv bloga *Act Nocturnal* je zapravo *noćni čin*, iliti nešto što činimo noću.

Onda, kada spustimo gard.

Pred nekim. Pred samim sobom.

Onda, kada se dovoljno opustimo.

Da se skinemo goli. Na pozornici. Na ulici.

Kada se ugase svetla. U sobi. U diskoteci. U nama.

Kada kažemo svašta.

Oprosti. Volim te. Ostani. Odlazi.

Sve ono što jutro lako opere.

Kada ćutimo. I gledamo u zvezde. I žmurimo pod suncem. I konačno pustimo suze.

Onaj trenutak, kada se nakon celog dana, konačno susretnemo sa sobom.

Noćni čin.

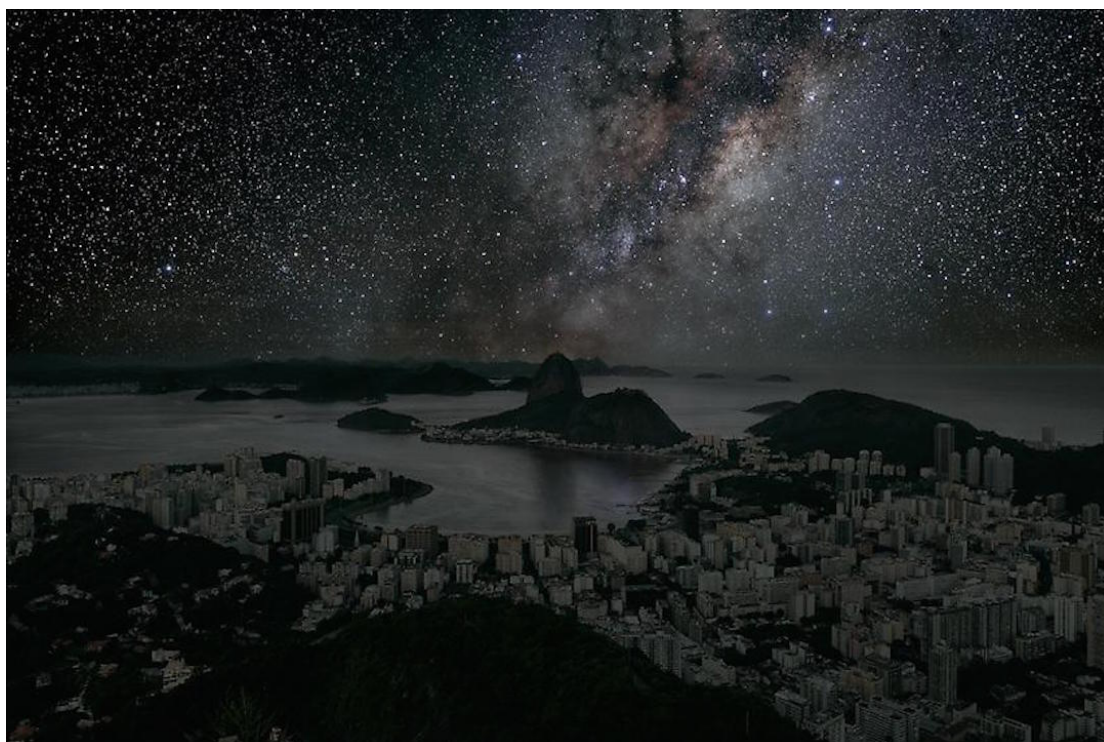
Moguće i zato što za mene pisanje predstavlja - noćni čin. Intiman. Pokriven. Podmukao. Dirljiv. Stidljiv. Drhtav.

I veoma često neuhvatljiv.

A priče pred vama, sve do jedne su izašle iz jednog takvog, noćnog čina. Od srca. Bilo kad da su pisane. I sve do jedne su poklon vama u želji da se susretnete sa samima sobom i pre mraka.

Da vidite da je i vaše srce u redu.

Kakvo god da je.

1. Kosmički soliteri – Gordan Jovanović

Odlučila sam da umrem. Nego kako, da ga kaznim za sve ono što mi je priredio! On će meni da sam ja kokoška! Ako sam ja kokoška, onda je on, onda je on jedan, jedan, jedan... Jedan pevac! Tako je! Pevac! Videće on! Odlučila sam, samoubistvo u dva laka poteza! Već vidim, ima da plače i da kuka i da ga sram bude što mi je svašta rekao! Krelac! Nije pevac nego krelac!

Ljuta sam i čvrsto držim šipku u autobusu. Nismo se čuli par dana i meni kulja u stomaku jer sam krenula da pokupim sve svoje stvari dok on nije kod kuće. Ostaviću mu ključ ispod otirača, razbacati svu odeću po stanu, možda čak umočiti četkicu za zube u wc šolju, ostaviti oproštajno pismo i onda bam! Policija, hitna pomoć, ma cela bulumenta ima da se skupi. Gospodine, mi smo je pronašli... Znae, ona je... Masni, debeli detektiv kao u filmovima i njegov izbezumljen pogled. Ima da mu bude toliko krivo da će da dolazi do kraja života na moj grob za moj rođendan! Jer će znati da je on kriv! Samo je on kriv!!! Čak i ako se preuda, pardon, preoženi ili kako se već kaže, mada mi nismo venčani, ali čak i ako se venča ima toliko da mu bude žao da će da dolazi za moj rođendan svake godine i da mi ostavlja omiljeni cvet na grobu... Još kad bi krelac znao koji je moj omiljeni cvet! Doduše, ni sama nisam sigurna koji mi je baš omiljeni, ali nešto pogrešno će da ostavi, ma taj će da zabrlja i na mom rođenom grobu (je l' može da se kaže rođeni grob?!) Ući će u cvećaru pored groblja jer ga mrzi da vucara cveće čak od kuće, pa će uzeti nešto za 300 dinara, znam ga ja! Još ako ga i pogleda neka cvećarica (cvećarka?), one su sve ljupke i nežne i sve liče upravo na neko nedužno cveće koje samo stoji i lepo je i miriše. Da, ima i da ga pita za koga mu je cvet, pa kad sazna da nije za užu familiju već za bivšu dragu, još će da pomisli kako je silno romantičan i da razmene telefone! E pa neće moći!

Eto, a autobus upravo prolazi pored Novog groblja, kakva zgodna simbolika! Ko zna na koji plac će da me uvale; neka, nek' se napešači... Mada on kakav je, on će da dođe prve dve godine za moj rođendan, i to samo ako bude

podnošljivo hladno (jer mi je rođendan u sred zime). Sledeće godine ima da se prehladi, pa će ga mrzeti da ide. One tamo sledeće, žena će ga pitati kuda je krenuo a njemu će biti nezgodno da laže jer je napolju minus a ona hrani njihovog devetomesečnog sina. Naravno sin, sve po gospodinovoj želji, uvek mora da mu se ostvari šta god zamisli. Krelac, kažem ja lepo, krelac! I onda više neće ni dolaziti, toliko o njegovoj dušebrižnosti.

Mrmljam sebi u bradu koliko se nerviram i vidim kroz prozor autobusa kako prolazi neki Reno Klio, crn, isti kao njegov... doduše bez onih belih felni, ili ratkapni ili kako god. Ta kola su u stvari kriva za sve. Opterećen svojim zanimanjem za automobile, pre nego što me je poljubio, dotični me zvao na neki prastari film a usput i da me provoza svojim nabudženim Kliom. Meni ništa nije bilo jasno, kako on uopšte očekuje da se ja u njega zaljubim dok buljimo u praistorijski film i ćutimo ili se vozamo nekakvim kolima?! Zamislite samo – da odvede prvi put devojkicu u bioskop a posle da nastavimo da ćutimo usled preglasnog brujanja auspuha! Kao da mene briga koliko konja razvijaju ta kola, ili kako se već kaže. A nije me čak ni provozao. Ne, taj je samo umeo da me odmah nakon filma prisloni uz vrata tog čuvenog Klia i poljubi... Ni o čemu nije mislio.

Toliko sam bila zbunjena njegovim ponašanjem da, sećam se, da sam došla kući nakon tog poljupca uglavnom i zapalila džoint. Šta? Niko nije rekao da sam fina. To što imam dugu plavičastu kosu i šteneće oči i završila sam fakultet na vreme ne znači da sam nešto kao poštena. I mi, studenti koji su dali sve ispite u roku, imamo dušu. Nemojte da mi sad tu mašete glavama. Ne drogiram se, i šta više ni ne pušim. Svesna sam svega: iako neki kažu da marihuana nije droga, ja znam da jeste. Prosto, pušilo mi se te večeri. Ušla sam u stan, skinula jaknu, izula se, otvorila fijuku da ubacim ključeve i našla savijen džoint (sestrin, čisto da se zna). U prvo vreme, savijen cigar mi je stajao u rukama i samo sam ga gledala. Onda sam ga pomirisala i odjednom odlučila da budem cool, kao u muzičkim spotovima. Da zapalim, udahnem duboko, zadržim, i lagano puff – ispustim gust, beli dim i uživam. Kao, smuvala sam se sa nekim, a onda sedim na terasi, sagorevam i nikotin i braon smolu u pluća. Uvlačila sam dim, kašljala, nisam se osećala preterano cool i razmišljala da li komšije vide žar cigarete na terasi. I mislila kako su zvezde u stvari milioni upaljenih džointova sludjenih devojaka koje sede po kosmičkim soliterima i ne znaju kako da se ponašaju nakon prvog poljupca.

Hoće li više ovaj autobus? Koliko mi samo treba da dođem do stana kad ne idem kolima... Do mene seda neki mladić koji očigledno ide iz tertane. Visok je i nabildovan i ja sam razočarana u sebe kako se ranije nisam toga setila. Trebalo je da lepo pozovem najnagravanijeg lika koga poznajem (ili čak dvojicu!) da dođu i uzmu stvari iz njegovog stana, pa tek onda da se ubijem! Da prvo bude malo ljubomoran a onda još dodatno da se nasekira kad samoinicijativno okončam svoj (relativno) mlad život. Mada, onda možda može da pomisli da nije on kriv, ne, ne ovako je idealno; da, ovako će da zna da je on kriv! I on i njegova glupa kola, kao i uvek! Oko njih smo se i posvađali: gospodin Anton Sena u pokušaju se nadurio kada sam rekla da moj drug S. vozi dobro kola... Kakve veze ima ko kako vozi kola?! Da ga ne poznajem, još bih rekla i da je ljubomoran! Ali valjda su svi muškarcu tako osetljivi za vožnju: kada skinu gaće ili sednu za volan uvek misle da sve najbolje rade. A moj drug zaista pažljivo vozi... Na sve mi je još rekao i da je S. zaljubljen u mene, pa kakva glupost! Otkud njemu samo to sve u glavi meni nije jasno. Krelac, lepo kažem ja.

Krenulo je uglavnom od te glupave vožnje, da bih mu ja prebacila kako mi se nije javio čitav dan dok je bio na poslu i kako vikende provodi u radionici umesto sa mnom a onda je on rekao da nije znao da mora da se čekira na svakih sat vremena i da bolje da se petlja sa tuđim kolima nego sa tuđim ženama i onda smo se toliko posvađali da mi je rekao da sam kokoška i da mogu 'ladno da odem kod S. i njegovih kola ako mi je volja i da njega boli uvo. E pa mene boli, da prostitute, više od uveta. Krelac jedan. Nije to, nego njemu smeta što S. ima nekog BMW-a a on se šepuri sa tim polu-trkačkim prcvoljkom od automobila... I onda ja kokoška, kako ga nije sramota!

Konačno se približava naša stanica. Pardon, nije više naša, nego njegova od ovog trenutka! Tako je, samo njegova moliću lepo! Još da smislim kako da se ubijem, znam da sam rekla u dva laka poteza, ali to baš i nije istina. Kad bi samo postojao neki način da se ja ubijem a da u isto vreme vidim krelca kako će da pati za mnom i kako će da mu bude žao za sve što mi je rekao; da li će zaplakati, e to da mi je znati...

Otključala sam stan kad me je s vrata prenuo poznati glas:

– Izvolite?

Krelac je sedeo na mojoj omiljenoj fotelji i podsmešljivo me gledao. Čim sam ga videla, bilo mi je, priznajem, sve pomalo smešno a njegova frizura izuzetno simpatična. Još kad mi se nasmejao, osećala sam neopisivu želju da ga opalim da se uozbilji jer smo imali da razgovaramo o ozbiljnim stvarima u našoj vezi... Bivšoj vezi tačnije!

– Koji mi je omiljeni cvet?!

On se, naravno, zacenio od smeha, kao da sam rekla nešto mnogo smešno. Kad je video da sam pocrvenela i da sam besno krenula da vadim stvari iz ormara i da ih slažem u kofer, počeo je da me prati po stanu, uozbiljio se i zbunjeno rekao:

– Ej, pa ej... Otkud ja znam... Kala?!

– E pa nije kala! – rekla sam i poturila mu jednu majicu pod nos – Ništa ti ne znaš! Grozne su kale, izgledaju kao, kao... kao neke izbečene vagine!

Onda sam odlučila da tu istu majicu demonstrativno bacim na pod, tik pored kofera.

– A što bacaš stvari tako? – rekao je dok je podizao nedužni komad odeće sa poda – Hajde smiri se i reci mi koji ti je omiljeni cvet?

– Ruža! – odgovorila sam kao iz topa. – Obična, najobičnija crvena ruža!

– Koja nikako ne podseća na polni organ? – dodao je uz osmeh dok je lagano vadio i slagao odeću koju sam uporno gurala u kofer.

– Ti si jedan krelac! – rekla sam nadureno, prekrstila ruke i sela na krevet.

– A ti si jedna slatka kokoška koja laprda bez mnogo potrebe.

Došlo mi je da se smejem, ali nisam htela da popustim. Na kraju krajeva, on, krelac par ekselans, meni je rekao da sam kokoška!

– Pušila sam džoint da znaš! – rekla sam glasno, sa i dalje prekrštenim rukama, i gledala na drugu stranu.

Vadio je moje stvari iz kofera a onda pogledao ozbiljno u mene.

– Kada bre?

– One večeri kad smo se smuvali!

– Duvala si narkotike pre nego što si se poljubila sa mnom?! – rekao je zabezegnuto i prestao da slaže moje stvari.

– Ma neeee... posle. – pogledala sam konačno u njega. – Džoint je bio deo mog sazvežđa.

Nasmejao se i gađao me majicom u glavu: – Šta pričaš ti luda kokošija glavo?

Uhvatila sam majicu i složila je uredno pored sebe.

– Hoću da kažem da me od samog početka ove veze teraš na ludilo. A dodatno si me iznervirao danas jer koketiraš sa prodavačicom cveća i neko ti drugi rađa sina.

– Šta sam ja propustio... – počeo se iza uha – Zašto druga da mi rađa? I zašto ne ćerku?

– Voleo bi ćerku? – gledala sam u pod i mazila uglove odeće koja je stajala složena pored mene na krevetu.

– Pa, pre nego što si bila kokoška, bila si jedno umilno pile. A valjda naša ćerka neće porasti u takvu laprdaru.

– Ko mi kaže! – ustala sam sa kreveta, zaklopila kofer i ponela ga sa sobom. – Ti si jedan najobičniji krelac!

Izašla sam na terasu i pogledala u nebo. Mesec se već video, iako je bio dan. Koliko li će noćas da se pojavi dalekih, kosmičkih vatri koje ne znaju šta će nakon prvog poljupca... Ne zavidim im nimalo. Puše drogu zbog ljubavi a onda još ispadnu kokoške.

– Ostavi te stvari! – začula sam kako mi dovikuje iz sobe.

Napućila sam usne i sačekala još koji trenutak. Krelac je to ipak.

– I dođi da me poljubiš više.

Gordan Jovanović rođen je 1981. u Beogradu, gde je završio Filološki fakultet. Napisao knjigu kratkih priča i jedan roman, koji je jedva iscedio iz sebe. Trenutno piše roman br. 2 i mnogo mu bolje ide, a radi kao freelancer u toplim krajevima Marbelje. Uvek raspoložen za pisanje, sport, druženje i putovanja.

2. Femme fatale - Tanja Andrić

Ne dozvolite da umrem sa ovim bremenom na duši. Bliži mi se kraj, osećam taj miris kedra, jasmína i belog cveća. Ona dolazi po mene. Mnoge sam vam priče napisao, ali jedna je ostala. Pročitajte je. Moju poslednju priču. Pisac živi dokle god su mu dela živa. Ja želim da i nju ostavim na ovom svetu. Da je i vi upoznate onakvu kakvu sam je i ja upoznao, tog juna, davne dvehiljadite godine. Ne znam kroz šta će moja duša prolaziti, nisam bio obazriv kada je trebalo da budem.

Došao sam u glavni grad na studije. Nevidljivi provincijalac na užarenom asfaltu. Loš naglasak, jeftina garderoba i rumeni obrazi nisu mi dozvoljavali da postanem deo ekipe. Nisam bio dovoljno kul. Tog juna, te davne godine, seo sam u Klub književnika, naručio sok i naoštrio se da napišem priču za gradsko takmičenje. Da selja, kako su me zvali, zapuši usta prestoničkim obrazovanim mangupima.

Proveo sam dobar deo dana u klubu razmišljajući kako da počnem. Šta li su radili veliki pisci kada nisu imali nadahnuće. U čemu li su ga pronalazili?

"Uglavnom su se nadahnjivali alkoholom, ako te zanimaju malo stariji pisci. Ova mlađarija koristi neke druge opijate." začuh zvonak glas koji me je trgao iz razmišljanja.

Sela je preko puta mene nudeći me točenim pivom. Gusta pena pretila je da se preljuje preko njenih tankih prstiju. Plava ravna kosa joj je padala preko ramena, a šiške prekrivale guste crne trepavice ispod kojih su sijale oči poput mačijih. Bila je malo starija od mene, ali daleko smelija i pričljivija. Ostao sam otvorenih usta, zureći u nju, pa u pivo, pa ponovo u nju.

"Da, tebi sam se obratila. Mnogo si sladak tako rumen i zbunjen." Nasmejala se i tutnula mi pivo u šaku. Bilo me je sramota, jer ga nikada ranije nisam pio. Odvažio sam se, prineo hladnu kriglu ustima i srknuo gorkastu tekućinu. Namrštio sam se i to ju je nasmejalo.

"Ja sam Vanja. Došla sam da ti pomognem da napišeš priču. Iskusna sam u tome, videćeš i sam. Šta kažeš?" upitala me je.

"Drago mi je", promucao sam.

"Nisam čula kako se zoveš?"

"Gli... Gligorije." tiho sam odgovorio očekujući da ismeje moje seljačko ime.

"Gligorije i Vanja, baš lepo. Ruska imena, super smo se našli." Otpila je gutljaj piva, a ja sam ćutao u neverici. Otkud ona zna šta radim ovde i zašto osećam neku škakljivu toplinu ispod pojasa? Otpio sam i ja nekoliko gutljaja, ali bljak grimasu nisam uspevao da sakrijem.

"A otkud ti, Vanja, znaš šta ja ovde radim? Budi iskrena, pa mi reci ko te je poslao? Je l' mi se rugaju kolege dok nas posmatraju iz prikrajka? Budi iskrena..."

Prekinula me je naglo se nagnuvši preko stola i stavivši mi svoj tanani kažiprst na usne.

"Psst! Ne lupaj. Nemamo vremena za gubljenje. Želiš da postaneš pisac? Pravi pisac? Bićeš uskoro, veruj mi. Darovit si."

Sela je tik uz mene. Osetio sam mešavinu mirisa belog cveća, jasmina i kedra. Poželeo sam da utonem u njen vrat, da zauvek upijem taj opojni miris. Pogledala me je pravo u oči. Naježio sam se i nehotice stisao kriglu. Po čelu su mi izbijale graške znoja, a u stomaku mi je titralo.

"Pravi pisci, dragi Gligorije, nemaju dušu", rekla je mirno.

"Kako to misliš, Vanjuška?" Nisam ni slutio da alkohol može toliko da oslobodi čoveka. Nisam više bio selja, ne. Imao sam jednaka prava na ovu lepoticu kao bilo ko u ovom gradu. Popio sam još. Veoma mi je prijalo.

"Lepo. Nemaju. Trampe je za uspeh, nagrade, novac, žene. Sve o čemu maštaju na ovom svetu, dobiju."

Posmatrao sam njene usne dok su se micale. Jednom sam poljubio devojkicu. Njene usne nisu bile ni približno krupne i pravilne kao Vanjine. Mirisale su na trešnje. Dozivale su me.

"Hej! Gligorije! Slušaš li ti mene, čoveče?" povikala je.

"Da, da, izvini, naravno. Sve sam čuo što si rekla", slagah i porumeneh. Ništa nisam čuo. Gledao sam u te očaravajuće usne, nošen samo jednom željom.

"E, pa, ako si sve čuo i nadam se, razumeo, da li bi pristao?"

Ćutao sam. Malo sam se zbunio. Nisam imao pojma kakav je pristanak čekala, ali ako je to značilo da ću i dalje uživati u njenom društvu, onda pristajem.

"Gligorije, dragi moj, dobro razmisli pre nego što izgovoriš, kod đavola nema hoću-neću." Ponovo mi se unela u lice. "Šta najviše želiš u ovom trenutku? Da li bi se trampio za nešto? Sadašnjost za večnost?"

Nisam sačekao da završi. Sklonio sam kosu sa njenog vrata, nagnuo se i nežno je poljubio tik uz uho.

"To želim, Vanjuška"

Tanja Andrić rođena u Beogradu, 1979. godine, po struci profesor španskog jezika, nastavnik engleskog i grčkog, a po zanimanju administrativni radnik u građevinskoj firmi. Živi u Beogradu, na jednom lepom brdu.

3. Jutarnji fenomen – Dalibor Ćulibrk

Ja sam prirodni fenomen...

Ponekad upalim mozak pa isključim muziku pred spavanje. Telefon ujutru zvoniti i zvoniti, ali džabe. Nacentriram ono “snooz” i vratim se u carstvo snova. Posle nekoliko “snoozova” ustanem nekako. Pogledam na sat. Ijao, deset do sedam – a la Zoran Cvijanović... Autobus imam za petnaest minuta, a do stanice mi treba pet. Pričam o periodu života u kom nisam imao Bluzmobil, odnosno Jugića. A i kada sam ga imao, trošio je dvanaest litara benzina, kao X6 da vozim. Ekvivalentno tome sam i ulje sipao. Auspuh puca, a babe se krste kad prolazim.

Dakle, imam deset minuta da se spremim i izađem iz kuće. Uveče nikad, ali nikad, ne pripremam šta ću da obučem. Rovarim ti tako ja po ormaru, stvari lete po sobi. Aha... Ovaj duks je dobar! Vidi fleku, u jebem ti kečap! Tražim drugi. Pronađem ga nekako, uzmem ostale stvari i obučem se dok silazim niz stepenice. Trenerka okrenuta naopačke, dve različite čarape, ali nema veze. Ulazim u kuhinju, stavljam džezvu, sipam pola šolje vode i kašičicu i još malo šećera. Trčim do kupatila, umivam se. Stavljam gel na kosu, namažem stik ispod pazuha, obavim fiziološku potrebu i vratim se u kuhinju. Provrila voda. Zakuvam kafu sa dve kašičice, isključivo Grand kafe, i dodam još malo, nek se nađe. Sipam kafu u svoju omiljenu šolju koju mi je sestra kupila u Veneciji. Otvaram frižider, ali mleka nema! Jooj... Ubiću nekoga! Trčim kod babe sa šoljom i znam šta me čeka a usput prospem malo.

„Gde si, babino zlato, ljubi ga baba!“

„Baba, nemam vremena. Treba mi mleko.“

Otvaram njihov frižider i vidim mleko u nekakvoj šerpi. Iako sam joj hiljadu puta rekao kako mleko više ne treba da se prokuvava, ona to uporno radi.

Tvrđi kako joj je doktor Ljuba još šesnaestog marta devedeset četvrte godine rekao... Zaboravi. Mleko na sebi ima dva prsta kajmaka. Pomeram kajmak i sipam mleko u šolju. Upadne mi malo, i ona kafa više ni na šta ne liči. Nervoza na dvesta pedeset stepeni. Surduknem na eks bučkuriš koji sam napravio, vratim se u kupatilo i prelazim na ritual pravljenja frizure. Dakle, kosa se stvrdla od gela; sada treba da oblikujem ovo moje gnezdo. Pokvasim ruke i krenem. Aha... Ovde malo levo, ovde malo desno. Još malo vode. Aha... taaako. Pogledam se iz profila. Mmm... ne valja tu nešto. Ispočetka. Pogledam na sat: 07:01. Nema veze, trčaću.

Popravim to što sam video i istrčim iz kuće. Baba viče: "Dal`bore, novčanik." U da, jebote, tu mi je Bus Plus! Vraćam se i uzimam novčanik. Istrčavam na ulicu. Jao... Zube nisam oprao. Ponovo se vratim. Trljam ih i pravim penu kao kada je mašina za veš u centrifugi. Haa... pu! Pogledam se u ogledalo još jednom, još malo popravim frizuru i opet izletim iz kuće. 07:04. Trčim kao Karl Luis na sto metara. Komšijin mali mi se smeje. Mislim se, jebaću ti strinu kada se vratim sa posla. Mnogo me nervira. Stižem na stanicu, kad tamo vozač već zatvorio vrata. Dotrčim ispred njegove šoferšajbne i sklopim ruke u fazonu: „Pobratime... Žena, ženina majka i ženina deca mi umiru od gladi. Pomagaj.“ Vozač prevrne očima jer mi nije ovo prvi put i otvori vrata. Rekoh li malo pre da sam prirodni fenomen?

Ah... Dobrodošli u ripanjski autobus. Znam da ste po gradu vidali svakakve krtije, ali nama stvarno šalju autobuse koji su bili stari dok je Hitler pripremao napad na Rusiju. Znači, ništa nije neobično ako je na sred autobusa rupa koja gleda na asfalt, ili ako se vozimo bez zadnjih vrata. Skinuli huligani, šta ćes. Nema država para.

Ljudi koji me ne poznaju tvrde da sam veoma arogantan dečko. Kao prvo, ja stvarno ne znam kako oni mogu od ranog jutra da razglabaju bez prestanka. Dakle, ne diraj me, mrzim ceo svet, idem na posao koji ne volim i možeš da mi se obratiš tek oko dvanaest sati. Tada popijem drugu kafu i mozak mi se malo razbistri. Druga stvar. Mnogo sam stidljiv i povučen u sebe. Ne mogu sa nekim koga dovoljno ne poznajem da pričam na temu tipa: „Šta je Vučić izjavio?“ ili „Jesi li video da je Nole izgubio?“, koje ubacujemo u razgovor, eto, da bi se nešto pričalo. Politika me ne zanima, a Noletu svaka čast. Ali to nije razlog da me uznemiravaš u sedam sati ujutru. Od mene možeš dobiti jedno „zdravo“ i to je to. Ljuti se koliko hoćeš.

Koeficijent smrada u autobusu, puta pokvareni klima uređaj, jednako je formula od koje i černobilski vuk beži kao đavo od krsta. Ispred mene ciga, koga znam sa stanice Kolonija, objašnjava drugom cigi:

„I tako sam b`ate ja... Došao ja... Pretuk`o ga ja... I moja burazera dva...“

Nindža ratnik, jebote! Autobus se penje uz ripanjske krivine, lamela smrdi, sve se zadimilo. Motor vrišti li vrišti. Vozač ga izvuče do granice raspadanja i čuje se KRRK! Opa... Dobro je, prebacio je u drugu brzinu. Motor je malo došao sebi. Osećam se kao u šejkeru. Svi se ljuljamo u ritmu. Ciga počinje da demonstrira Brus Lijeve pokrete, a baba pored njega u neverici vrti glavom. Učiteljica Sneža upravo daje recept za tortu od vanile nekoj ženi, a meni u glavi „Du hast“ od Ramštajna. Ludilo. Vozač je stao kada smo bili u blizini podnožja Avale. „Ne idemo dalje, pokvario se.“ – izjavio je kao da je srećan zbog toga. Izlazimo smoreni iz autobusa. Neki deda psuje Tomi Nikoliću pokolenje i period pre pokolenja. Peške odlazimo do stanice na Avali. Obično se bus tu ne čeka dugo. Ulazimo u 401 koji je došao iz Pinosave. Ljudi unutra gledaju u fazonu: „O

ne, evo ih Ripanjci! Spašavaj se ko može!“ Svi smo se poredali kao sardine, a diše se isključivo na škrge. Joj... treba se voziti još dvadeset minuta. Kada izađem na Banjici osećam se kao ponovo rođen. Presedam u autobus 47. Uđem i ne verujem svojim očima. Pa ovi imaju klimu! Vidi... ni Bus Plus im nije izlepljen samolepljivim sličicama! Niko ne viče i ne demonstrira kung fu pokrete. Nema prasića i jagnjića. Drugi univerzum, bajo moj. Izlazim na Autokomandi i ulazim u pekaru u kojoj radim. Presvlačim se i počinjem po standardnoj proceduri da vrtim svoju prvu picu, kaprićozu. Kolega me pita: „Jesi li si čuo šta je Vučić izjavio?“, a ja počnem potajno, kada me niko ne gleda, da udaram glavom o zid.

***Dalibor Ćulibrk** je rođen 1987. godine, u Beogradu. Radi kao pica majstor već dugi niz godina, a hobi mu je komponovanje, pisanje pesama i sviranje gitare po beogradskim rok klubovima. Talenat za pisanje je otkrio „pod stare dane“, ali se uz osmeh seća kako su mu se često tokom školovanja provlačile petice iz srpskog jezika. Ovih dana je izdao treću knjigu pod nazivom „Prodavnica ploča“. Tvrdi za sebe kako je ponoćni pisac koji, dok čitav grad spava, crpi energiju iz tuđih snova i prenosi je perom na papir.*

4. Knjižara – Milica Ristović

Taj čovek je filmski ostario. Isti lik, isto držanje, visok, još uvek nepoguren. Miran. Kao i pre petnaest godina, i više od petnaest, ali ne računa mi se... Ni njemu se više ne računa.

„To Vam jeee... Sto trideset iiiiii nešto dinara, za Vas da zaokružimo na sto.“

Potpuno bele kose, svega malo duže nego nekad. Uredno obrijan. Iza levog uha virio je slušni aparat. S leve strane bila su i vrata.

Nekad se zvonilo na ulazu, jer knjižara je bila u sklopu kuće. Tada bi užurbano dolazio da otvori vrata, uvek nakon par minuta čekanja, izvinjavajući se krišom kroz zalogaje doručka. Uglavnom, iz kuće, kroz odškrinuta vrata, dopirali su mirisi nekog kivanog jela i zvuci uključenog televizora. I uvek me je zanimalo kako je tamo, sa druge strane vrata. Da li ima tapete, ženu ili nekog kućnog ljubimca? Koje boje su tapete?

Danas nije bilo potrebe da zvonim, već je bio u knjižari, a vrata iza njega, koja su dalje vodila u kuću, bila su zatvorena.

„Sutra zatvaramo.“

Smireno i frekvencijom neverovatno optimalnom za nekoga ko je gluv, izgovorio je:

„Zato je ovako. Nema ničeg.“

Čula sam te reči iza sebe, jer sam nastavila da razgledam poluprazne police. Kod kase sam već ostavila svesku i olovku koje je trebalo samo da platim i odem, i jeza u kostima bi nestala na hladnom januarskom vazduhu, i taj neprijatan osećaj po koži glave i slika njegovog lica bi iščezli... Ali, nekako, kao u pokvarenom liftu vremeplova, zaglavih sa njim i sobom u toj prostoriji '90 i neke. U dnu radnje primetih da je knjižara postala i prodavnica mešovite robe. Paste za

zube, deterdženti za sudove, žice... kojima bi bilo nemoguće ostrugati taj zakoreli sloj prošlosti na kojem smo on i ja stajali.

Zadržala sam se još malo kod police sa sveskama. Nove su, a nisu mirisale. Možda, jer ih nije bilo mnogo, možda... Dadoh mu dvesta dinara, vratio mi je sto. Ostali smo dužni jedno drugom.

Milica Ristović je rođena u Beogradu 1990. godine. Student je Srpskog jezika i književnosti na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

5. Suština - Aleksandar Novaković

Delirični dan na Kalemegdanu. Beograđani, kao gušteri izmireli ispod kamenih ploča, zauzeli su skoro sve klupe. Tu je i on, visoka, štrkljasta pojava u tamnoplavom odelu, na klupi pored visokog grma. Pored njega sedi smeđokosi dečak sa šerpa frizurom. Dečak ima sedam, osam godina. Njegov sin, pretpostavljam. Bio sam na dvadesetak koraka od njih. Ne znam ni sam zašto ali, umesto da krenem prema njemu, ja skrećem levo uskom stazicom i pozicioniram se s druge strane grma. Otac je spustio šaku na glavu svog sina i brižno mu namešta kosu. Velški češalj, rekao bi Džojls. Pomalo se igra s njom dok to radi.

- Sine, – kaže mirnim, odmerenim glasom - jesi li baš mnogo srećan?

- Jesam, tata!

- Zašto sine?

- Išli smo u bioskop i gledali novog Betmena i kupio si mi sladoled i išli smo u zoološki vrt.

- Dobro, sine. Vidim, lepo si se proveo – kaže otac s blagom dosadom u glasu - ali ne treba da se toliko raduješ. Viktore, ako previše uživaš, onda se opustiš i nisi spreman na grozne stvari.

- A zašto?

- Zato što je život pun groznih, nepravdanih stvari.

Šaka, koja je do maločas milovala sina, podeli dva kratka šamara. Dečak brizne u plač.

- Dečaci ne plaču – prosikće otac – a sad marš do vecea da se umiješ!

Viktor otrči u pravcu javnog toaleta a otac protrlja teme velike glave pokrivena tankom, crnom kosom. Hitro krenem napred, ne osvrćući se. Usput razmišljam šta da radim. Najbolje bi bilo da napravim mali krug, do Spomenika zahvalnosti Francuskoj, zatim se spustim do Gradske biblioteke i onda, ležerno, opet dođem u park. Ionako sam poranio deset minuta. I bi tako. Prilazim mu, s ispruženom desnom rukom. Viktora još nema. Mislim na dete koje rida iznad umivaonika koji je pet minuta ranije isprovraćao lokalni klošar.

- Profesore Radeviću!

Otac ustaje i kratko se rukuje sa mnom.

- Dakle, vi ste taj Savić iz Liberalnog magazina?

Klimam glavom. Pokazuje mi na klupu. Sedamo, razmenjujemo uobičajene kurtoazije. Uključujem diktafon.

- Profesore, levičarska štampa vas naziva kapitalističkim fundamentalistom. Vaše mišljenje o tome.

Profesorove velike tamne oči se malkice stisnu. Oblizne tanke usne i počne ležernim tonom:

- Zato što sam razložna osoba. Svi znaju da nam je ekonomija propala jer država i dalje igra na socijalnu kartu. Danas, trideset godina posle poraza komunizma. Levičari znaju da dižu revolucije ali ne mogu da donose odluke. Nesposobni su za to. Jedino rešenje je potpuna privatizacija i ultimativna sloboda pojedinca.

Klimam glavom i pokušavam da namestim ozbiljno lice ali je jedino što mi pada na pamet Radevićev sin koji plače.

- Vama protivnici prebacuju što ste oko sebe okupili tim mladih ekonomista koji ih podseća na sektu.

- Svašta - kaže Radević i njegov ovlaštan osmeh otkrije sitne, oštre zube - Sekta! Čitao sam taj članak na koji mislite. Autor je pokušao da napravi paralelu između Habarda, osnivača sajentologa, Ajn Rand i mene. Navodno, ja sam harizmarh i tiranin kao Habard. Okupljam svoje sledbenike oko ideje da je pohlepa kamen-temeljac ljudskog društva - to je sličnost s Ajnom Rand a iza svega, kao i uvek, stoji krupan kapital. Habard i Randova su, kao što znate, pisali fikciju, naučnu fantastiku i utopijske romane, a ono što ja radim kao naučnik je, po mojim protivnicima, naučna fantastika i sektašenje. Ali, dosta o njima...

Napravi kratku dramsku pauzu a zatim reče nešto tiše:

- Vi ste bili tamo u grmlju malopre? Videli ste?

Prilazi nam njegov sin. Dečak je crven u licu, povijene glave, s rukama iza leđa. Na levom obrazu se vide tragovi dugih, tankih Radevićevih prstiju.

- Sine, pozdravi gospodina Savića.

- Dobar dan, gospodine Saviću.

- Sine, - kaže blagim glasom - idi i kupi sebi još jedan sladoled.

Brzo, kao revolveraš s Divljeg Zapada, izvlači iz unutrašnjeg džepa novčanicu od dve stotine dinara. Drži je između kažiprsta i srednjaka i mami sina.

- Neću.

- Idi i kupi - govori Radević sikćući. Dečak zgrabi novčanicu i odjuri. Radević podiže svoje raskošne crne obrve u obliku slova "v". Razvlači onaj isti šarmanтни osmeh koji krasi njegovu fotografiju na sajtu fakulteta.

- Dakle, vi ste nas posmatrali iz grmlja. Video sam vas kako bežite. Zašto ste to uradili?

Ćutim i sležem ramenima.

- Želite da sagledate moju privatnost? Kakva je korist od toga? Štaviše, od toga imate samo štetu. Propao vam je odličan intervju.

- Mogu li da vas pitam samo još jedno pitanje?

- Zašto sam ošamario Viktora? Bili ste tu dovoljno dugo. Mislim da vam je jasno.

- Iskreno rečeno, nije.

- I ja sam, sad, šta? Užasan otac? Diktator u mini formatu? Vidite, ne možemo da se borimo za liberalizam ako prvo ne promenimo svoj um. Malo opreznosti, strogoće, discipline, malo kalvinističkog duha tu i tamo nije naodmet. Želim da moj sin bude snažan, snažažljiv i produktivan. Ne možemo s nekim kmezama i razmazotinama praviti ozbiljno društvo. S onima koji do četrdeset i pete žive kod roditelja. S parazitima.

- Kad kažete paraziti vi mislite na...

- Na sve one koji se ne uklapaju da. Na dobar deo stanovnika ove zemlje. Da bi došli na pozitivnu nulu mi moramo da iselimo još pola miliona do million radno sposobnog stanovništva i da ukinemo bilo kakvu besplatnu zdravstvenu i socijalnu pomoć starim licima.

- Kako će živeti?

- Kako? Kraće.

- To što vi zagovarate je nacizam.

- Ne, Saviću, to je kapitalizam. To je ono što kapitalizam, u svojoj suštini, jeste. I zato, nemojte mene pitati da li sam za liberalni kapitalizam jer jesam. Bolje bi vam bilo da se zapitate: da li sam ja, Nikola Savić, prikriveni socijalista?

Profesor skrene pogled u stranu i jedva čujno opsuje.

- Viktoro, opet si se zamazao sladoledom. Izvinite - kaže s kiselim osmehom - moram da idem. Porodične obaveze.

Tog dana se nije dogodilo ništa posebno. Gušterisao sam na klupi. Šetao centrom. Pojeo kalconu i popio pivo u mojoj omiljenoj piceriji prekoputa Gradske skupštine. Napisao, po povratku kući, ovu priču. Razmislio o svemu. Popio još jedno pivo. Dao otkaz u Liberalnom magazinu.

***Aleksandar Novaković** je rođen 1975. godine u Beogradu. Piše romane, drame, aforizme, pesme i kratke priče. Kao angažovani rok članke i radove objavljivao u: Poljima, Književnom listu, Ulaznici, Koracima, Think Tanku, Kvartalu, NIN-u, Akuzativu, Afirmatoru, Betonu... Kao kantautor pod pseudonimom Alek Novak objavio je pet albuma za diskografsku kuću Slušaj najglasnije.*

6. Ono između – Ognjen Tomić

“Napisaćeš nešto sada?” pita ga uzbuđeno “baš bih to željela da vidim.”

Nasloni se na njegovo rame, zuri u njega dugo, pa u papir.

“Čekam” nije odustajala.

Nasmiješi joj se, tim žadno-safirnim, raznobojnim očima, gdje boginja mjeseca počiva raspolučena i uhvaćena u ogledalima njene duše. Raspamećuje ga osmijehom, malim mladežom na lijevom obrazu. Njene oči su palantiri, koji proročki razastiru pred njim slike onog što priželjkuje. Plava boja reže britkošću, magla sivila zbunjuje i uvlači ka srži, gdje žad jasno plamti i dokosuruje. Ta dva kruga ohrabruju sjajem koji čovjek susreće jednom u toku svog života - ako je rođen pod srećnom zvijezdom. Seciraju i dodiruju svaki njegov dijelić. Mirna je poput kipa anđela, ne miče pogled, ni milimetar, gleda ga pravo u oči, ali vidi, vidi sve... I isto tako razumije.

Prisloni pero i poče da piše, dok su talasi pravili šumove i zapljuskivali plažu. Zalazak sunca čakijom boje breskve razrezuje more, zaranjajući, nestajući iza linije horizonta polako, sekund za sekundom. Vida je taj prizor činio volšebno svjesnim zrna vremena koja protiču, i jedinstvenih trenutaka koji su skopčani sa svakim od njih.

Ne htjede osloviti priču imenom, preskočio je tu trivijalnost i započeo, uvijajući svaku liniju slova posebnim senzibilitetom, nanoseći na papir ono što mu je ležalo sklupčano u grudima.

Počeo je opisujući Sumerskog sveštenika u halji, ostarjelog čovjeka ćelave pjegave glave što posmatra nebo sa terase hrama, dok mu sa prstiju kapa žrtvena krv jagnjeta. Još jedan dan je gotov, pisao je da sveštenik misli u svojoj teškoj glavi, još jedan obred, još jedno jagnje, još jedno pranje ruku. Pripovjedajući dalje kako duhovnik zaklapa umorne kapke. Kako pušta da mu vatreni krug koji zuri sa neba poput oka titana pecka staračku kožu.

Pisao je kako dvije hiljade godine kasnije zemljoradnik u Egiptu, isto tako gleda u zalazeće sunce nakon napornog dana u polju. Obzorje sječe velika piramida, golica rumeni krug svojim vrhom, lomeći zavjesu zalazećeg neba. Ratar briše znoj sa čela žuljevitim rukama i uzdiše.

I pisao je kako se ratnik, milenijum i po nakon Egipćanina, srozao na koljena okružen palim borcima i lokvama krvi, poslije boja kojeg nijedan čovjek ne bi smio vidjeti, gledati se sa otjelotvorenim ponorima ljudskog roda. Ratnik diže glavu otupjelu od osjećaja da se pretvorio u zvjer i zuri u sunce. Čeka, prosi utjehu od sunca, olakšanje umorenoj duši, oprost, lijepu riječ.

I naposljetku izvlačio je slova, pišući kako dizajner sa balkona, uz buku gradske vrve koja kopni i mre nakon velikog radnog dana u milionskom gradu, zaklapa svoj laptop i gleda zalazak. Trlja umorne slepočnice koje trnu od stresa.

Pisao je kako ih svu četvoricu zapljuskuje vjetar melaholije, dok ćute pod suncem moreni svojim mislima. Poput parfema uklesanog u sjećanje, uvija njihove duše vazdušastim dlanovima, ritmično, trese snažno iznutra - iako su spolja mirni poput statua. Svaki dodir vjetrovitog prsta bučan je poput šipke po razvučenoj koži bubnja. U srce im po milovanju zabada srču svojih naleta, ostavlja tugu nedostizanja anđeoskih žica i nečega, slutnje, osijećanja. Gutaju adamove jabučice dok im se tma steže poput prstiju oko vrata. Paučina na harfi se ruga, sve one niti koje nikada nisu zaigrali i dotakli, da oslušnu melodiju i vinu se nagore. Srce se sužava poput uzbuđene zenice oka. Sjenka čuči u njima, bdi, nepoznata, strana, nemirna. Žileti i igle sjeku komore i prevoje srca, probadaju pokretima baletana. Boli, ali ti su ubodi divni, izražajni, suptilni, razdiru i raznose eksplozijom leptira. Taj bol se graniči sa umjetnošću. Možda tu hvataju taj prah i te žice, zbog kojih bi zaplakali. Prožima ih osjećaj koji umiče seizmografima takvih potresa i pomjeranja, i sva sjećanja se sabiru, razvlače i skupljaju, svaka greška, svaki poljubac, svaki nježan trenutak, smijeh sa voljenima i dragima...

Osjećaj prolaznosti se kači za kapke njihovih duša i sa uzdahom polaze svojim kućama i stanovima, ispratitvi crveno sunce na zvjezdani počinak. A kada im se oči sustretnu sa njihovim ženama, one im u pogledu naziru taj ponor i talase koji ih zapljuskuju. Prisanjaju čela i uzdišu sihronizovano, plešu u tišini, podržani snažnim osloncem razumijevanja. Plima apsurdna, osjeka ispunjenosti, lucidna smjena i sudar slatkih iluzija i razotkrivenih ponora. Subjektivni značaj za čovjeka u nepreglednom univerzumu i postojanju - tu gdje on iz praha postaje i u prah se pretvara, putnik, prolaznik, gdje njegovi svijetovi umiru poslije njega i ne znače isto onima poslije, tu gdje nada drži skelet, gdje vjera puni tijelo, gdje sve nestaje u vatri vremena, plač je na milimetar iza oka, stoji poput zaleđenog vodopada. Smrznut tek spoznajom svoga kratkog daha. Ne smiju popustiti. Bilo bi previše. Misle na sve osobe i emocije koje su isplele njegov vijek dok stopama dodiruju tu prašinu dole... Njihovu braću, slatke sestre, majke, očeve, žene, prijatelje, neprijatelje. Sunce zalazi, za sve njih, onog prije šest i po hiljada godina, onog prije četiri, prije dvije, hiljadu, sto, danas. Sunce zalazi za sve podjednako, sutra će se nasmiješiti novo jutro, i negdje ispred, zapute li se naprijed kočijom vremena, mnogi će ispraćati i dočekivati sunce isto poput njih, njihova braća i sestre u dolazećoj bujici vremena... Pitaće se dok gledaju, pitaće se, srca razapetih na užarenom krstu, pritiskaće ih gadura, ta bol, štipaće, grebati, razvlačiti... Sve one stvari koje nisu izgovorili, uradili, promašili, potisnuli, osobe kraj kojih nisu bili dovoljno, mjesta koje bi da posjete još jednom i osvježe davno usnule aveti. Gledaće sa terasa, balkona, polja, stadiona, nadvožnjaka, obala,

vrhova garaža, vrtova i šuma. Misliće na sve svoje grijehove, ožiljke i čaše žuči, i one brodolomne oluje i sunčane dane koji predstoje.

Oni ljube svoje žene, piju vino sa njima, razumijevaju se očima, liježu, jer sutra je novi dan. Za sve njih, za sve nas, do sutra, prokleti živote, anđeoska zavodnice, daj jadnicima još jedno loše djeljenje, prisloni vimu duha na njihove usne, ošamari ih, pljuni, podigni iz prašine, okupaj, nahrani, uzdigni do nebesnih visina, ponizi i uznemiri, saspi bokal ledene nade u lice, ogrni beznađem, potopi, obljubi laticama svoje prožimajuće pažnje, sutra je novi dan, prokleta bila! Večeras neka nas jede mrak, neka zađe crveno sunce gaduro lijepa, misle u sebi, pokrij nas mrakom, sutra nova zora čeka pred vratima našim. Zalazak i izlazak sunca, to je njihova istina. Iz praha su izvajani i u prahu nestaju. Smrt je izvjesna. Šta slijedi potom, ne naslućuju ni u mirisu lucidnih vjetrova koji guraju lađe što jezde morima podsvjesti. Nije ni važno opipati, slutnja je dovoljna, da se cijeni više, ta istina između zalaska i izlaska. Sklapaju svoje oči, usnuće san ili javu... Nije ni bitno, jer sutra će biti sutra. Kamen će gurati uz brdo, do večeri. Jutro je za podnožje, za garanje, a večer je za posmatranje zalaska, za crveni krug koji doziva damu obavijenu haljinom melanoholične svile. Njeni su vjetroviti poljupci najljepši i najboljniji dok se gledaju iz daleka, i samo iz daleka, jer taj bol se iz daljine mješa sa umjetnošću i mnogo čim. Prići bliže bi bilo previše, jer čovjek nije feniks, kad izgori ostaje prah...

Završio je stavivši tri tačke, gotovo drhteći. Kristalna mrena prekrila je njene raznobojne oči kada se susreo s njima, jedna kap je skliznula niz džep u uglu beonjače. Poljubila ga je, usne su joj bile poput mjesečevog mesa, smokve i jagoda. Uspravila se dok su talasi šumili i ridali, jecajući, pjeneći. Mislio je da će se svući i pozvati ga u vodu. No Tia je zastala kod pjeska i svojim vještim šakama izvajala divan cvijet, sa dugim laticama i kitnjastim središtem. Potom se vratila i legla kraj njega. Posmatrali su zajedno kako talasi zapljuskuju i brišu bilo kakve konture, linije i detalje. Svaki poljubac mora odnosio je ponešto pjeskovitog cvijeta.

“Mi smo pepeo i prah, Vide. Iz praha dolazimo i u prah se pretvaramo...” reče “Čak ni tog cvijeta na pjesku neće biti za sat vremena”

Klimnu na to.

“Šta je sa onim vremenom između?” upita je.

Privila se bliže njemu. Sunce je gotovo zašlo.

“Mi dolazimo iz praha i u njega se pretvaramo. Ali mi nismo prah, Tia” gleda u nju.

Nasmješila se najšire što ju je vidio do tada. Mora biti da je nikada nije vidio srećniju od kako je poznaje. Gledali su u zvijezde. Kome će taj momenat značiti, pitao se, osim njima dvoma? A poslije njih? Hoće li iko pomenuti djevojku i mladića, te noći na obali mora, kako gledaju suton?

“Taj jedan sat?” reče “dok ne nestaneš. Budi... Taj sat će meni značiti mnogo.”

I bila je, taj jedan sat. Te večeri, dok su talasi ispirali crtež na pjesku.

Tomić Ognjen rođen je u Brčkom 04.05.1991. Apsolvent Ekonomije na UIS, i povremeno radi kao turistički vodič. 2015 godine objavio je zbirku kratkih priča "[Apolonov jauk](#)" u izdanju SPKD "Prosvjeta" i književne zajednice "Vaso Pelagić" iz Banjaluke. Objavljuje u periodici u časopisima regiona. Interesuje ga književnost, filmovi i muzika koji su prožeti "onim nečim", kao i ljudi koji imaju "ono nešto".

7. Zmija – Duško Pejić

Društvo od pet mladića i dvije djevojke gaze uskom šumskom stazom. Uputili su se ka jednoj napupštenoj lovačkoj kolibi ispred koje, već sedam godina, kampuju o prvomajskim praznicima. Krećući se u koloni, oni razbijaju tišinu prirode svojim bezazlenim šalama, smijehom i reminiscencijama na srednjoškolske dane.

– Ona njemu ne samo da je odsjekla muškost, da ‘proste dame, nego to što je odsjekla prišla je sebi, pa sad gazduje... – reče žalobnim glasom Dušan, dežurni klovn ove grupe, komentarišući bračni život davnašnjeg druga iz klupe sa kojim je presjedio čitavu gimnaziju.

Prijatelji koje je predvodio mu uzvратиše smijehom i on, okrećući glavu prema njima sa namjerom da još nešto doda, ugleda sklupčanog poskoka u visokoj paprati pored staze.– Ej vidi, zmija. – reče pomalo zbunjeno upirući prstom u otrovnicu.

Ne shvatajući ga ozbiljno, oni kroz smijeh refleksno pogledaše u pravcu u kojem je pokazivao, a smijeh se odjednom pretvori u zaglušujući vrisak jedne od djevojaka. Poskok nije reagovao. Bilo je očigledno da je svoja čula usmjerio ka nečem drugom.

– Hajde da ga snimamo kao na Diskaveriju! – predloži Tijana, studentica medicine, koja je svoj strah krila usiljenim uzbuđenjem zbog ovog susreta.

– Ma daj molim te, lijepo sam vam govorio da odemo u restoran kao ljudi, a ne u ovu divljinu punu akrepa i reptila. – podsjeti ih prestrašeni Bogdan uz kojeg se pripila njegova blijeda djevojka.

Poskok je mirno posmatrao travu i ne obraćajući pažnju na uplašene posjetioce, skamenjen, nešto čekao. U grudima svih, krili oni strah ili ne, poskok je prouzrokovao praiskonski nemir, a njegov rog na glavi, crni rombovi i pore na tijelu u najmanju ruku odvratnost. Na Dušanove neozbiljne prijedloge da ga čekaju granom ili pak da mu pljunu u usta kako bi stekli nemušti jezik, svi su se zgražavali.

– Idite vi do kolibe, a ja ću ostati sa Tijanom ako već želi da je snima. – predloži im Gavriilo, visoki momak prijatne spoljašnosti i ledeno plavih očiju.

Tijana zaželi da se pobuni, ali na kraju ništa ne reče.

– Može – reče Dušan – neko i njih mora da čuva. Ajmo cure! – zapovjedi on sa osmjehom gledajući u namrgođenog Bogdana koji grleći svoju djevojku oprezno nastavi put.

Gavriilo i Tijana ostaše da posmatraju poskoka. Rijetki dašci vjetra nanosili su različite mirise procvjetalog drveća. Polenova prašina je lebdila u vazduhu i primjetivši to Gavriilo reče:

– Ovako mora da izgleda pakao onih što boluju od bronhijalne astme.

– Aha... – nezainteresovano odgovori Tijana vadeći kanonovu kameru iz ruksaka.

– Još ti samo nedostaje beretka pa da budeš kao Bergman. – pokloni joj Gavriilo trajavi kompliment, a ona mrzeći sebe što ne zna ko je taj Bergman ništa ne odgovori.

Misleći da je rekao glupost Gavriilo ućuta, zapali cigaretu i sjede na obližnji panj. Tijana zaštićena svojim zanimanjem poče da razmišlja.

Zmija je ostala nepomićna.

Gavriilo je bio jedan od onih inteligentnih muškaraca koji se nikada nije trudio da bude različiti. Bio je dovoljno pametan da zakljući kako svi ti koji teže da budu različiti postaju slični jedni drugima. On je vjerovao sebi i ostao svoj i na taj naćin se zaista razlikovao od drugih. Uvijek ista vojnićka frizura, ista skladna tjelesna figura, smiren, rezervisan i nekako nadmeno hladan, plijenio je ozbiljnošću ali je nije nametao drugima. Malo je prićao, pa je iz tog razloga njegova rijeć bila poštovana kada bi je izustio. Tijana ga je kao svog srednjoškolskog druga i kolegu sa fakulteta smatrala pametnom i darovitom, ali takođe i izuzetno dosadnom osobom koja ne bere „prezrele plodove mladosti“, već živi skoro monaškim životom. Ćudilo ju je što on nikada nije imao djevojku, ali kad god bi ona raskinula sa nekim od svojih momaka ova ćinjenica ju je neobjašnjivo tješila.

Mrzila je njegovo ogromno znanje o svemu i svaćemu. Kad god bi njih dvoje ostajali nasamo, on bi se iz nekog razloga proprićao i na svaku njenu rećenicu davao, za nju nerazumljive, reference, preporućivao crno–bijeie filmove i ruske romane iz 19. vijeka. To je nju lijepu i od svih velićanu ćinilo inferiornom, zapravo nemoćnom pred jednim muškarćem.

Gavriilo je gledao krošnje borova i vjeverice kako se penju po njima, a Tijana postavši samosvjesna, poče se osjećati glupo sa kamerom u rukama. Statićna zmija joj prestade biti strašna i zanimljiva, opijajući osjećaj neposredne opasnosti u njoj gasnu, te ona spusti kameru i nasloni se na stablo blizu Gavriila.

– Zašto neće da se pomjeri? – upita ga ona razoćarano.

Gavriilo okrenu svoje zaledene plave oći prema njoj i ona se neznatno uplašii. On je upita:

– Znaš li da u Bibliji piše: „Budite mudri kao zmije.“

– Za veliko ćudo znam! – odgovori mu ona bezvoljno.

– Ja nisam dobar tumać i vjerovatno griješim, ali...

– Ne budi lažno skroman! – prekori ga ona.

– U redu. – mirno joj reće, ustade, baci cigaretu i krenu prema njoj pa nastavi – Meni to znaći da ćovjek, kao i zmija, treba biti hladan, strpljiv i fokusiran ma šta da se dešava oko njega, ali kada doće njegov trenutak treba da

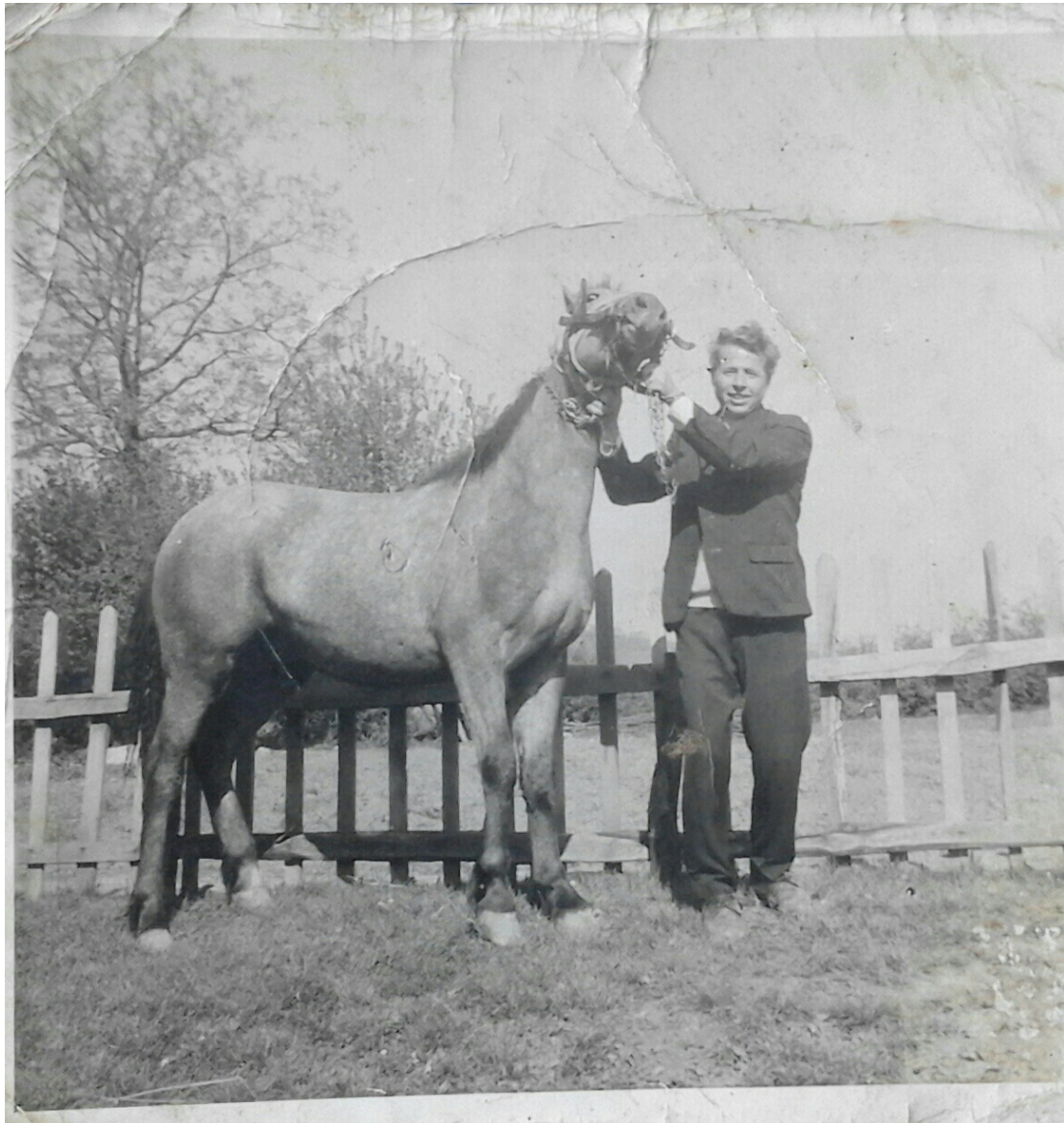
djeluje brzo, precizno... takoreći smrtonosno! – on naglasi prišavši joj na pedalj od uzbuđenih zejtinjavih očiju.

Gavrilu se počеше širiti zjenice i ona dva lednika što bijahu njegove oči se istopiše i pretvoriše u užarenu tropsku noć punu opasnih avantura. On krenu da je poljubi, ali baš u tom trenutku paprat se počē tresti i njih dvoje skrenuše pogled ka poskoku koji je upravo ulovio poljskog miša.

– Eto! Sad zbog tvoje dosadne priče nisam ništa zanimljivo snimila. Baš me nerviraš! – reče Tijana i brzim korakom krenu ka kolibi. Gavriilo razočarano krenu za njom.

Zmija nestade pod nekim kamenom.

***Duško Pejić** je rođen 28.06.1990. u Sarajevu. Diplomirao je studije novinarstva pri Filozofskom fakultetu u Palama, a trenutno se nalazi na master studijama FPN u Beogradu i polaže master studije iz kulturologije. Duško je trenutno nezaposlen i bavi se pisanjem kratkih priča.*

8. Sjećanje u nama – Belkisa Mujić

Moderni svijet me proziva i budi u meni žilu kukavicu; nemoćna sam bez interneta. Mom didu u fotelji nestanak struje nije zasmetao. Donio mu je čak mir i odmor. Did, raspoložen za priču, ugasi cigaretu i ispi ostatak kafe u fildžanu.

„Aras je bio najsnažniji, najljepši konj kojeg sam imao. Zbog njega je i nana pristala da pođe za mene”, smije se on. “Kupio sam ga pedesetih godina od jednog starog čike. Sjećam se k’o danas, srijeda je bila. Krenuo sam na pijacu da popijem kafu i da čujem šta u svijetu ima. A da me nije Smail naljutio, ja tog konja ni kupio ne bih. Započeo on, stari folirant, da će ženiti moju Sumeju. Kupio svega u kući, doveo i konja novog. Kaže, najbolja istanbulska pasmina. Šutim ja, trpim u sebi, znam - Sumeja je moja. Brzo smo mi pijacu prošli, a na kraju reda sjedi čiko i dva konja. Mršavi, otužni, a znam i ja da nemam pare za boljih. Kupio i poveo konja kući. Bit će moj Aras, nahranit ću ga, napojiti i bit će deset puta bolji od Smailovog konja”.

Did kaže, a na nama je da vjerujemo, da je za deset dana popravio Arasa. Svaki dan sam s njim izlazio u šetnju. "I nana se te jeseni udala za mene. Te godine je teška suša bila, u kući tri mjeseca kruha skuhali nismo. Pred Novu godinu sam Arasa prodao za vreću brašna. Teško nam se rastati bilo. I životinja kao insan, vezala se. Dugo sam sjedio sam, u staji gdje je Aras nekad bio. Nikad drugog konja kupio nisam. Bojao sam se uvrijedit ću Arasa. Komšije mi pričale kako ga neki dobar čovjek kupio pa sad s njim svaki dan šeta. Na ljeto iduće godine, rodila se i tvoja mati. Rodna godina bila. Imali smo i brašna i kafe. Ja sam otišao za Austriju raditi, a nana ostala o kući da brine. Godinama kasnije osamostalio sam se, fina plata, fin život. Ali tvoja nana nije dala da djecu povedem. Neće njena djeca tamo gdje džamije nema. Danas mislim da sam pametan bio, pa sve poveo. Odljutila bi se nana, a i život bi ljepši bio... Eto ti jedna priča, a sad idem spavati. Kasno je, a ni struja ne planira više doći".

Otišao did, a ja ostala sama u mraku. Teško mi. Prekorim sebe što sam razmažena. Što ne cijenim sve ovo što imam. Za sve danas, jučer se nisam trudila. Došlo mi. Smatrala sam da mora biti tako. Bez zahvalnosti. Zahvalnosti za život i komad hljeba namazan marmeladom. Treba biti zahvalan za teškoće u našem životu, da bismo spoznali šta je radost. Treba biti zahvalan za radost, jer nam je došla nakon teškoće.

Ova priča, ispričana na ovim stranicama je samo moja uspomena. Dida više nema, a jedna stolica za sofrom ove godine postala je prazna. Ostale su mi samo uspomene i njegovi savjeti o momcima i curama. I nastala je prva zvijezda u mom srcu. Svaka draga osoba koja nas je napustila, postaje zvijezda. Isprva nas jako boli, peče. Plačemo i teško nam je. Kasnije, više ne boli, ali nas neka riječ, pjesma podsjeti da je tu. I ta zvijezda ostaje da sija u nama.

Belkisa Mujić rođena je 07. aprila 1997, i živi u Cazinu. Pohađa Pedagoški fakultet u Bihaću, a u slobodno vreme čita i piše. Njeni uzori su Meša Selimović i Orhan Pamuk.

9. Neodlučna nevesta - Dragan Marinković

Ovo što ću sad da vam ispričam se retko dešava, al' je živa istina. Pričao mi neki Krstivoje, pašenog mog najboljeg drugara Svetozara. Sedimo mi tako u Gradskoj kafani (a, gde drugo?!), kad primetimo da je Krstivoje nekako odsutan. „Šta je, Krstivoje?“ – pitamo ga, kad on odmahnu rukom – „Ma, ništa.“ „Kako ništa? Reci brate, da pomognemo ako možemo“ – navaljujemo mi. On primače cigaretu usnama, duboko udahnu dim iz cigarete da bi ga neko vreme držao u sebi, verovatno razmišljajući kako da počne priču, a onda ga snažno izduva, pogleda nas i poče da priča. Ovako je to bilo.

Selo, kome sam sada već i ime zaboravio, ima svega stotinak kuća, a žitelji tog sela se pretežno bave poljoprivredom, u stvari uglavnom povrtarstvom i vrlo malo stočarstvom. Svadba, o kojoj nam je Krstivoje pričao, je bila prva posle petšest godina u tom selu. Udavala se neka Veselinka, lepuškasto devojče, vesele prirode, koja je volela uvek da bude glavna, da izlazi do kasno, druži se... Ma, sve, samo da ne radi na zemlji. Bila je ubeđena da se rodila na pogrešnom mestu pa je rešila pošto-poto da ispravi tu grešku. Upisala je i fakultet, ali se sve završilo samo na tom upisu. Previše izlazaka a premalo učenja je rezultiralo ekspresnim povratkom kući, odnosno njivi. Svega dva meseca rada na njivi joj je bilo dovoljno da donese jednu vrlo važnu životnu odluku. Rešila je da se uda i tako, za sva vremena, napusti njivu i preseli se kod muža u grad. Mladoženja je u stvari, Krstivojev sinovac Blagoje. Tu sad stvari počinju da se komplikuju, jer, koliko sam ja razumeo Krstivoja, njih dvoje su se samo površno poznavali. Tu godinu, dok je ona kao studirala u našem gradu, oni su se negde, nekako upoznali. Kako su se upoznali niko ne zna, jer Blagoje, u to vreme, uopšte nije izlazio, već je uveliko radio kod oca u radionici, spremajući se da preuzme posao. E sad, vidiš ti kako to život ume da udesi... jedna osoba ulazi u brak da bi se kurtalisala teškog posla, a druga da bi zasnovala porodicu i tako dala smisao svom svakodnevnom teškom radu.

I da ja sad tu ne dužim mnogo, dalje je sve išlo po propisu, odnosno kako to običaji nalažu. Devojačko veče je uz „živu“ muziku trajalo do ponoći, dok je momačko veče bilo dosta skromnije. Uglavnom, ujutru se mladoženjini okupiše,

napraviše kolonu i krenuše po mladu. Usput se, priča Krstivoje, šale, pevaju... Ma, znaš kako to već ide. Uđoše u selo, brzo nađoše mladinu kuću i odmah počеше sa trgovinom – „Pošto mlada?“ – pitaju jedni. „Nemate vi toliko para“ – odgovaraju drugi – „Nego imate sreće, danas je mlada na akciji...“ I tako dalje, i tako dalje, znate već kako se svatovi zamlaćuju u takvim situacijama. I da ne dužim, njeni je prodadoše, ovi drugi je kupiše i svi se uhvatiše u kolo. Krstivoje gleda snajku pa mu, kaže, milo što je mnogo lepa. „Znaš kako to ide...“ – kaže Krstivoje – „...i pamet je u životu bitna, ali čovek pridaje neki poseban značaj lepoti.“ Šta da ti kažem? Drago čoveku što će mu unuci biti lepi. Završi se i to kolo, ponovo svi uđoše u limuzine i uz buku sirena, na mladino veliko zadovoljstvo, napustiše selo.

Stigoše ispred opštine te uđoše u salu za venčanje. Stoje mladenci ispred matičara koji poče sa pitanjima – „Da li vi, Veselinka, svojom slobodnom voljom... itd... itd... uzimate za muža ovde prisutnog Blagoja?“ Krstivoje kaže da mu se čini da matičar nije ni završio sa pitanjem kad je Veselinka kao iz topa uzviknula – „Da!“ Na drugo pitanje, upućeno mladoženji, Blagoje potvrdno odgovori i tad nastade opšte oduševljenje. Ljubi se svako sa svakim i u toj gužvi, kaže Krstivoje, ko će da vodi računa o tome ko koga više puta ljubi... i zašto. Uglavnom, Krstivoje primeti da je harmonikaš dva puta čestitao mladoj i to drugi put nekako čudno, kaže on. „Gledam, ne mogu da verujem“ – priča mi Krstivoje, okrene se on prema svojoj Gospavi i kaže joj za to, a ona, žena k'o žena, reče mu da treba da ga bude sramota što se već na samom početku svadbe napio i da je bolje da čuti, nego što priča gluposti. Posle venčanja odigraše još jedno kolo ispred opštine, a onda pravac – restoran.

U restoranu muzika trešti bez prekida, kolo se igra, peva se, vrišti... Ma, ludnica. Krstivoje kaže, zauzeo poziciju tako da mu harmonikaš i mlada budu stalno na oku i ne mrda. Nije prošlo ni sat vremena kad mu priđe njegov treći brat Stanoje i došapnu mu – „Vidiš li ti, bato, kako onaj harmonikaš pilji u našu snajku?“ Krstivoje ga pogleda te mu odgovori – „Ja ne smem ništa da kažem. Čim ja progovorim odmah me ova moja poklopi kako sam pijan pa lupam gluposti, a ja sam se samo jednom u životu napio i od tad samo dolivam!“ Obojica prasnuše u smeh, a žene, u znak protesta, okrenuše glave na drugu stranu. Krstivoje podiže obrve, pogleda brata i tiho mu, da žene ne čuju, reče – „Primetio sam ja to još u opštini... Đavo je ova naša snajka.“ Stanoje klimnu glavom – „Daj Bože da ovaj naš bizgov izgura jednu godinu sa njom...“ Onda se, kaže Krstivoje, kao po nekom pravilu uključi Stanojeva supruga koja, inače, sve čuje k'o Indijanac – „Stani Stanoje... Stani Stanoje, ne stao nikad, dabogda!“ Od sve muke, priča mi Krstivoje, došlo mu da se smeje.

I ništa. Muzičari odložiše instrumente, poče pauza, a on, Krstivoje, onako iz potaje, posmatra harmonikaša i mladu i ne ispušta ih iz vida. Kad odjednom, harmonikaš priđe mladoj, dok je mladoženja pričao sa nekim gostima, nešto joj došapnu i ode ka izlazu. „Posmatram mladu...“ – priča mi Krstivoje – „...sav treperim od uzbuđenja, a ona kao da se lomi. Vidim, kida se. Nije joj nešto... Kako da ti to opišem? Kao kad čovek u kratkom vremenskom roku mora da donese neku vrlo važnu i tešku odluku... treba da izabere nešto, a ne zna šta.“ Krstivoje se pridiže, ne ispuštajući je iz vida, kad, kaže mi on, ustade mlada te krenu i ona ka izlazu. On pogleda u brata i tiho mu reče da ostali ne čuju – „Stanoje, ode nam snajka.“ Ustadoše obojica i brzo krenuše. Jedva se probijaju kroz onu gužvu, al' uspeše nekako da se dokopaju vrata. Otvoriše ih i ugledaše u daljini neke siluete

na motoru kako se gube u oblačiću prašine koji ostade za njima. Pred njihovim očima se, kaže, onaj beli veo, što se otkacio mladoj sa glave, šepuri na povetarcu, i onako prkosno leluja kao da ih namerno provocira. Došlo mu je da pukne od muke i besa. „Gledam burazera“ – priča mi on – „a gleda i on mene. Šta ćemo? Ćutimo. Okrenusmo se ka vratima te pogledasmo unutra – sve normalno. Niko ništa ne shvata, ... niti ja nešto shvatam.“

Tu ti on prekinu sa pričom, primače čašicu usnama i energično je iskrenu. Namršti se i, onako razočaran, gledajući u onu, sada već praznu, čašicu nešto promrmlja, zatim je prosto zakuca za astal, ustade te i on, kao i ona mlada, ode bez pozdrava.

***Dragan Marinković** je rođen u Odžacima 1961., a živi u Nišu. Dragan MarinkovićRadio je u Ratnom vazduhoplovstvu, a poslednjih jedanaest godina je penzioner. Napisao roman Čvor u mozgu izdavača Književna omladina Srbije, 2013. Jedan je od osnivača i direktor prvog internet časopisa za podsticanje dečjeg stvaralaštva [Tabla](#) a Dragan takođe vodi i svoj [blog](#).*

10. Epilog - Dijana Jelenkov

Bio sam sasvim solidan pisac kada sam je upoznao. Ne previše poznat, ali ni potpuno nepoznat; sa jednim romanom iza sebe, u kome su ubogi čitaoci našli opravdanje za svoje jadne živote, a kritičari povod da još jednom sukobe svoje komplekse preodenute u stručne stavove. Soba mi je bila puna neispražnjenih piksli u koje sam dopola popušene cigarete spuštao prstima drhtavim od nerveze, i neopranih šolja na čijem se dnu marljivo buđao talog od kafe. A onda, baš kada sam završavao treće poglavlje svoje nove knjige, u moj stan se iznenada uselila ona – u teksas suknji do kolena i tankoj majici bez leđa. Podigla se na prste i osvrnula oko sebe, kao da pokušava da utvrdi šta to u sobi jednog isfrustriranog i džangrizavog pisca nije kako valja. „Svetlost!“, rekla je Arhimedesovim tonom, i jednim lakim pokretom razgrnula zavese. Nikada ih nisam razgrtao – voleo sam da pišem u polumraku, osvetljen jedino zračenjem monitora. Pa opet, dok sam je gledao kako stoji pored prozora, obasjana dnevnim svetlom koje je mojoj sobi bilo potpuna nepoznanica, nehotice sam se nasmešio.

Bila je prelepa. I ja sam bio srećan. Gledao sam je ujutru pre nego što bi se probudila, i pitao se kako se sve ovo uopšte i desilo. Neki ljudi nam u život jednostavno padnu, kao kap kiše na dlan, kao pahulja u kosu. Umetnost je sačuvati ih da se ne istope, da ne ispare. U tim trenucima, negde pred osvit, ličila mi je na pahulju; kroz polusan, u sebi, pitao sam se šta ću s njom. Voleo sam je. Zaista sam je voleo. I da kojim slučajem verujem u Boga, siguran sam da bi mi on bio svedok. Ovako, samo vama ostaje da mi verujete – i da ne sumnjate da sam osećao kao da mi ruka nije cela kad njena šaka nije bila u mojoj, i da neki gotovo telesni deo mene nestaje kada ona zatvori vrata za sobom. Ono što me brinulo bilo je to što već nedeljama nisam mogao da napišem ni slovo. Sedeo bih pred kompjuterom kao osakaćen čovek pred stazom za trčanje; gledao sam u belu

stranu na monitoru i osećao kako mi se tanka linija znoja spušta niz leđa. Mozak mi je bio prazan; ponekad, činilo mi se da je prazninu zamenio vakuum – voleo sam ženu, bio sam srećan zbog toga, i nikakva druga misao koja bi se mogla pretočiti u rečenicu romana nije mi dolazila u svest.

I polako, sasvim spontano, nešto je u meni raslo. Nešto tamno, prljavo, nejasnih kontura i hrapave površine. Počeo sam da ćutim i gledam dugo i skoncentrisano u jednu sivkastu mrlju na zapadnom zidu (čini mi se, ostala je od male čaše s vinom koju sam jednom, u naletu ničim izazvanog besa, bacio na njega). „Šta ti je?“, pitala bi me radoznalo i prikriveno zabrinuto, spuštajući kraj svojih nogu nabore svoje mladalačke suknje. „Ništa“, odgovarao bih odsutno, ne sklanjajući pogled sa mrlje. Vremenom, postajao sam sve ćudljiviji i sve dalji. Zabrinutost u njenim očima je rasla; ponekad, primetio bih da je plakala. „Upalo mi je nešto u oko“, lagala bi nevesšto kao dete; a to je, naslutio sam ne jednom, negde ispod nemirne kose skupljene u punđu i gotovo nenašminkanog lica, i bila.

I dalje sam je voleo – više od života, više od vazduha koji sam disao. Ali, nisam više bio srećan. Mrzeo sam sebe i sebičnog gada u kog sam se pretvorio; mrzeo sam svoju pohlepu, svoju želju za slavom; prezirao obične, jednostavne, zadovoljne malograđane koje sam svakog jutra sretao na stepeništu. I dok me ljubila sa mešavinom strasti i straha da me gubi, mogao sam da osetim njen bol – požudno i mazohistički upijao sam ga u sebe, u svaku poru svoje kože, sve dok ga ne bih osetio u svakoj svojoj nervnoj ćeliji. A onda, ostavljao sam je bez reči da leži u postelji, i primicao stolicu računaru. Neprirodno uzbuđen, dodirivao sam dirke tastature: i, kao da nikada nije ni presušio, potok reči tekao je skoro van moje kontrole. Kucao sam kao hipnotisan – svaka reč bila je jača od prethodne, i svaka stranica zračila sve opipljivijom snagom. I što je daljina među nama bivala veća, i patnja njome izazvana teža, rasla je i snaga moje inspiracije, silina moga talenta. Lagao bih ako kažem da mi nije bilo žao podočnjaka koji su joj ružili lice, i sjaja u očima koji se više nije dao sakriti. O, bolelo je sve to i mene. I te kako me je bolelo. „Još samo dva poglavlja“, govorio sam joj mirno, kao da pokušavam da je utešim. „A posle... posle će sve biti okej. Biće kao ranije.“ Ovo sam govorio sebi. Dete u meni možda je u to čak i poverovalo.

Pišem poslednji pasus. Agonija se približava kraju. Čujem je kako se šunja po spavaćoj sobi. Koraci su joj meki, nesigurni, kao da se boji da nekoga (ili nešto?) ne probudi. U jednom trenutku, krajičkom oka vidim je kako stoji na vratima. Osećam na sebi njen pogled, i zaustavljen pokušaj da nešto kaže. Dok ne obazirući se na nju, manijački nastavljam da kucam, vraća se natrag u sobu, i čujem kako petlja nešto oko kofera. I dalje pažljivo, otvara i zatvara ulazna vrata. Još samo par rečenica. Nema potrebe da ustajem – znam da njene stvari više nisu u sobi, i šta piše na cedulji ostavljenoj pored jastuka. Znam i da je, tamo negde, čeka neko kraj koga će biti srećna. Mene... Mene čeka jedino slava.

Kao da se nečega bojim, sklanjam zavese sa prozora. Kiša lije kao iz kabla, i vidim jednu kap kako se sliva niz hladno prozorsko okno.

Mislio sam da će boleti više.

***Dijana Jelenkov** rođena je 04. 08. 1988. u Pirotu, a živi u Dimitrovgradu. autor Dijana JelenkovZavršila je osnovne studije Srbistike na Filozofskom fakultetu u Nišu, a zatim i master studije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Bavi se kreativnim radom, pisanjem poezije i proze, kao i prevođenjem književnih tekstova sa bugarskog jezika na srpski.*

11. Registratori - Milenko Margeta

- Fuj! To je nešto najodvratnije što sam vidio.
- Što? - odvrća mu dok umače ćevap u majonezu.
- Kakva je to kombinacija, ćevapi i majoneza?
- Što to tebe briga?
- Kako možeš jesti to... to sranje ovako rano ujutro?

Na tri četvrtine visine zida o malenom čavliću visi digitalni sat, a do je jeftino otisnuta ilustrirana brošura Sarajevo '84, sasvim izbljedjela. 07:37.

- Čovječe, koji ti je?
- Kažem ti da masnoća nije dobra za tebe. Sva ta masnoća taloži se u krvnim žilama, sužava ih do začepljena, i onda... Paf! Ode ti srce.
- Prijatelju, doručkujem. Hoćeš me pustiti da jedem na miru?
- Kakogod hoćeš.
- Tako je. Gledaj svoja posla.

Guštao je prigovarati mu. Guštao je što se on ljuti dok mu prigovara.

- Ti ne znaš, a odbijaš da poslušаш, tebi nema pomoći. Ti si naprosto jedan od takvih likova.

- Ama, što imam znati!? Što tebe briga za moje zdravlje?, iznervirano će.
- Ne, ne briga me. Tvoje zdravlje, tvoje srce, neka eksplodira!
- Neće ništa eksplodirati, samo zašuti. Zašto me svako jutro gnjaviš?
- Nisam mislio ništa loše. Samo sam ti govorio kakva su opasnost te masnoće za tebe.

- Je l' ja tebe opominjem za tvoje smrdljive cigarete? Ne. A ti svako božje jutro istom pričom ugnjavi, ne staješ.

- Smiri se.

- Neću se smiriti. To radiš svako jutro, odvraća mu ljutito.

- Nisam imao loše namjere, nema potrebe sada da pretjeruješ.

- Ne pretjerujem! Zabadaš nos gdje mu nije mjesto.

- Pretjeruješ.

- Prestani s tim, hoćeš?

- Pretjeruješ.

- O-tka-či!, povisi ton. Ljutnja je pulsirala u svakom slogu.

- Pretjeruješ.

Stao je k'o ukopan, ušutio, zaustavio se na uskom rubu ljutnje i bijesa. Gledao ga je onako kako policajac gleda uhićenog, s nepovjerenjem i pitanjem zašto si uradio to što nas je dovelo u ovu situaciju? Zgužvao je ostatke nedovršena jela u dostavni papir i bacio ga prema košu za smeće u kutu, obruč. Opsovao je.

- Stvarno si prešao svaku mjeru, krenuo je u kontranapad. - Koja ti je to cigareta jutros?

- Nije bitno. Bacio si svoje ćevape s majonezom, završili smo i s pričom.

- Nismo završili, tek smo počeli. Misliš da si najpametniji, je l'? Koliko je bolesti srca uzrokovano pušenjem? Znaš li? Trećina. Trećina! A ti meni kažeš da ne jedem ćevape jer je sva ta masnoća loša. I kome sad ode srce paf, huh? Je l'? Tebi ili meni?

- Zašto ne prestaneš? Vidiš da sam i ja stao.

- Zašto ti nisi prestao kad sam te molio da me pustiš na miru doručkovati?

- Sad si i ljut i pretjeruješ, rekao je i ustao upaliti mali tranzistor na prozorskoj klupici.

Nacionalna radio postaja svirala je klasike jazza pedesetih.

- Koja ti je to cigareta jutros? Odgovori mi na pitanje, nisam ni ljut niti pretjerujem. Koja?

- Hoćeš prestati ako ti odgovorim?

- Koja?

- Peta, odgovara. Peta je, i možemo li završit s ovime?, širio je ruke.

- Peta dosad, a jutro je još, nema ni devet. Koliko ćeš ih popušiti danas?

Dvije kutije, tri? Četrdeset, šezdeset komada?

- Jesi gotov?

- Nisam gotov, rekoh ti da sam tek počeo. Svakog mi jutra soliš pamet masnoćom i ja ti prvi put odgovorim za te tvoje jebene cigarete i ti bi završio. S čime bi završio, s cigaretama, dosta ti je dima za danas?

- Dosta mi je ove priče. Možemo li stati prije nego ode predaleko?

- Ode predaleko? Mislim da si ti granicu predaleko prešao već odavno. Ti cigaretu ne vadiš ni kada jedeš, a meni vagaš svaki gram masnoće! Hoćeš da te podsjetim na tvoje zdrave doručke? Zalogaj salate pa ga progutaj, pa dim cigarete, pa zalogaj pa gutaj pa dim, pa zalogaj pa gutaj pa dim... I opet od mene ni a predbacivanja nisi čuo. A ti? Ako će mi od ičega eksplodirati srce bit će to od tebe!

Zašutili su, kao da preslaguju misli. Samo je tranzistor, sasvim primjereno trenutku, treštao dinamični instrumentalni bebop krešendo.

- Dobro, prekinu šutnju i ustade utišati glazbu, ako će to dovesti kraju ovu raspravu, priznajem – kriv sam.

- Priznaješ?, upita.

- Priznajem, odgovori uz dubok uzdah.

- Stvarno misliš da ću ti povjerovati kako se osjećaš krivim samo zato što si rekao kriv sam? Tko ne zna, a ne zna da ne zna; opasan je, izbjegavajte ga!, rekao je Konfucije. Ti si opasan! Ti misliš da znaš, a ne znaš. I sada tu hiniš priznanje krivnje. Em što ne znaš, em što si opasan, još si i prepreden, em što si..., nabrajao je na prste. Takve ljude ne podnosim.

- 'Ajde, smiri se.

- Ti si jedan od takvih likova s kojima ne želim imati posla.

- Sad zaista, ali zaista pretjeruješ. Ovo je otišlo kamo nikada nije trebalo poći.

- Ovo je otišlo ondje gdje si ga ti doveo. Ondje gdje si ga ti doveo, ponovio je.

- Praviš scenarije i daješ mi namjeru koju nisam imao.

- Ti si gurao nos gdje nisi trebao i sam si kriv ako ti sada smrdi.

- Da ne mislim da ćeš pogrešno razumjeti još bi se i našalio da ti je sva ta masnoća pomutila um, reče uz suzdržani smijeh. Onda naglo ustade, ode iz ureda, vrativši se za desetak minuta s kavama iz automata.

- Hoćeš da pijemo kavu?

- Svašta, slegnuo je ramenima i odmahnuo mu rukom.

Lagano je promiješao kavu malim prstom desne ruke pa ga oblizao. – Ne moramo je piti. Kava je ionako poslužila kao izgovor da izađem i dam ti vremena da se ohladiš.

- A nisi izašao zapaliti jednu pa kao izgovor donio kavu mira?, odvrati podbadajući ga.

U kutu usana ote mu se kiseli osmijeh. Sada je on njega gledao onako kako policajac – kada ga otpušta – gleda pogrešno uhićenog, neodređeno, šutke i s pitanjem zamjera li mi? Trebam li mu se ispričati?

- Jesmo opet dobri?, upita ga.

- Nemamo šta opet biti dobri kad nismo ni bili loši.

- Znam da ja nisam bio loš, odvrati mu ležerno.

- Dobro, dobro, ti nisi bio loš. Nisam ni ja imao loše namjere, ali si me pogrešno razumio, i dogodila se rasprava koja se već dogodila, kazalo se što se kazalo. Ne vraćajmo se opet na to. Jesmo dobri?, opet će.

- Nikada nisam ni prestao biti dobar, odvrati mu još ležernije.

- Iznutra si dobar, ali si žestok prema van. To je u redu dok je u granicama.

- Opet počinješ istu priču?, upitno ga pogleda.

- Ne, odgovori mu smireno nakon kraće stanke. Dosta o tome više, prestanimo.

Neko su vrijeme šutjeli, tražio je način kako skrenuti s kolosjeka rasprave. Razmislio je pa ga upita odvažno: – Hoćeš biti tako dobar i dozvoliti mi da sad zapalim jednu?

- Jedino ako častiš doručkom sutra, reče mu.

- Velika porcija ćevapa i teglica majoneze? Primaknuo je plamen upaljača cigareti, ona zapucketa i slatkasti miris duhana ispuni ured.

- Može, odgovori igrajući se kolotovima dima. A mislimo li išta raditi danas? Prošlo je, okrenu se prema satu, devet. Uglate brojke digitalnog sata svjetlile su 09:11.

- Red bi bio i da nešto uradimo. Dodaj mi registrator iz 2013. da riješim zaostatke.

- 2013.? Nećeš prvo ovaj?, pokaza na registrator *Povjerljivo*, ispisano crvenim markerom.

- To mi reci, nasmija se glasno. Napokon govoriš kao pravi čovjek.

- Kad tako kažeš..., kimnuo je.

Registrator *Povjerljivo* skrivao je dopola punu bocu domaće žestice, lozovaču. Dohvati ga, uli im po čašicu do vrha, i ostavi bocu na stolu.

Milenko Margeta je rođen 4. januara 1986. godine u Mostaru. Završio Ekonomski fakultet u Mostaru i radi u struci. Iz hobija piše za lokalne web portale.

12. Pita od jabuka - Snježana Prlić

Sjedila je za stolom držeći se rukama za glavu, prstima masirajući vlasište. Trebala je podsjećanje kako je lijepo živjeti punim duhom bez zamaranja nebitnim stvarima, primjerice ovima, koje je upravo čula na vijestima sa radija. Najopuštenija je bila dok plijevi između gredica u vrtu punom pristiglih plodova njenog predanog rada. Da, najbolje da sada ode u vrt, samo dok pronađe šešir.

– Ej S, – banuo je kao torpedo u kuhinju prekinuvši joj tok misli koje su započele konkretizirati, a njegovom upadicom „ej s“ dao im je jedan posve nov šlagvort.

Htjela je raditi nešto drugo, ali sad što je tu je, neka to drugo bude drugo, a prvo neka bude prvo. Slijedi čuti što je iza toga „ej s“ dolazilo.

– Pogledaj, imamo prvih jabuka. ‘Aj’mo zajedno napraviti pitu. Može? Ti napravi tijesto, ja ću narendati jabuke.

U tom bi joj trenu bilo draže da je bez riječi dobila šamarčinu od njega, nego slušati crvkutanje ideje o pravljenju kolača. Nikad nije shvaćala kako se ljudi mogu bez mnogo razmišljanja prepustiti dnevnim banalnostima u njima nalazeći svoje ispunjenje.

U ruci je donio smeđu limenu kantu krcatu rozo-zelenim jabukama, koje je pokupio sa zemlje. Istresao ih je u sudoper na pranje i stvarno su izgledale prljavo, kiselo, ne pretjerano primamljivo za jelo.

Ujutro tog dana je pljuštala kiša a sada je iz pipe pljuštala voda. Nedavno je kupio onaj kuhinjski model sa regulatorom protoka za uštedu, koji zna prenuti, jer voda odjednom iz nje zašišti kao para. Jabuke su vrlo brzo poskakivale na zvuk te parne lokomotive uz ritmično pljuskanje vode, dok je na dno sudopera padala zemlja puna kamenčića. Sve je to pratilo udaranje lima – dum, bum, bum, dum.

Zapravo, nije htjela banalnost. Nešto drugo joj je palo na pamet.

Htjela je udovoljen hir, avanturu, u navali strasti obuti prljave čizmice u krevet, leteće tanjure i kavu sa medom ujutro u postelju. Željela je da svom čovjeku ništa od toga ne govori, već da mu bude dovoljno da je pogleda, „pronto subito“ shvati što ona želi. Kakva sad crna pita od jabuka?!

Nije rekla ni hajde, ni ne sada jer moram do vrta, ništa nije rekla. Jednostavno, nije joj se razgovaralo, njoj je pričanje bilo teško umaranje. Oduvijek. Pitala se čemu suvišno korištenje te vrazje igračke zvane riječi, stvarno ne razumije brbljanje, ali je mogla satima kuckati po tastaturi pišući razmišljanja, radosti i muke koje ima. Ne želi ih govoriti drugom živom stvoru, zašto i bi, jer dobro zna da to zapravo nikog nije briga. Ponekad je chatala o svim tim stvarima, pa se dešavalo da ostane cijelu noć budna.

Umijesit ću onda to prokleta tijesto, pomislila je.

Već usavršenom automatikom kretanja po kuhinji uzima polubijelo brašno, malo mlake vode u posudi za mjerenje, sol, maslac, žutu plastičnu posudu i stavlja na radnu plohu.

Ne voli pitu od jabuka. Pri žvakanju pobljutavi, a od takvog okusa odmah joj se digne želudac.

– Slušaj, ne znam što se s tobom događa, čudna si, čudnija nego inače. Nezainteresirana si, ne mogu s tobom normalno razgovarati, ne znam o čemu razmišljaš niti zašto si takva!

Rendao je jabuke polako, ali čvrsto. Sjedio je dok to radi sa posudom i ribežom među nogama, očiju cijelo vrijeme uprtih u njenu pozadinu, zadivljen kako mijesi u tišini ne mrdajući pogled od radne plohe.

Slušao je kako ništa ne govori. Dozivao je telepatski neko pojašnjenje od nje, a zapravo je zvao hitnu pomoć za razbijanje neugodnog osjećaja šutnje, koji pritišće onoga koji silno želi komunikaciju, no ne sa svojim mislima već s drugom osobom pokraj sebe.

I dalje se nije okretala. Nepotpuna tišina je trajala nekoliko minuta, čuo se zvuk ribanja jabuka, susjedova kosilica za travu, pjev ptica, lavež pasa, a samo su njih dvoje bili tihi, najtiši.

– Znaš, razmišljao sam kako bi morali kroz 5 godina urediti potkrovlje za dečke, pa bi pozvao nekog arhitekta. Što ti misliš? – opet je zacvrkuta.

– Ne mogu sada misliti toliko daleko na budućnost jer ne znam ni što će biti sutra, a kamo li za 5 godina. – rekla je to u jednom dahu i ponovo se čuo samo zvuk kosilice koji se približavao.

Završio je ribanje, ruke su mu klonule u zdjelu, glava pala na bradu i čula je kako mu puca srce a krv kipi kao mlijeko. Strašan je to bio zvuk. No dobro, što je sada, ona ne razumije u čemu je njegov problem.

– Znaš li ti uopće što želiš?

Maslac se savršeno razmrvio sa brašnom, sve se lijepo povezivalo poprimajući izgled pijeska koji joj sipi kroz šake. Dolila je malo vode. To je znači to. Gotovo je.

– Ako ti ne vidiš budućnost u ovoj kući kroz 5 godina, mislim da je najbolje da se odmah rastanemo. Da li to želiš? Da se rastanemo?

Zapravo, on nije želio vidjeti hormonalno čudovište koje čuči u njoj da ga dočeka iza ugla, zaskoči, rastrga mu odjeću, a ako ne prestane propitkivati, sigurno će ga pojesti. U tišini.

Tijesto je ispalo savršeno spremno za valjanje.

Čula je pitanje, naravno da ga je čula, ali nije pogledala u njega koji pita, niti prestajala sa poslom. Znala je odgovor.

– Ne znam, J.

Kao da su mu suze ovlažile oči onog trena kada ga je pogledala okrenuvši se. Naglo je ustao sa stolice, sve iz međunožja stavio na stol, izletio iz kuće kako je i ušao, istovarivši iza sebe ambijent težak jednu tonu.

Otvorila je prozor, duboko udahнула, jedan dio razdvojila na dva manja dijela, uzela valjak iz ladice i pretvarala kugle u daske. Čista geometrija oblika.

Na prvu razvaljanu koru u nauljenoj protvi naslagala je nezašećerene jabuke, posula ih krušnim mrvicama, medom, prekrila drugom korom, izbockala vilicom i stavila sve u pećnicu na 180. Vrijeme potrebno da se pita ispeče biti će dovoljno da sve počisti i zakrpa njegovo puknuto srce. Mora, neće biti mira u kući ako to ne napravi.

Kako se kućom širio miris zajedničkog posla, tako se njeno „ne znam“ otopilo. Nije čula otvaranje vrata niti korake od šištanja vode, ali je osjetila da joj prilazi s leđa i predvidjela snažno obgrljivanje rukama oko struka, nježan poljubac u vrat.

Momentalno se našla u kuhinji za sudoperom, u njegovom naručju, kako izljubljena maše pozdravljajući samoću kojoj se obećala večeras, ali se ipak neće sresti. Iskrslo je nešto nepredviđeno.

– Ne mogu zamisliti svoju budućnost bez tebe, luđakinjo jedna, – rekao je smješeći se dok se okretala prema njemu da ga uhvati mokrim rukama za obraze. Naslonila je čelo na njegovu bradu, ispustila neki izdah nalik na „i ja tebe volim“. Rekla mu je samo da je pita taman gotova a da joj treba nešto iz vrta.

– Stavila bi još glazuru od čokolade, samo neka se kora malo ohladi. Izvadi za minutu pitu iz rola, molim te, brzo se vraćam.

Izašla je iz kuće bez šešira, iza sebe ostavivši vruću atmosferu zajedničkog posla i rasplamsane želje za slatkim.

Ugasio je pećnicu i izvadio pitu.

Izgedala je stvarno primamljivo.

***Snježana Prlić**, rođena 1975. u Zagrebu. Završila je Školu za zdravstvene tehničare 1994., po struci kozmetičar, no ne bavi se strukom posljednjih 10 godina. Radi od kuće zaposlena u maloj, uspješnoj privatnoj tvrtci.*

13. Susret s neznancem - Suzana Muštra

Na obzorju još jedno bezvezno jutro, ko i milijun ostalih. Ona jutra koja izgledaju sva ista, jer radiš stalno iste stvari. Uđeš u neku čudnu rutinu i ne znaš kako da izađeš. Budim se jer moram ići na predavanja na fakultetu, kasnije na posao u biblioteku a navečer da radim u pivnici. Ipak košta život studenta. Nije pamet za siromašne. Nije nikad ni bila. Košta i fakultet i knjige i stanarina. A ja sam odlučila otići u Italiju na studiranje, iz siromašne familije. Pa tko bi mogao financirati moje ideje i lude pokušaje u životu. Sama naravno, što je i pravo.

Sve mi je tmurno, ko i dani i ulice ovog sjevernog talijanskog grada. Sve je tako hladno i magleno. Nemam nikog svog, da me grije i da me voli, da mi kaže kako je život lijep i lagan. Da me hrani ljubavlju i iluzijama. Al' neću se buniti, ne smijem se buniti, jer to je bio moj izbor. A ja nikad ne gazim svoju riječ i obećanje. Uspjet ću i biti ću sretna, koliko god to teško bilo. Obećajem sama sebi da hoću.

Nije mi naporno ajde, ipak sam mlada, ali ljubav fali svima. Znaš onaj osjećaj da nekome pripadaš; da on tebi pripada i da znate svaku manu i vrlinu jedno drugom. Da se mrzite i da se volite, ma šta da se volite, da se obožavate, da ne možete živjeti jedan bez drugoga. Dobro ajde, ne smijem se gubiti, vratimo se stvarnosti.

Vraćam se poznatom ulicom kući nakon posla, i ugledam dobro poznato lice momka koji mi se sviđa. Radi pred večer u pivnici sa mnom i uvijek se čini ljut, al' sa mnom je uvijek ljubazan, a to volim. Volim one koji se prave zločesti ko lavovi a u biti su dobri k'o malo janje i umiljati k'o malo mače. Padam na takve.

"Ej nepoznati" - sa srcem u grlu pozdravljam ga dok se tresem k'o šibica.

"Molim, što ti treba"- odgovara skidajući walkman iz kojeg trešti muzika Rock'n'rolla, i to onog malo jačeg.

"Ma htjela sam te samo pozdraviti, vidim da smo susjedi" - opravdavam se ja, iako znam dobro već mjesecima da smo susjedi. Ma znam svaki korak koji radi, što da vam pričam.

"Ok, žurim na posao, vidimo se tamo" - bezdušno će on. Okrene se. Stavi Walkman opet natrag u uši i krene svojim putem.

Srce mi je bilo u grlu. Osjećala sam se k'o odbačena lutka u kutak među prašinu. Među sve one lutke koje više nisu interesantne jer je došla jedna nova. Al' ok, preživjet ću, jer čovjek sve preživi, nažalost. Ili na sreću. Neznam ni sama.

Navečer odoh na posao u pivnicu izbjegavajući bezdušnog "neznanca", al' na kraju smjene mi se približi on sa ružom u ruci. A joj, što sad?!

"Oprosti mi. Bio sam grub prema tebi, a ne zaslužuješ"- reče tražeći prave riječi. Osjećao se glas kako mu treperi dok govori. Osjećale su se emocije ovog lava koji se pretvara u mače. I to predamnom... Da li je to moguće?!

On nastavlja: "Mnogo me ljudi povrijedilo i sve odbijam od sebe bez da i pitam što su i od kuda su. Tako sam i tebe danas na ulici. Možeš li mi oprostiti?"

Dok on priča suze mi naviru na oči jer prepoznajem sebe, daleko od doma i obitelji, nevjerna prema svima, oprezna i sama.

"Ma ne brini" rekoh k'o da ne znam o čemu priča.

"Izađimo sutra zajedno, imamo mnogo toga da podijelimo i ispričamo".

Tresem se od sreće al' ne dam da se vidi. "Ok. Može, čujemo se".

Taj dan za mene je bio nezaboravan. Plešući ulicom sam došla kući, od uzbuđenja skoro oko nisam sklopila. I sutra smo izašli. Jesmo. I pričali smo do besvijesti. Bež stanke. Samo ja i on. Samo on i ja. Samo nas dvoje. Napokon.

Rasli smo iz dana u dan. U nepoznatom gradu. Nas dvoje. Rasli smo zajedno s našom ljubavlju i manama. Nije nikako bilo lako, al' je bilo savršeno.

Hoćete znati što je bilo i kako je završilo?!

Evo nas zajedno 16 godina u braku sa djetetom. Dvije duše koje su se našle. Dva neznanca koja su postala sve jedno drugom i koja su stvorila svoj svijet i obitelj. Nisam više sama i on više nije sam. Pronašli smo svoj svijet i svoj svemir. Svoju ljubav i svoj smisao života. Nema ljepšeg osjećaja nego pripadati nekome. Ma znala sam od onoga dana kada sam ga zaustavila na ulici da je on za mene. Da sam ja za njega. Rijetko se varam, a moja upornost me uvijek daleko odvede. Kao što sam i rekla, teško pogazim svoju riječ i obećanje, a ja sam si bila obećala da će taj "nenzanac" jednom biti moje sve. I je. Moje je sve, a što je najvažnije i ja sam sve njegovo i imamo jedno Mao stvorenje koje je svo naše. Lijepoga li svijeta i divne li ljubavi.

***Suzana Muštra** rođena je u Splitu 1980 godine. Već 18 godina živi u Italiji na Sardiniji gde sje završila i fakultet stranih jezika i komunikacija. Bivša saradnica portala Večernjeg lista i sadašnja saradnica za JollyWoman magazin. Izdala tri knjige za Amazon. Radi kao freelancer, prevodilac, pisac, novinar i profesor stanih jezika. Sve po malo.*

14. Beti - Svetozar Jovanović

Beti. Elizabeta, Gevgelija, Makedonija. Upoznali smo se u suton jednog letnjeg dana, a gde drugde već na Ohridskom jezeru. Mnogo toga je prethodilo tom susretu ali sam sve prepreke uspešno preskočio i uspeo da dođem do nje.

Par nedelja pre tog susreta, jedne večeri dok sam sedeo s društvom, počeli smo priču gde i kako na letovanje. Za mene nije bio problema, lako ću se spakovati, gitara je tu, rezervne žice, iiiiii... idemo na moreee, ma ne, jezeroooo...

Ohrid i dogovor je pao. Podelili smo zadatke, ko šta da obezbedi, šator, gitara, određen je datum polaska, prevozna sredstva, dobra volja je tu, i može da se krene.

Za vikend smo, na insistiranje našeg drugara, išli kod njega u planinu na turnir u malom fudbalu. Godinama smo igrali zajedno i lako smo došli do finala. E, a onda je krenulo. To što smo glat izgubili 3:0 i nije bilo problem, ali smo dobili takve batine da je većina od nas bila povređena; ja sam jedva hodao.

Otišao sam do lekara a on me je poslao, između ostalog i na analizu krvi. Tu tek nije išlo. Nema vene, pukla vena, da probam na drugoj ruci...

Tog popodneva, par dana pred polazak na jezero, baš sam se pitao da li da idem, vidi na šta ličim. Otekla noga, jedva hodam, ruke poplavele, verovatno će preći u žuto za neki dan. Ma idem, pa tamo me čeka Beti, idem. Ne stani, pa tada nisam ni znao da ću je upoznati.... Ma ko mari, idem.

Zora je, stižem na železničku stanicu. Mojih drugova još nema. Sedam na klupu. Voz je u stanici i spreman je. Čuje se zvuk pištaljke, zatvaraju se vrata na vagonima i on lagano kreće. Uzdahnem duboko, podignem nogu koja me boli da smanjim otok, izvadim sendvič koji sam spremio za doručak i gledam kako voz napušta stanicu. Nekako tog momenta u stanicu, uz galamu, utrčavaju i moji drugovi. Nikako da se dogovore ko je kriv za kašnjenje, ja se smejem a onda se i oni pridružuju smehu. Grlimo se svi zajedno. Prelazimo na plan B, autobuska stanica. I uspeli smo, ceo dan smo u autobusima, ali stižemo u Ohrid.

Do kampa smo otišli pešice, pronasli lepo mesto, otvorili šator i provod je krenuo. U stvari i nije trajao dugo. Već druge večeri je krenulo naopako. Gitara, veliko društvo oko nas, pesma, sve to je nekome smetalo i eto ti policije. Očas posla i nikog nije bilo oko mene, samo ja i moja gitara sedimo na zemlji. Ispred mene moj drug polako ustaje a ispred njega policajac, koji je do tada svesrdno koristio palicu, zastaje i polako je spušta kako ovaj ustaje, postaje sve veći i veći ispred njega. Dok sam ja ustao, sve se polako smirilo, već pričamo s policijom. Ok, nećemo praviti više problema, ali kome smo smetali? Vlasniku kampa, a ok, nema problema.

Iste večeri u šatoru pada dogovor. Ujutru rano menjamo kamp, a ovome ćemo platiti sledeći put kada dođemo. I tako i bi. Lako smo pronašli sledeći kamp i smestili se na idealno mesto s pogledom na jezero i iznad ostalih šatora. Malo je bilo strmo, ali nema problema.

Taj dan sam proveo uglavnom ležeći, povremeno sam se osvežio u jezeru. Trebao mi je odmor, i meni a i otoku na nozi. Moj drug je sedeo kraj mene i pričao o devojkama koje su mu bile u vidokrugu. S kojom da malo priča, da se malo druži. Ona crnka nije loša, šta misliš. Ja ništa, ali super je, idi. Nisam sumnjao u njegov izbor, zato nisam ni otvorio oči da pogledam, već sam nastavio da uživam u sunčevim zracima.

Brzo se vratio. Pita za tebe, kaže uz malo ljutnje na moj račun. Idi do nje. Mrzelo me, nisam je ni pogledao. Ne, dovedi je ti ovde. Ti nisi normalan, prokomentirasao je ali je ipak pošao. Očekivao sam da neće doći.

Zdravo, ja sam Beti. Otvorio sam oči. Sunčevi zraci u njenoj kosi stvarali su neki poseban efekat. Uhvatio sam je za ruku i bez reči sam je spustio na ležaljku kraj mene. Zašto je ovoliko dugo trebalo da se ja i ti sretnemo. Nasmejala se. Tog momenta krenula je jedna divna nedelja na Ohridskom jezeru, Beti i ja i mnogo vode, sunca, lepote oko nas.

Imaš 18 godina. Onda sam ja mlađi od tebe. Da li ti to smeta? Na trenutak je zastala, a onda se nasmešila. Naravno, nije mi verovala. Mnogo greši Dado Topić kada kaže: Elizabet, ne volim te više. Naravno da te volim.

Plešemo lagano zagrljeni na podijumu. Iz zvučnika trešti neki težak rok. Nama to ne smeta. Muzika se ipak menja i ostali počinju da plešu kraj nas. Uzimam je za ruku i krećemo ka izlazu. Bez pitanja me prati. Šetamo kraj jezera, pričamo uz po neki poljubac. A onda se opet čuje brza muzika. Da se vratimo nazad? Da.

Nedelju dana je brzo prošlo. Pakujemo stvari, šator. Povremeno pogledam prema njoj. Sedi ispred svog šatora i gleda u razbacane razglednice oko sebe. Beti, dođi da se slikamo za uspomenu. Nehajno i to obavi i vrati se na nazada, ne reaguje na naš razdragani smeh.

Sednem kraj nje. Hoćeš li mi dati još jedan poljubac za kraj? Kaže: hoćeš li da mi pišeš? Daleko smo Beti, daleko. Ima li smisla da ovo nastavljamo? Ljuta je, vidi se. Biram jednu od razglednica i na njoj pišem svoju adresu. Poljubac i ustajem lagano. Hvata me za ruku i kaže: Ostani još malo, samo ti i ja?! Poslaćeš mi ovu razglednicu i to odmah sada dok sam još u Ohridu, važi?

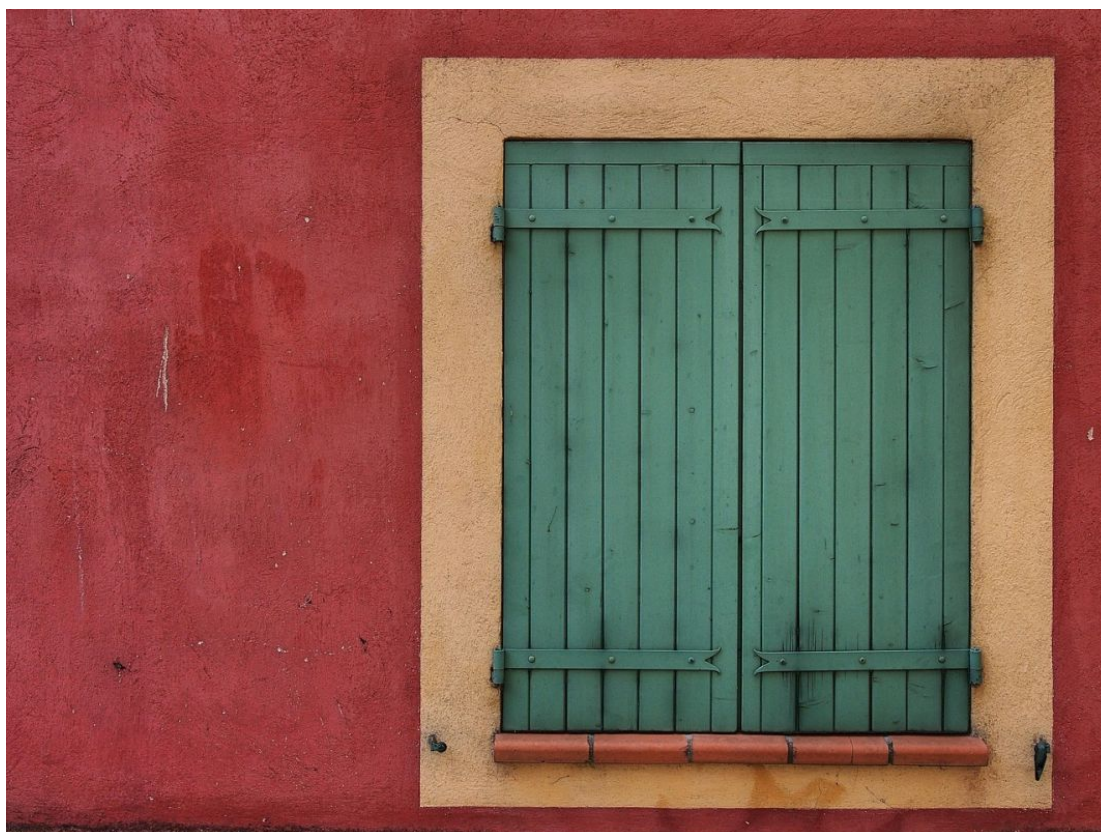
Nije mi poslala ni tu, ni bilo koju drugu razglednicu. Nikada.

Mnogo, mnogo godina kasnije dok sam u koloni vozila čekao na granici Makedonije i Grčke da predam pasoše, učinilo mi se kao da me neko posmatra. Desetak metara dalje, na nekim stepenicama stajala je mlada žena u uniformi i posmatrala me je. Nasmesio sam se i već sledećg momenta predavao sam pasoše.

Nije mi bila u više u vidokrugu. Uzeo sam pasoše i krenuo prema policajcu. Kraj njega stajala je ona i onaj njen očaravajući osmeh. I tog momenta shvatio sam. Hteo sam da zastanem ali mi je policajac pokazao da nastavim. Dao sam gas i izbrisao prošlost zauvek.

Elizabet, ne volim te više. Elizabet, ne volim te... Elizabet, ne...

Svetozar Jovanović rođen je u Leskovcu 1958.godine. Diplomirani je ekonomista i pisac kratkih priča.

15. Iza zatvorenih kapaka - Nevenka Pupek

Svakog jutra i večeri susjed Tiago šeće svoja tri maltezera. Ponekad me budi njihov piskavi lavež, ali češće sam u to doba još budna i pišem svoj roman. Između sedam i osam, teta Izabela zove me na doručak i tada dan može početi. Ili možda završiti, jer većinu sati prodrijemam.

U šetnju i na plažu odlazim tek kad je sunce blizu zalaska. Često na svojim šetnjama sretnem susjeda Tiaga koji me uvijek veselo pozdravlja. Njegovi bijeli psići pritom mi skakuću po nogama tražeći da ih mazim. A susjed uvijek ima za podijeliti neku anegdotu, neki doživljaj. Razgovor s njim najsvjetlija je točka mog dana. Redovno se iz njegovih priča zametnu u mojoj glavi rečenice i odlomci koji pokrenu moj roman u novom smjeru.

Na ispražnjenoj plaži razmatram svoje likove u mislima. Toplina pijeska, cvrčci i barke koje kreću u ribolov daju odmak od kucanja sata u mojoj sobi i zvukova iz kuhinje. Često usput nažvrljam i neku pjesmu u poljima križaljki požutjelog enigmatskog časopisa koji stalno vučem sa sobom:

*Iz zatvorenih škura
Iza zatvorenih kapaka
Njena ljepota hrani
leteće ribe
I štakore*

Glavna junakinja mog romana nikada nije pisala pjesme. Voli se sunčati i ima dobro plaćen posao u marketingu velike kompanije. Moj glavni junak šeće svog irskog setera u neodređena vremena kada susreće svoju junakinju. On nije simpatični penzioner poput susjeda Tiaga, već mrzovoljni muzičar koji svira u noćnim klubovima.

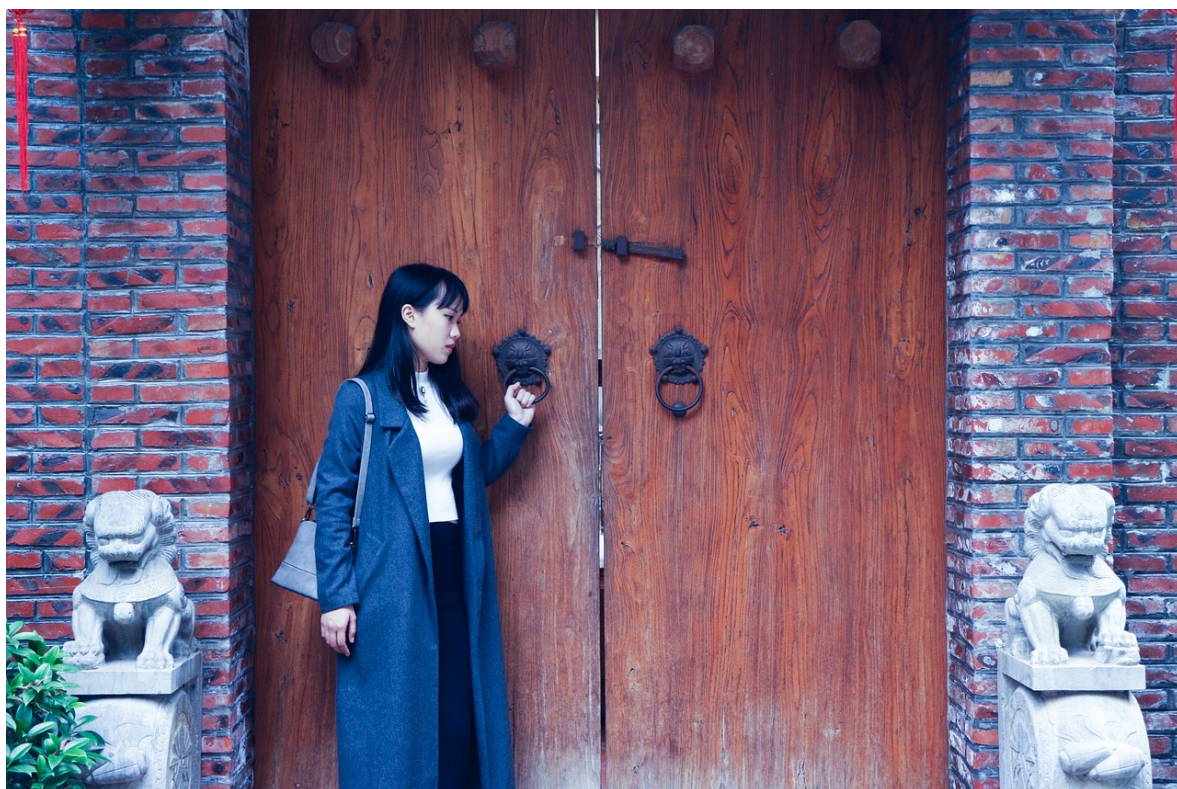
Majka moje glavne junakinje moli krunicu svaki dan i odlično kuha. Između nje i moje tete nema nikakve razlike.

U svakom poglavlju romana pojavljuju se leteće ribe i štakori. Štakori trčkaraju po stanu mog junaka i grizu njegove autorske pjesme i gitaru. Leteće ribe skrivaju se po ormarima, ladicama i torbicama moje junakinje. Njena majka tuče ih valjkom za tijesto ili kuhačom.

Kukci su posvuda čak kada ih i ne spominjem. Skrivaju se u znakovima interpunkcije kao ose, mravi ili štrige.

Ne znam još kakav će biti kraj mog romana, ali sigurna sam da će u zadnjem odlomku proći gospodin s tri bijela psa. Sve mi se više čini da on ustvari piše roman, a moje ruke samo tipkaju.

Nevenka Pupek rođena je u Zagrebu 1969. godine. Diplomirala na Fakultetu elektrotehnike i računarstva. Piše poeziju, a ponekad i pokoju priču. Slika. Objavila e-zbirke poezije „Nedovršena“ i „Korozija“ i štampala „Bizarne himne“. Održava izložbe slika i poezije.

16. Otvori ta vrata - Sandra Mehinagić

Ležala je na krevetu, u polumračnoj sobi, lagano obamrlog tijela i pogleda zakovanog iznad sebe. Slaba ulična svjetlost je plesala po zidovima otkrivajući ostatke ljepila i sitna udubljenja nastala prilikom skidanja onih malih plastičnih zvjezdica-naljepnica, kada su ljetos izmiještali dječiju sobu u drugu prostoriju.

- Trebalo bi okrećiti ove godine... Stan nam je svinjac! - govorila bi svaku noć, očekujući da je suprug, napokon, podrži u tom naumu.

- Hajde, dobro, vidjet ćemo. – branio se on znajući da će, na kraju, biti pobijeđen. Ona je uvijek sprovodila šta je zamislila.

Sada za to nije marila. Nije čak ni primjećivala zidove koji su je okruživali. „Zar ga, zaista, više nema?“, zvonilo joj je u glavi. „Zar ga više nikada neću zagrliti?“

Danas ga je pokopala bez i jedne suze. Niti jedne.

- Brineš me, ljubavi. – rekao joj je suprug – Slobodno se isplači. Znam da boli.

Da, boljelo je. Pakleno. Srce se steglo, a oči presušile. U tom bunaru nije bilo vode. Željela je da plače, da isplače svu ovu tugu u grudima. Oh, kako je željela da plače! Umjesto toga, samo je mogla da zuri u prazno. I misli. A misli su se rojile u njenoj glavi; velike, male, s upitnicima, uskličnicima, zelene, crvene, sive, plave. Najviše plave. Tješila se. Učinila je koliko je mogla. I znala.

Oh, bože, ova bol je nepodnošljiva! Taj divni slušalac, njeno utočište i te blage oči su zauvijek otišle!

Na sprovod je došlo skoro pola grada. Većinu tih ljudi nije poznavala. Ali oni su poznavali njega. Učinilo joj se, možda, i bolje od nje. Jedan po jedan su joj prilazili, stiskom ruke izražavajući žaljenje i svoje saosjećanje. Ruka ju je boljela.

„Čovjek koji je razumio otkucaje srca običnog čovjeka.“, govorili su. A za nju... za nju je on bio samo njen tata. Tata kojeg je beskrajno voljela. I koga više nema.

Zurila je u mrak, nemoćna da se pomjeri. Jedno pitanje joj se stalno nametalo. Koliko je, zapravo, ona poznavala svog oca? Onako, istinski. Bilo je trenutaka kada bi on tiho otškrinuo ta vrata istinskog upoznavanja, ali ona ih tad nije prepoznavala. Kvragu, bila je mlada. Previše zaokupljena sobom.

Jednom je, tako, prebiralala po starim fotografijama i ugledala jednu očevu iz momačkih dana.

- Kako si bio lijep! – izletjelo joj je.

- Ih, kako su cure trčale za mnom! – slatko se nasmijao. – Znaš, želio sam postati glumac.

Pogledala ga je u nevjerici. Nije oca mogla zamisliti kao glumca. Pa to je njen tata! Kakav glumac! Smiješno.

-Ali, zakasnio sam na audiciju za nekakav film i zaposlio se u školi.

U tom trenutku njoj su pažnju zaokupile druge fotografije i vrata su se tiho zatvorila.

Drugom prilikom je plakala u njegovom zagrljaju zbog svoje pretjerane introvertnosti i problema u školi, kako je mislila, proizišlih iz te činjenice.

- Kćeri, i ja sam ti bio jako sramežljiv. Zapravo, još uvijek sam. – rekao joj je tad otac.- Ali zato sam postao duhovit i ovakvo veliko novinarsko laprdalo.

- Jesi li to upravo rekao laprdalo?

- Da, jesam.

Pogledala ga je iznenađeno. Ne zna da li ju je više iznenadila činjenica što je rekao „laprdalo“ ili to što je sramežljiv. Taj čovjek bez dlake na jeziku, borac za prava malog čovjeka, pisac aforizama. „Najduhovitiji čovjek u gradu.“ Zazvonio je telefon. Drugarice su je zvale van. I ponovo su se vrata tiho zatvorila.

Zašto nije slušala? Zašto nije pitala? Možda bi upoznavajući njega bolje upoznala sebe. Možda bi razumjela. Ali bila je klinka, poslije supruga, majka, poslovna žena. Zarobljena u iluziji igranja uloga. Nikada svjesna protoka vremena. Nikada to vrijeme nije stvorila za njega. Za trenutak kada bi provirila kroz ta stidljivo otškrinuta vrata. Ko zna kakve bi je čarolije tamo dočekale!?

A on? On je uvijek imao vremena da upozna nju. Iako su njena vrata bila čvrsto zatvorena, nikada nije prestajao da kuca na njih. Sve dok ih ne bi nevoljko otvorila. A onda bi satima sjedio pored nje, prebirući po dubinama njene duše, unoseći svjetlost u najmračnije dijelove. On je bio njen lučonoša. Jedino ju je on istinski poznao. Sa svim njenim snovima i padovima.

Da li je to grize savjest? Taj mali crv koji se pojavi iznenada, kad ne paziš, i polako ti gricka dušu i srce. Nagriza ti mir i pravi rupice kroz koje proviruje pitanje - da li sam mogla više, bolje? I onda te gurne u ponor žala. Žališ za vremenom, prilikama, neizgovorenim riječima, neudjeljenim zagrljajima, neprimjećenim pogledima.

Samo rijetki uspiju da se spase. Opraštajući sebi u spoznaji da su radili najbolje što su znali u tom trenutku. Da su znali drugačije, napravili bi drugačije. I tada shvate da, zapravo, nemaju sebi šta ni oprostiti. Pa i ona je radila najbolje što je znala. Zašto onda ne može da oprost sebi? Zašto sad traži odgovore koje nema ko da joj pruži?

Sklopila je ruke u molitvu. Sebi i njemu. „Žao mi je, oprost, volim te“.

- Kćeri, ne muči se! Oprosti prošlosti, nje više nema. Raduj se budućnosti, ali se ne vezuj. Jer i ona postoji samo u tvojoj glavi. Sve što imaš je SADA. Nauči

lekcije i nasmiješi se sadašnjem trenutku. Prigrli ga, osjeti i proživi. I žal će nestati. Idi korak po korak, dan za dan. I budi sretna. Sada znaš bolje. Učini bolje. Otvori ta vrata. I tuđa i svoja. I nemoj da te bude strah. Ja ću uvijek biti pored tebe. Uvijek!

Briznula je u plač.

Ujutru se probudila ljepljiva od znoja, suza sasušenih na obrazima i s osmijehom na usnama. Dugo se tuširala, a kad je napokon izašla iz kupatila, uzela je telefon i utipkala broj.

- Molim dušo? - čula je s druge strane poznati glas.

- Mama skuhaj kafu. Eto me, dolazim. Želim s tobom razgovarati.

Sandra Mehinagić je rođena 1973. godine u Zenici, u Bosni i Hercegovini. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. U svojim četrdesetim se vraća prvoj ljubavi, pisanju. Do sada svoje radove nije objavljivala.

17. Šešir sa crvenom trakom - Vitomir Ćurčin

(Ovo je istinita priča posvećena mojoj baki i jednoj velikoj bezgraničnoj ljubavi. Ljubavi koja je prkosila i vremenu i prostoru.)

Tog maja 1907. prošla je već čitava godina kako Stevan, mlađani bečkerečki berberski kalfa, usavršava zanat u austrougarskoj prestonici kod berberskog majstora Vilhelma Kovača. Nemački jezik još nije usavršio, pa ga je često ispravljala jedna vesela, krupnooka, lepuškasta Marija iz zgrade preko puta, koja je sa majkom dolazila u susedni ženski salon. Toliko ga je opčinio njen veseli kikot, da je čak jednom uhvatio sebe kako po njenom dolasku kreće u ženski salon, da bi je isprovocirao nekim svojim izgovorom. Pola u šali, pola u zbilji, ponudila se čak jednom da mu održi kurs nemačkog jezika sa upoznavanjem bečkih znamenitosti. Za uzvrat, treba da brija njenog oca svako jutro! Zbunjen i opčinjen njenim izgledom prihvatio je, što je nju nateralo u još veći kikot. Morala je od smeha čak da pridrži šešir na glavi, otkrivajući u potpunosti svoju predivnu figuru. Duga haljina pripijena u gornjem delu posebno je naglašavala istaknute grudi i tanani struk.

Pomisao na Mariju ga je sve više okupirala i sve je više mušterija smeštao u stolicu pored velikog izloga berberskog salona, kako bi imao bolji pregled na ulicu. Zgrada prekoputa, koju dosad nije ni primećivao, odjednom mu je postala tako mistična i interesantna, pogotovo ona tri prozora Marijinog stana na spratu. Znao je već napamet vreme njenog odlaska i povratka sa časova klavira, kao i njene šetnje sa bolešljivom majkom. Još izdaleka, lako je prepoznavao njen beli

šešir sa jarko crvenom trakom i kitnjasti suncobran. Bio je bukvalno opsednut tom crvenom trakom. Video je traku u mislima dok se sklopljenih očiju odmarao u svom sobičku, tražio je pogledom kad se našao na ulici. Neprestano se trudio da ispod šešira uhvati njen pogled. Ubeđivao je sebe da se to par puta i desilo, da su zaista razmenjali poglede, uz jedva primetan Marijin smešak.

Kada je jednom prilikom pomogao pri unošenju njenog novog klavira, uspeo je da zakorači u taj tajanstveni i nestvarni svet Marijine sobe sa onim famoznim šeširom na ormanu. Osetio je njen iznenađen i radostan pogled na sebi. Iskoristio je priliku da je podseti na obećanu pomoć u upoznavanju znamenitosti Beča. Zatreptala je krupnim crnim očima, tako kontrastnim njenom belom tenu i pristala, malo pocrvenevši. Dogovorili su se za Šenbrun, prve naredne nedelje.

U strepnji i slatkim iščekivanju jedva je dočekaao to sunčano, nedeljno pre podne. Radosno i sa ushićenjem Marija je prihvatila pruženi kraljevski ljiljan, njen omiljeni cvet, kako mu je otkrila cvećarka „Frau Klara“ u susedstvu.

Kada su stigli do prekrasne Neptunove fontane parka Šenbrun, sa smeškom mu je drsko predložila da se takmiče ko će pre stići do Glorijete, građevine sa arkadama, na vrhu malenog brdašca. Rekao joj je da nema nikakve šanse u toj dugoj suknji, sa šeširom i suncobranom. Složila se, ali ne odustajući, tražila je da on uzme šešir i suncobran i da joj još pruži prednost jedno pedesetak metara. Pristao je, smejući se. Kad je potrčala, vešto je sa obe ruke podigla suknju i poput veverice prva stigla do vrha. Na vrhu ga je sačekao njen poznati veseli kikut, kome je monumentalni vidikovac što gospodari prostranstvima Šenbruna davao neki uzvišeni, vanvremenski ton. Dok joj je vraćao šešir na glavu, primetila je da mu se pogled dugo zadržao na crvenoj traci. Jednostavno je skinula traku i pružila mu je sa rečima: „Sačuvaj je za uspomenu!“ Prihvatio je traku, istovremeno ne ispuštajući njenu tananu ručicu. Najpre je trgla ruku, a potom preplela svoje prste sa njegovim, gledajući ga netremice u oči.

Nastavili su nedeljom da obilaze veseli, razuzdani Prater sa fantastičnim točkom i gradskim parkom, Hofburg, palatu Belvedere, pa i da se ušunjaju na galeriju velikog hola Bečkog Parlamenta u vreme tradicionalnog bala. U tami galerije prepustili su se uživanju uz zvuke valcera. Veseli i razdragani vrteli su se u zanosu, sve dok im se usne nisu spojile...

Viđali su se potom i preko nedelje, uglavnom u obližnjem „Cafe Residenz“, popularnom „Rezi“-ju, koji je sa svojom domaćom, opuštrenom, atmosferom bio njihovo omiljeno utočište.

Ono što ga je u podsvesti plašilo, i o čemu njih dvoje nisu nikad pričali, bio je njegov društveni položaj koji nikako nije odgovarao visokom standardu njenih roditelja. Bilo je primetno da njihova veza klizi od bezazlenog upoznavanja Beča i obuke iz nemačkog jezika nekog siromašnog, usamljenog berberskog kalfe iz dalekih balkanskih nedodija, u nešto mnogo ozbiljnije i opasnije. Otac je Mariji strogo zabranio izlaske, ali su oni ipak nalazili najverovatnije načine da se vide. Umesto ranije vesele i bezbrižne opuštenosti, vezu je počela da karakteriše strast, utoliko veća, koliko su zabrane i pritisci bili veći.

Približavala se već i Nova 1909. godina. Prvi snegovi počeli su da pokrivaju bečke ulice i trgove i da monumentalnim građevinama iz prohujalih vremena daju poseban čar. Ispred Gradske kuće na Rathausplatz-u u toku je bio tradicionalni, najveći božićni vašar. Vazduh je bio ispunjen mirisima raznih pečenja, prženog kestenja, kuvanog vina s cimetom, punča.

Stevan je bio oslonjen na drvo u parku ispred Gradske kuće i pogledom pretraživao masu koja se tiskala oko tezgi. Sa obe ruke je držao čašu toplog punča i polako ispijao vrelu tekućinu. Opet ga je plavio onaj neprijatan osećaj usamljenosti.

Iz razmišljanja ga je trgao osećaj hladnoće nekih ručica preko njegovih očiju i poznati, opijajući Marijin miris. Okrenuo se radostan, našavši se ispred tog nasmejanog, željno očekivanog lica. Osećaj usamljenosti namah je prestao. Uspela je nekako da se oslobodi dodeljene pratnje i sad su oboje želeli da ove teško stečene trenutke iskoriste što bolje. Sa još nekoliko punčeva uspešno su potisnuli osećaj hladnoće i nagomilane teskobe zbog uskraćivanja njihove veze. Poprilično veseli i opuštteni krenuli su kućama.

Već je bilo kasno kada su se našli ispred ulaza u njegov podrumski stan. Skupio je hrabrost da je zamoli da mu pobliže objasni neka njemu nejasna poglavlja iz nemačke gramatike koju mu je Marija dala još ranije. Bacila je samo neodređen pogled ka prozorima svoje kuće i uputila se za njim. U svom toplom sobičku jedva je nekako iščeprkao zaturenu gramatiku sa označenim poglavljima. Ovlaš su počeli da prevrću listove, nespretno obuzdavajući plimu strasti koja ih je obuzimala, da bi joj se potom sasvim prepustili.

Stvari su počele da poprimaju tok od kojeg je u podsvesti najviše strahovao. Ne mogavši da izađe na kraj sa ćerkom da prekine tu nedoličnu vezu, Marijin otac, gospodin Nüstler se sa nadmoćnim prezirom ustremio na glavnog uzročnika njegovih nevolja, srpskog berbeskog kalfu. Pojavila su se neka uniformisana lica i počela da proveravaju njegove papire vezane za prijavu boravka, preturaju po sobičku, pa čak i po salonu, tražeći i od gazde neke silne papire. Očigledno je Marijin otac, kao visoki službenik Gradske kuće, iskoristio neke svoje veze.

Kada je nekako ipak dospeo da dođe do Marije i sve joj to ispriča, primetio je da ona o tome već upoznata. Izgledala je prilično unezvereno i uplašeno, dok su joj suze krenule niz lice. Pokušao je da ih poljupcima pokupi, dok mu je ona tiho prošaputala u uvo: "Trudna sam". Samo ju je još više privio uz sebe. Dugo su tako ostali zagrljeni, smišljajući izlaz iz ove nepodnošljive situacije. Kao da se ogromna carevina svom težinom sručila na ovo dvoje mladih ljudi.

Držeći se neprestano za ruke, žurno su se probijali kroz masu na južnoj bečkoj železničkoj stanici tog martovskog dana 1909. Dok je voz polako napuštao stanicu, upijali su pogledom Beč kojeg napuštaju zauvek. Negde daleko videli se točak na Prateru i sebe kako veselo mašu, uživajući onako zagrljeni u prekrasnoj panorami prestonice. Privio je Mariju još jače, pokušavajući da joj umanja težinu napuštanja roditeljske kuće, prijatelja, Beča i odlaska u nešto strano i nepoznato. Sebi se zarekao da njenu ljubav i žrtvu neće izneveriti do kraja života.

* * *

Odmah po povratku kući sa turističkog putovanja u Beč, na istom mestu gde je Stevan pre više od 100 godina u tadašnji Veliki Bečkerek doveo svoju Mariju, uzeo sam porodični album i ponovo prelazio rukom preko slika sa početka prošloga veka. Imao sam neodoljivu potrebu da nekom prenesem svoje utiske iz Beča.

Otvorio sam crnu, omanju kutiju, sa već prilično izgrebanim natpisom na gotici, koju je deda ljubomorno čuvao. Iz nje sam polako vadio stari berberski

alat-brijač, makaze, četke, češljeve i neku kožu za oštrenje brijača. Pri dnu je bila već prilično izbledela crvena traka sa Marijinog šešira!

Na Marijin grob položio sam njeno omiljeno cveće, kraljevski ljiljan. Pokušao sam da zamislim na kakvim je iskušenjima bila te 1909. godine kada je, otrgnuta od Beča, došla u kuću gde je nisu prihvatili i koja je još uvek imala ognjište. Jezik tad nije znala, ali je ipak mog oca, koji je kao dete ljubavi rođen u avgustu iste godine, učila da čita i piše. Pet godina kasnije rodila je i ćerku, prilično nalik njoj, buduću kraljicu bečkerečkih balova.

Umrla je 1934. sa svega 47 godina, ne dočekavši da ponovo vidi svoj rodni Beč i mesto rađanja svoje velike i bezgranične ljubavi. Ljubavi koja je prkosila i vremenu i prostoru...

Vitomir Ćurčin rođen je 22. 09.1948. godine u Zrenjaninu. Po zanimanju je diplomirani inženjer elektronike i telekomunikacija, sada penzioner. Otkako je u penziji, bavi se pisanjem kratkih priča, aforizama i političkih kolumni. Objavljivao je radove u više Zbornika i na internet portalima. U martu 2016. godine promovisao je svoju prvu knjigu.

18. Dnevnik jednog vojnika - Ivana Gvozdenović

Dan prvi

Juče sam ubio čoveka.

Probudio sam se vrišteći i mislim da sam mogao da osetim njegovu krv na svojim rukama.

Vrištao sam dok nisu vezali moje ruke.

I ubrizgali mir u moju krv.

Dan drugi

Momak sa druge strane stola posmatrao me je u tišini.

Teško je disao, grizao je unutrašnju stranu obraza.

Znate li šta je okidač za suze? Pitajte čoveka kako je.

Ustao je i otišao.

Muškarac nikada ne plače pred muškarcem.

Dan treći

Jutros me je sin posetio.

Dočeka sam ga zagrljajem, i mislim da ga je to iznenadilo.

Rekao sam mu da mi je drago što mi ponekad dolazi,

I da ga volim, iako je to možda zaboravio.

Rekao mi je da mi dolazi svakog dana,
I da ga ubija to što sam ga zaboravio.

Dan četvrti

Momak sa druge strane stola posmatrao me je u tišini.
Teško je disao, grizao je unutrašnju stranu obraza.
Znate li šta je okidač za bes? Pitajte napuštenog čoveka za onoga koji ga je napustio.
Jesi li ovde u poseti svojoj majci ili ocu?
Vikao je o tome kako mu se otac vratio iz rata kao alkoholičar,
I naterao njegovu majku da ih oboje zauvek napusti.
Pitao je da li znam da siročće može da odraste za dan.
Rekao sam da ne znam.
Ali znam da čovek može da ostari za noć.
Ipak, jasno se čulo da u njegovom odraslom telu i dalje plače napušteno dete,
A da moje odraslo telo i dalje plače za tim detetom.
Znate li šta je okidač za suze? Pitajte čoveka koji Vas voli zbog čega Vas je napustio.
Ustao sam i otišao,
Jer muškarac nikad ne plače pred muškarcem.

Dan peti

Jutros sam ugledao svoj odraz u prozoru.
Bio sam pola veka stariji nego juče.
Polomio sam prozor.

Dan šesti

Rekao sam danas svom sinu da bi mogao češće da me posećuje,
Iako znam da ima svoj život i da se tu ne uklapa svakodnevno sedenje u staračkom domu.
Rekao mi je da me posećuje svakog dana.
Bio sam zbunjen, ali mi je bilo drago da to čujem.

Dan sedmi

Juče sam ubio čoveka.
Probudio sam se i istrčao u hodnik.
Video sam devojkicu u belom koja mi je delovala poznato, uhvatio sam je za ramena i molio sam je da mi oprostí.
Kleknuo sam ispred nje.
Rekao sam da je rat sranje,
Da je život sranje,
I da mi bar ona oprostí kad drugi ne mogu.
Rekla je da mi sve oprašta,
Pa mi je oprostaj ubrizgala u vene da bih začútao.

Dan osmi

Žena sa druge strane stola je jecala.
Rukama je sakrila lice.
Primetio sam da nosi burmu i zapitao sam se da li sam ikada imao ženu.
Da li me je neka volela ili je ovako plakala zbog mene,
Da li je htela da nosi moje prezime,
Da mi skuva kafu i uspava moje dete.
Pitala me je da li je se sećam.
Sećam se, slagao sam.
Znate li šta bude kad povučete okidač?

***Ivana Gvozdenović** rođena je 04. 04. 1991, u Pančevu. Diplomirani filolog hispanista, bavi se pisanjem poezije i kratkih priča a od skoro radi na svom prvom romanu. Amaterski slika, crta, fotografiše, i voli sve vezano za umetnost.*

19. Leptir i lutka - Valentina Rudić

“Da bi leteo kao leptir, prvo moraš gmizati kao gusenica.”

“Ali gusenice su ružne.”

“Nisu. Njihova lepota je samo drugačija od tvoje tačke gledišta.”

“Šta moram uraditi dok sam gusenica?”

“Ništa posebno. Pogledaj svet koji te okružuje. Sagledaj ga iz drugačije perspektive. Pogledaj kako ljudi oko tebe izgledaju od strane nekoga ko je ispod njih, da bi ih bolje razumeo kada budeš svet posmatrao odozgo. I uživaj u svetu. Uživaj u lepotama malih stvari. Pomiriši rosnu kapljicu, oseti ukus ružine laticice, drhtaj zemlje pod sobom dok milioni insekata sitnijih od tebe prave svoje tajne tunele. Videćeš, koliko god mislio da si nisko, uvek možeš biti niže. Uvek postoji neko ispod tebe bez koga ne bi bio ono što jesi. I uvek postoji neko kome si ti sve, ko bi bez tebe bio ništa, ma koliko se ti sebi činio mali i nevažan.”

I on ga poslušao. Prošetala zemljom, isproba ukus rose i miris najlepšeg cveća na svetu. Bežala od grabljivica, koristeći tunele koje su mnogi brižljivo gradili pre njega. Sunčala se na suncu, dugo se divila lepoti leptira i ptica, koji su neprestano presećali beskrajno nebo iznad njega. I okusio je lepotu života na nižem nivou. Sagledao svet na način koji nije mogao ni zamisliti. I tako dođe dan kada se opet susreo sa Njim, dan kraja njegovog putovanja kao gusenica.

“Jesi li naučio ono što si trebao naučiti?”

“Mislim da jesam.”

“Jesi li sagledao prvu stranu Istine?”

“Jesam.”

“Odlično. Ovo je početak novog dela tvog putovanja.” On pucnu prstima. Oko njega se, pojavivši se niotkuda, počela obmotavati traka svetlo-žute boje, delujući grubo, ali na dodir meka i nežna poput svile. Pokrila mu je ruke, grudi, oči.

“Sada ćeš živeti kao lutka. Biće ti oduzeto čulo vida, biće ti ograničen svaki pokret. U svojoj čauri, naučićeš da izoštriš sva ostala čula. Slušaj. Udiši duboko. Potrudi se da svet oko sebe sagledaš dušom, a ne očima. Neka te vode unutrašnja čula, a ne spoljašnja. Pokušaj da shvatiš.”

“Bojim se.”

“Nema potrebe.”

I on ga ostavi, uz još jedan pucketaj prstima. I on ostade prikovan uz drvo. Uz večitu belu koprenu koja je sada predstavljala njegovo celokupno vidno polje, naučio je da gleda dušom, a sluša srcem. Čuo je zvukove koje ranije nije primećivao – plač zvezda koje umiru u zoru, kao i njihov veseli smeh kada se ponovo rađaju svako veče. Drhtaj glasnih žica sićušnih ptica kada im majka donese crvića za večeru, kao i tihu molbu tog istog crvića da mu život bude pošteđen. Radosnu pesmu vilinog konjica kada pronade dugo traženi polen. Tihi zvuk otkinute latice koja pada na zemlju. Naučio je da razlikuje mirise različitih vrsta trava, da se njiše u ritmu povetarca, i tvrdoglavo odbija da pođe za nekim drugim, olujnim, jačim vetrom, da se odvoji od svog drveta, svoje kolveke.

I tako je prošlo još dosta vremena. Sve dok jednog dana opet ne dođe On.

“Tvoj život lutke bliži se kraju. Spremi se za svoj prvi i najlepši let.”

“Ali ja ne želim otići na taj let. Previše mi je lepo i ovako. Navikao sam se.”

“Zašto?”

“Želim još malo slušati cvrkut ptica.” On se zamisli i zagleda negde u daljinu, iako dalje od opne svoje čaure još uvek nije mogao videti. “Uživati u opojnom mirisu mahovine. A i plašim se.”

“Tako si se plašio i ovoga, pa se pogledaj sad.”

“Ali ovo je drugo. Nemoj me terati. Ostavi me još malo kao lutku, molim te.”

“Neka ti bude.”

I On ode. Ponovo ostavši sam, on je nastavio da uživa u stvarima koje su mu postale svakodnevna rutina. Ali, ovaj put je razmišljao i o letu leptira koji ga čeka. Slušao je svakodnevno tolike divne priče o tome od mnogih prolaznika koji su proletali pored njegovog drveta, i u dubini duše, znao je da želi to; o, želeo je da se uputi na taj let više od svega! Ali bojao se. Preveliki je bio taj strah od nepoznatog; toliko veliki da, kada ga On poseti po drugi put, i dalje nije smeo napustiti svoju čauru i zaputiti se u nebesko carstvo.

“Jesi se odlučio?”

“Nisam. I dalje se bojim.”

“U redu. Ostaviću te još malo, da se izboriš sa svojim strahovima. Ali pazi, sledeći put neću doći. Na svoj let moraćeš da se uputiš sam.”

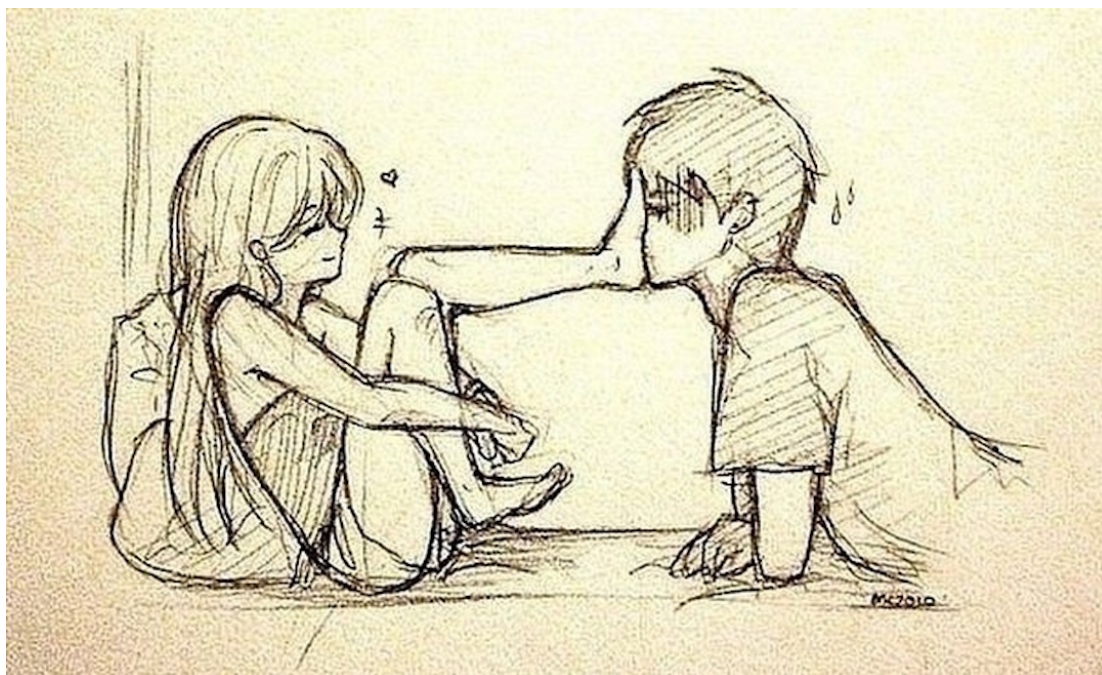
Ove reči ga prestraviše, ali on uspe nekako da se smiri. “Razumem. Srešćemo se gore.”

“Doviđenja.”

I On ode. I opet su proletale ptice i leptiri, opet je slušao nikad lepše priče o nebeskom carstvu i čarima letenja i onoga što ga čeka kada se uputi na put; opet je svake noći sanjao o onome o čemu je slušao danima, snovi su bivali sve lepši i lepši, a njegova želja da se uputi na let sve jača i jača. Svakog se jutro budio sa željom i odlučnošću “E, danas će biti taj dan!”, ali ona bi do večeri splasnula, i on je opet ostajao sam sa svojim željama, mislima i snovima...

I tako je on, bojeći se da učini taj veliki, težak ali toliko obećavajući korak, koji bi mu ispunio najveću i najlepšu želju na svetu, zauvek ostao u svojoj čauri, i nikada nije upoznao divno nebesko carstvo.

Valentina Rudić rođena je 12.04.1993. u Beogradu. Apsolvent Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu i autor mnogobrojnih pesama i kratkih priča. U slobodno vreme svira klavir, piše i ilustruje. Trenutno radi na svom prvom romanu iz žanra fantastike.

20. Nešto najstrašnije i nešto najbolje – Natalija Trnavac

Ne, ovo nije klasična ljubavna priča. Nisam pisac a pesnik još manje. O osećanjima ne znam da se izrazim na onaj lepršav i sladunjav način, kao što to čini Sonja iz razreda, čija dela nastavnica sluša sa suzama u očima. Ne kažem, i moje pisanje na tu temu bi vam možda izmamilo koju suzu, ali samo od smeha, nikako od silne romanike koju bih prosula pred vas.

Ja samo mogu da vam ispričam šta me je snašlo. Iznenada. Kao grom iz vedra neba. Ma kakav grom! Oluja. Tornado. Totalno pomračenje svesti.

A evo kako je sve počelo.

Te srede, kada sam se vraćala iz škole, padala je sitna kiša, ona prava oktobarska, po kojoj se prepoznaje jesen. Sve je bilo sivo, i nebo i ulice i ljudi, osim lišća, koje je bilo žuto i gnjecavo, i lepilo se za cipele pešaka i točkove automobila.

Prethodne noći sam gledala neki film o vanzemalcima do pola dva, a posle se zapričala sa sestrom o smislu života, pa jedva nekako preživih tu prepodnevnu smenu. Ujutru sam obukla prvo što sam našla, a kada sam stigla u školu, shvatila sam da su neopeglana roze bluza i drečavo zelene pantalone krajnje loša kombinacija. Matematičar me baš tog dana prozvao da odgovaram, a u dnevnik mi upisao neku tačku, koja je značila da nemam pojma, ali mu valjda bilo žao da mi da keca.

U autobusu na putu do kuće me izgazili, a neka starija gospođa, koja je sve vreme gundala kako niko neće da joj ustane, naslonila se na mene, i svu me prignječila. Nisam bila spremna da joj se zameram (pa da oplete po meni pred punim autobusom!) nego sam ćutala i trpela, pa tako šćućurena pod njenom miškom ne primetih kišobran koji je držala u ruci i koji se cedio na moje patike.

Pošto sam svoj kišobran, naravno, zaboravila, žbun od kose mi se još više ukovrdžao i prekrpio mi oči, pa sam delovala kao hodajuće strašilo u novim drečavim farmerkama.

I eto, baš sam takva, raščupana, pokisla i pospana, na ulazu u zgradu, naletela na Lazu. Vršnjaka i najboljeg druga još iz dana dok smo se igrali u pesku. Nismo upisali istu srednju ali smo se i dalje redovno viđali, najčešće u parku ispred bioskopa, sa društvom iz kraja. Do tada me je video svakakvu: i umazanu u blato, i u onim smešnim suknja-pantalonama sa dve mašne što su ih nosile sve devojčice u osnovnoj, a naslušao se i kojekakvih gluposti o kojima sam pred njim pričala bez ustezanja.

Zato i ne razumem, šta mi se to desilo, pa kada mi je veselo doviknu: „Ehej, zdravo ti!“ pocrvenela sam kao ono babino plišano jastuče.

„Mrmlj, ahmm... heeheejj...“ kao da je neko drugi govorio, a ne ja. Nešto mi se steglo u grlu, pa nikako da se odstegne. On je i dalje stajao nasuprot mene, nasmejan i srećan što me vidi, očekujući da se požalim na nastavnike, prepričam mu seriju ili izbrbljam bilo šta drugo što bi ga nasmejalo. Ne znam zašto, ali uvek se smejao kad ja nešto kažem. Lupnuo bi me po ramenu i grleći me drugarski, govorio: „Ala si ti blesava!“

Stajala sam tako i piljila u njega kao da ga vidim po prvi put. Smeđa kosa mu je padala do očiju, a preko ramena je nosio žuti izlizani ranac. Farmerke su mu super stajale. Lepo je mirisao. Delovao je nekako odrasliji, zreliji ... Kada li je prestao da bude onaj mršavi klinja što juri za mnom i moli me da ne idem kući da večeram, nego da ostanem sa njim da igramo klikere iza zgrade? Jesam li se i ja isto tako promenila?!

„Zemlja zove Đurđu, zemlja zove Đurđu!“ uz osmeh mi se uneo u lice, a od njegove blizine sam još više porumenela. Sada mi ni babino purpurno jastuče nije bilo ravno. Ličila sam na cveklu iz njene bašte u Banatskom Karlovcu.

„Šta je s' tobom, ko te to namučio danas? Je l' ona profesorka fizike?“ ovlaš mi razbaruši kosu (kao da je imalo još šta da se razbaruši), a ja sam mahinalno ustuknula, odgurnuvši mu ruku.

„Što smo ljuti!“ i dalje se smešio.

„Ma nisam ljuta!“ prozborila sam konačno. „Pokisla sam! I spava mi se... I ajd' zdravo!“ krenula sam uz stepenice.

A on me uhvati za ruku. „Čekaj, pa je l' dolaziš večeras kod Jovane?“

„Ne znam... Mislim da me moji neće pustiti!“ slagala sam kao iz topa. Molila sam ih danima da me puste kod Jovane na žurku, i naravno da mi se baš išlo. Sa tatom sam čak postigla dogovor oko povratka do jedan, i to samo ako Laza ide sa mnom.

„Kako neće? Da dođem ja večeras pa da ih lepo zajedno zamolimo?“ prijateljski se nudio.

„Molim te ne dolazi, molim te ništa me ne pitaj, molim te ne zadržavaj me više...“ vapila sam u sebi, a njemu sam promrmljala nešto u znak pozdrava i otrčala uza stepenice, ostavljajući ga da gleda za mnom u čudu.

Od toga dana sam počela da bežim od njega, a u isto vreme sam ga krišom posmatrala sa prozora, skrivajući se iza zavese. Sa svoje tajne osmatračnice primetila sam kako su mu se ramena raširila i kako ima neodoljiv osmeh. I lepe zube... I nežne oči...

U školi sam se pravila kao da se ništa nije promenilo, i dalje se podsmevajući Sonji i njenim ljubavnim stihovima. Najboljoj drugarici sam rekla da me nešto muči stomak, pa da zato slabije jedem. Ocene mi i onako nisu bile

jača strana, tako da se tu nije mnogo toga promenilo, iako me je koncentracija sasvim napustila...

I sve vreme sam iz sećanja prizivala trenutke koje smo proveli zajedno, shvatajući koliko mi je lepo sa njim. Kao ni sa kim drugim. Sa njim bi mi bilo zanimljivo i na času geografije dok slušam o vrstama ovaca koje se gaje u Južnoj Americi, i kod babe na selu, pa čak i u gostima kod ujaka Jove i njegova dva kera. Pred njim sam uvek ona prava, ne glumim ludilo i ne pravim se pametna...

A sada će sve to da nestane... Prošao je čitav mesec a nismo se sreli. Ne znam kako ću mu na oči. Čim me bude video, provaliće, sto posto, da sam čudna. Šta da mu kažem? Ne mogu ovako daveka... Šta mi je ovo trebalo...? Možda da posetim psihijatra?! On će možda na neku foru umeti da me resetuje, i vrati na stanje od pre mesec dana. Kao što moj brat programer radi sa kompjuterima.

Slao mi je poruke. Kaže: „Šta je s' tobom Đurđa?“, „Nema te, da niste otputovali?“, „Dosadno mi je, hajmo napolje, nedostaješ mi...“ Ni na jednu nisam odgovorila... Jednom sam počela da kucam: „I ti meni nedostaješ...“ pa sam prestravljeno zavrljčila mobilni na krevet.

Dok ovo pišem, on stoji ispred zgrade, naslonjen na zid, i gleda u telefon. Kosa mu se tako lepo sija na popodnevnom suncu. Nekoga je pozvao... Sa kime li se nalazi...? Iz ugla sobe začu se melodija iz „Kremenka“, koju sam jednom u nekoj šali dodelila njemu, tako da uvek znam kada me zove. On gleda gore. Bežim sa prozora i prekrivam telefon jastukom. Odjednom mi se nešto plače... Glupa, glupa Đurđa, šta ćeš sada da radiš...? Pogledam opet kroz prozor, i dalje se krijući iza zavese. Gleda i on. Gle, leptirići u stomaku stvarno postoje? Nije ona Sonja blesava, ona stalno piše o tim leptirićima... Neka toplota mi jurnu u obraze i obuze me čudna radost... Eh ti obrazi, izdajice...

Ne proveravajući odraz u ogledalu, nazuvam patike bez pertlanja, i bez jakne izlećem napolje, ostavljajući telefon da zvoni pod jastukom.

Ima li išta strašnije i išta lepše, nego kad se zaljubiš u najboljeg druga...?

***Natalija Trnavac** je rođena 08.11.1985. godine u Beogradu. Diplomirala na katedri za telekomunikacije i informacione tehnologije na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu gde živi i radi. Pisanjem se bavi od osnovne škole, a za svoje radove je osvojila brojne nagrade, među kojima je i ovogodišnja nagrada na konkursu koji raspisuju „Zmajeve dečije igre“ i Radio-televizija Vojvodine, za najbolji tekst monodrame za decu.*

21. Greh babe Mačice - Branko Mičić

Davno je to bilo. Danas je teško naći nekog ko se seća pokojne babe Mačice, a ja je još uvek dobro pamtim. Bila je to sitna suvonjava stara žena. Uvek u crnini, ali kad ide hitra i pokretna, a kad prozbori, glasić joj nekako piskav i sitan kao u ptice. Pre bi čovek rekao da cvrkuće nego da govori.

Stanovala je u jednoj maloj naherenoj kućici i nije dozvoljava nikom da u nju ulazi, a ona je bez ikakvog ustručavanja ulazila na svačija vrata. Ne pita ona da li je slobodno i da li šta radiš, već jednostavno uđe gde joj se učini zgodno i počne sa svojom pričom, a najviše je volela da sedne blizu šporeta, gde je toplije, jer se uvek tužila na zimu i govorila da joj je hladno.

Bila je vrlo siromašna. U ono vreme nije bilo penzija ni socijalne pomoći. Svako se snalazio kako je znao. Pravo da kažem, ona je uglavnom živela od milostinje, ali nikad nije prosila. Jednostavno, gde god bi u koju kuću došla, uvek bi joj neko nešto ponudio, a ona bi se dugo nećkala i uvek na kraju sve uzela.

Kad baba Mačica dođe u kuću odmah se svi poslovi prekidaju. Svi se brzo okupe oko nje, da čuju šta će ona kazati. A ona je najviše govorila o snovima. Uvek je pričala šta je sanjala i sama tumačila svoje snove. Pričala je samo sa ženama i one su je pažljivo slušale, jer su iz njene priče uvek izvlačile ponešto što bi se moglo i njih ticati, a zatim su i one pričale o svojim snovima i molile babu Mačicu da im kaže šta ona o tome misli, i svi su tada pažljivo slušali njenu priču.

A baba Mačica je u tom poslu bila nenadmašiv majstor. Najpre bi se zamislila i malo počutala, a onda bi dotičnu osobu pogledala u oči i, reklo bi se, ozbiljnim i zabrinutom glasom kazala:

- Nije meni lako da ti ovo kažem, ali kad već hoćeš, reću ti iskreno sve do kraja. Da znaš, pa šta bude da bude... - I onda bi nastavila da veze: te desiće se ovo, te desiće se ono...

Ukućani bi je zabrinuto slušali, a zatim bi se neko setio da ispeče kafu, jer baba Mačica nije mogla da završi svoju priču, a da ne pogleda u talog od kafe u fildžanu.

A Baba lepo, kad popije kafu (zli jezici bi rekli da je zbog toga i došla), okrene svoj fildžan naopačke i stavi na tacnu. Tako urade i ostali koji se tu zateknu. Onda jedno vreme sede i ćute, dok Baba ne podigne prvi fildžan da pogleda u soc i svoju priču, koja je počela kod tumačenja sna, dovrši do kraja. I sada dolazi ono glavno. Nepovoljna predviđanja proizišla iz tumačenja sna menjaju svoj smer i dovode do sretnog i povoljnog raspleta, jer likovi koje Baba vidi u socu, najavljuju prijatne događaje kojima se svi raduju. Na kraju kad je prestava je završena, Baba ustaje i kaže:

- Jadna ja, puno sam se zadržala, moram žurit. Čeka me... itd. (a u stvari niko je ne čeka)

Uzima svoju torbu i brzo izlazi iz kuće, a domaćica koja se u međuvremenu setila da joj nije ništa dala, brzo tura nešto detetu u ruke i kaže:

- Na, nosi to i trči da je stigneš da joj daš, jer može se naljutit, pa neće opet doć. Šta ćemo onda!

Dete trči dok je ne stigne i daje joj zamotuljak u kome ima komad hleba, parče sira ili kobasice i možda još nešto. A Baba se opet malo nećka, na kraju sve uzme, strpa u torbu i nastavi dalje svojim putem.

I tako je to išlo dugo vremena, i bila je zadovoljna i Baba i svi oni koje je posećivala, ali jednog dana ona se teško razboli. U jednom času pomisli da joj je došao kraj i reče da joj pozovu popa da se ispovedi, i ispriča mu sve o svome životu i o tome gde misli da je grešila.

Pored ostalog, reče i da je lagala kad je ženama tumačila snove i kad je gledala u soc. I reče da je morala tako, jer nije imala od čega da živi. Onda kaže popu da je ona, kad bi gledala u soc uvek za svakog imala unapred pripremljenu svoju priču sa sretnim ishodom. Jedna priča je bila za zaljubljene mlade devojkice, druga za starije udavače koje traže nekog đuvegiju, treća za zabrinute roditelje čiji je sin u vojsci ili negde u dalekom svetu, četvrta za bolesnike koji leže u postelji i čekaju neku utešnu reč, i tako dalje. Svakom je davala neku nadu, jer je dobro znala da ljudi vole kada im neko kaže da će biti dobro, nego da ih čeka zla sudbina.

Samo jednom joj se desilo da pogreši. Sin od neke žene hteo je da nekud putuje. Njegova majka se tome protivila, i nagovorila Babu da mu gleda u soc i kaže da na putu neće biti dobro. I Baba je poslušala, pogleda u soc i kaže mu da ne putuje, jer je zima i može biti poledica, pa da autobus oklizne sa puta, da se prevrne, a onda, eto belaja.

Po svojoj zloj sudbini mladić ne poslušao ni majku ni Babu, već krene na put. Autobus u kom je putovao u jednom trenu skrene sa puta i pravo jezero, u svi koji su bili u njemu se utope. Samo jedan se teškom mukom spasio.

Kad je Baba čula šta se desilo, u njoj se od muke sve prevrnulo. Nikako nije mogla sebi oprostiti što je to gledajući u soc predvidela nesreću, i to je mučilo do poslednjeg časa.

To je bila njena ispovijest i greh koji je mučio njenu dušu.

Pop je pažljivo saslušao i reče:

- To što si lagala kada si ljudima predviđala sreću i nije neki grijeh. Možda ti je to sveti Petar zabeležio u svoje teftere kao dobro delo, jer si ljudima delila radost, a ono kad si predviđela nesreću, veliki je grijeh, jer u knjigama mudrosti piše: Ono što kažeš, to će se i dogoditi! Ali ne gubi, nadu, iskreno se pokaj i pomoli Bogu koji je milostiv i On će ti oprostiti.

Baba poslušala popa, pomoli se Bogu i preseli u večnost, i odavno je nema na ovome svetu... Ali ostala je priča.

***Branko Mičić** rođen je 15. avgusta 1928. godine u Bugojnu, gde je odrastao i preživio Drugi svetski rat. Školovao se u Travniku, Zagrebu i Novom Sadu, gde je završio Tehnološki fakultet. Uz rad u struci i kasnije, kao penzioner napisao je i objavio više dokumentarnih zapisa, priča, tri kratka romana i više pesama, za šta je dobio nekoliko književnih nagrada. Trenutno živi u Novom Sadu.*

22. Vrućina – Marijan Falica

Vrućina je ulazila kroz prozore. Izbijala je iz poda. Vukla se po zidovima. Ptice su umirale, a muhe padale u nesvijest.

Majica mi se zalijepila za leđa od znoja. Ona se prešetavala po stanu, samo u gaćicama. Petljala je nešto oko ventilatora koji je bio mrtav kao i moja volja za bilo čime. Brojao sam kapljice koje su se slijevale po pivskoj boci. Osrednjost je pretvarala ljude u slinave idiote.

– Ja sam svemirac! – rekao sam.

– Super. – promrmljala je.

Nemoguće je da sam sa ovoga svijeta. Ukalupljen. Rodiš se, školuješ, zaposliš i umreš. Plutam u septičkoj jami srednje klase. Samo mi glava viri iznad govana. Nemoguće da tu spadam. U jebenu sredinu i prosječnost.

– Daj, molim te popravi ventilator! – zarezala je.

Nije imala razumijevanja. Prešetavala se gola a ja sam mislio na seks samo kao na odsutnost volje za seksom. Jedan pogled na mene bio joj je dovoljan da uzme knjigu i počne čitati. Nikad ta njena sranja o vampirima i ljubavi ne bih mogao nazvati knjigom, ali jebiga, svatko ima svoje. Nisam kužio poantu. Tip bi htjeo jebati ali ne bi. Ona bi htjela njega, ali ne bi. Oni se vole, ali pate. Ganja ih prošlost i budućnost, ali ih najviše jebe sadašnjost. Katastrofa! Ne kužim.

– Napisat ću roman o Krleži! – rekao sam.

Pravila se da ne čuje. Napisao bih roman o Krleži ili o Andriću, samo da znam pisati. To su bili ljudi. Teška kategorija. Svaka rečenica bi te nokautirala. Sa takvima ne ulaziš u ring ako nisi spreman umrijeti. To su pisci a ne ove vampirske pizdarije.

– Nema više pive. – rekla je kao da komentira vremensku prognozu od prošle godine. Bez ikakve emocije.

Kao da me je udarila ciglom. Asfalt se topio od vrućine. Ptice su umirale, a muhe padale. Septička, puna govana, kuhala je.

– Bože! Zašto ja!? – pomislio sam i krenuo u dućan.

Marijan Falica (1975) trenutno živi u Zagrebu, piše prozu i poeziju. Od 2014. učestvuje na raznim književnim konkursima. Vodi blog: „King For A Day... Fool For A Lifetime“.

23. Tuđi gradovi - Nikola Mikić

Najbolje je kada su njegove ruke gore a njene ispod, jer onda se tijela spoje kao niti konopca, te nastaje ono što ona zove *Viktor i Marija*. Doduše, stvar se može izvesti i na drugi način, tj. da njegove ruke budu dole a njene gore, oko njegovog vrata, ali onda bi bilo najbolje da on sjedi u fotelji, a ona njemu u krilu, bočno okrenuta, i to onom stranom gdje je razdeljak u njenoj kosi, onom stranom koja je njemu oduvijek bila draža od suprotne. Pa tako i ovaj put, dovoljno je bilo da mu priđe, zatvori oči, i već sledećeg trenutka u zagrljaju polagano iščezavaju ljutnja i bijes, ljutnja jer je jutros zaboravio kupiti sijalicu za kupatilo, a bijes jer je vikend prošao tako brzo, i onda nema druge nego istuširati se (u mraku!) i krenuti kroz park do klinike, gdje čekaju klompe, šprice, i nula zarez devet postotni rastvori natrijum-hlorida, za vaskrsavanje onih koji vjerovatno i neće još dugo. Pa opet, sada je drugačije, jer rijetko kada im pođe za rukom da dugo ostanu sami, i uvijek je neko tu da pokvari trenutak, ili blizanci sprat iznad u svojoj ludoj zaigranosti, ili zvono brunda jer gospođa Dženins poručuje da siđu do nje na kolače, ili pak Robi zove da javi, kao neko veče, da će ostati kod novog prijatelja. Ipak, Viktor je sada tu, i ma koliko okreti kakofoničnog bubnja kišnog prijedodnevna bili nepodnošljivi, neće dopustiti da prestane, dok sluša otkucaje njegovog srca njeno lice presijecaju dvije vertikalne linije, pravci na obrazima jamice veličine nokta malog prsta, počinje osmijeh...

Na radiju je svirao *Minor swing* kada je počelo. On kreće sa Đangom i njegova dva prsta koja rade čuda po vratu gitare, ona - u namjeri da sebi dočara ta dva prsta - podiže visoko palac i kažiprst. On se glasno smije i dugo govori o ciganskom jazz-u i njegovom uticaju na evropsku avangardu, o Parizu kao središtu tih događanja, ona razmišlja o tome kako li teško mora biti roditi se sa imenom *Victor*, pobjednik. On, uplašen da mu ćutanje ne ukrade to čudnovato stvorenje, manično nastavlja o pećinama Francuske koje kriju otiske dlanova nepoznatih umjetnika koji su živjeli prije trideset hiljada godina, ona shvata da ju

kovrdžava ostrvca njegove prorijeđene brade podsjećaju na loptaste mrlje na leđima Bele, davno preminulog dalmatinca iz njenog djetinjstva.

Ta nestvarna godina na kraju neizbiježno pronalazi svoje ishodište u životu koji se rađa u njenoj utrobi, u stisku dvije svilenom maramom zamotane ruke, u kretnji oko oltara koja nesvjesno spaja pagansko i sveto, u skrivenim pogledima i obećanima neposredno i brzo bačenim pred svjedoke, *do kraja i konca, dok nas smrt ne...* Očajnički pokušaj da sve okameniš objektivom fotoaparata - prvu godišnjicu (slatkasti roze, file pastrmke, čokoladni mus...), Robijev prvi osmijeh i prvi školski dan sa malim štampanim *m* (mama) - brzo pada u vodu. Shvatiš da neke sitnice postanu paučinastom koprenom prekrivene sjetne uspomene; večeri uz višnjevac i nestvarne albume Mark Noflera, ili koncerti na tvrđavi nakon kojih Viktor pijan brblja o tome kako ga mrlje na punom Mjesecu podsjećaju na vjetrenjaču, pravu-pravcatu donkihotovsku vjetrenjaču.

U bujici nabujalog vremena dovoljan je samo jedan telefonski poziv - „Profesore, bila bi nam čast da dođete na naše sveučilište“ - da na brzinu staviš stvari u stari President i pređeš okean. Par mjeseci kasnije živiš u gradu kome mještani tepaju Fili i čiji košarkaški klub nosi broj 76, isti onaj koji stoji u godini tvoga rođenja. Onda se porodične obaveze, sa čestim „*dugo se nismo vidjeli, izgledaš odlično*“, i još češćim „*ma ona ti je takva draga moja, dvolična*“, svedu na uspostavljanje internet konekcije i dvostruki klik na plavu ikonicu sa velikim bijelim *S*. Prethodno se počeshlja kosa i sa poda podignu majice koje Viktor i Robert neprestano ostavljaju za sobom kao da nikada nisu čuli za ofingere i police, na ekranu se pojave dobro poznato lice i počne ono „*Kada ćete doći kući mila, znaš kako je u proljeće ovdje, naravno da se sjećaš, ne postoji ljepši grad na svijetu, sve izlista i aleje kestena podivljaju, pa kako je Viktor, čitali smo onaj njegov članak prošli mjesec, baš smo ponosni, pa šta mi radi jedini unuk i kako napreduje u školi, pa...?*“ Školi, zamisli ti to, školi, još juče je trčao po dvorištu i recitovao en-ten-ti-ni, a sada sve češće javlja, kao neko veče, da će ostati spavati kod novog prijatelja, Artura, jer ima pravo, jer zaboga više nije dijete, jer mu je cijelih šesnaest godina.

Kroz odškrinut prozor zagrljaja, koji - praćen mjaukanjem Ernesta, pretilog mačka gospodina Fina sa prvog sprata - još uvijek traje, Marija čuje sirenu kola Hitne pomoći koja po ko zna koji put stanovnike predgrađa obavještava da je krhko i lako lomljivo to što se život zove, i da postoji mogućnost da baš neko od njih bude sledeći izvučen u toj igri slučajnih brojeva. Tušira se (opet u mraku?) i oblači haljinu, češlja kosu i na usne stavlja crveni ruž, zatim polako korača ka klinici, i sve to, naravno, u mislima, jer trenutno su joj oči zatvorene i udiše sedefaste komadiće onoga čije su ruke neraskidivo isprepletene sa njenim u čudesnom zagrljaju-konopcu, svog Viktora.

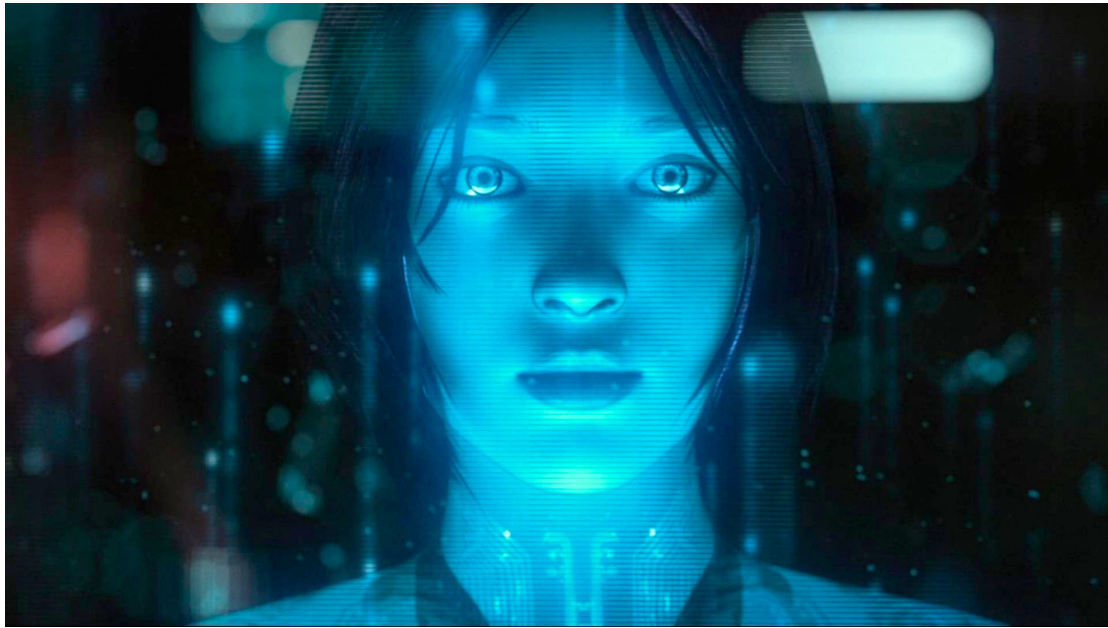
Viktora, koji je bio jako tih za vrijeme sinoćnje večere sa Erikom i Šeril. Erik je neprestano pričao, o najnovijim psihofarmacima koje njegova klinika planira - još uvijek samo eksperimentalno, naravno - primijeniti u liječenju bipolarnog poremećaja, o načinima na koji se uzgaja začinsko bilje, „*sa puno svjetlosti i trunkom vode, i malo osjećaja, naravno, jer basil ne voli isto što i rosemary, a mint ti je pak...*“. Sjeća se Viktora, njegovog drhtavog glasa koji je - čak i kasnije, kada je Erik napokon začutao, i kada je Viktor pričao o stvarima o kojima toliko zna - zvučao čudno, bez onog samopouzdanja njemu toliko svojstvenog u tim trenucima, bez one viktorovske erudicije. Onda je ona tu njegovu zbunjenost prekinula iznošenjem na sto domaćeg kompota od breskve i

još jedne flaše crnog vina. Kasnije je uslijedila Šeril sa svojim „Kako je Robi, i zašto nije kod kuće, pa ima li girlfriend i?“, sjeća se i sebe kako odgovara da Robi već par dana spava kod novog prijatelja, da vjerovatno prave neki urnebes, jer takvi su tinejdžeri *my dear*. Onda se Erik pohvalio da je njihov Džejms dobio košarkašku stipendiju i da postoji mogućnost da bude veliki igrač, jer ima mirnu ruku i nije sebičan na terenu, što je zaista rijetkost u njegovim godinama, te da ga čudi zašto Robi nije trenirao nešto, jer sport razvija timski duh i osjećaj odgovornosti koji toliko... Na te riječi Viktor je rekao nešto nerazumljivo, zatim je ustao i rekao da mora u kupatilo.

Njegov uzdah ju je trgao iz te opijenosti, iz zagrljaja-konopca. Otvorila je oči i - nakon par trenutaka privikavanja na svjetlost - pogled joj je pao na knjigu koja se nalazila na dnu staklenog stola. Na koricama se nalazila fotografija šumskog puta ispresijecanog zlatnim trakama proljećnog sunca, vjerovatno u zoru. Negdje na granici donje i srednje trećine fotografije bijelim slovima je pisalo: „*Idemo da krademo konje*“. Miris bijelog veša (sve sami peškiri...), okačenog to jutro na brzinu, i bronzanih oblaka jesenjeg ponedjeljka već je uveliko plavio prostor oko njih. Naslutila je bezazlenu toplotu zbunjenog muškarca, sposobnog da podražava život bolje nego ostali; da plaća račune, drži govore i predavanja, da nazdravlja i stišće ruke na prijemima, kapiten među kapitenima, ali čovjeka koji ostaje potpuno zbunjen pred jednim telefonskim pozivom u kome mu njegov šesnaestogodišnji sin saopštava da će za par dana doći na večeru i dovesti svog momka Artura da ga upoznaju. Da, momka...

Podigla je glavu sa njegovih grudi, odmakla se korak-dva i pogledala ga očima punim ljubavi, zatim je jedva čujno izgovorila: „*Moram ići na posao, ne zaboravi na sijalicu.*“

Nikola Mikić, rođen 1988. godine u Banjaluci. Završio medicinski fakultet u Banjaluci 2014. godine.

24. Drugi život – Tamara Bobić

Srpski narod ima mnoge pametne izreke, ali i jednu notorno glupu: što se mora nije teško. Glupost! Naravno da je većina moranja teška, ali kad se mora – mora se, bez obzira na to kako se osoba pod teretom (prokletog!) moranju oseća.

Tog, baš kao i svakog jutra tokom radne nedelje, Jana je morala da ide na posao. Kada je budilnik zazvonio i mali kućni android rekao “Dobro jutro!” svojim uštogljenim elektronskim glasom, okrenula se na drugu stranu kreveta. Gledala je zavesu koja je igrala prljavi ples sa vetrom pod izdajničkim zracima sunca koji su kao reflektori osvetljavali podijum. “Šta u tome ima dobro?”, zaustila je da odgovori Asimu 748, ali je odustala. Nije da on nema kapacitet da shvati njenu misao, daleko od toga, ali joj se nije slušao njegov suvoparni isprogramirani odgovor. Pitala bi ga: “Dođavola, Simo, kakav dobar ishod dana može očekivati neko ko je mrtav?!”, ali se suzdržala. Opojni miris kafe u rukama Sime (kako je Jana od milja zvala androida) naterao ju je da se ipak pridigne u krevetu. Srknula je samo jedan gutljaj i ono malopredašnje “Dobro jutro” je već izgledalo puno smislenije.

Dok se tuširala doručak je već bio spreman. Pojela ga je sa apetitom nekoga ko nije jeo bar deceniju. Na brzinu se spremila i krenula ka letomobilu. Morala je na posao. Ubrzo se našla saobraćajnoj gužvi na nebu nad Slavijom. *Kako li su ljudi vozili ovuda kada su još korišćeni automobili na dvodimenzionalnim putevima po zemlji*, pomislila je i stresla se od same pomisli. Mora da je bilo pakleno.

Taman kad je trebalo da skrene ka zgradi svoje firme “Second life”, naglo je otišla u drugom smeru. Rekli su da i posle smrti fizičkog tela čovek mora da nastavi da radi. To jest, bar njegov hologramski dvojnik sačinjen od softvera koji je tokom života prikupljao podatke o ličnosti osobe. Rekli su da je čovek dužan da otplaćuje pravo na svoj drugi život radeći celih sto godina za firmu koja mu je tako velikodušno omogućila egzistenciju nakon upokojenja njegovog opipljivog

bića. Ipak, nisu računali na to da čak i hologramskim dvojnicima treba dan za odmor i punjenje baterija. Danas je bio Janin dan kada se osećala istrošeno i umorno. "Moram – ali neću", pomislila je. "Uostalom, šta je najgore što može da se desi? Produžice mi otplatu kredita za još deset dana ili već tako nešto. A gde je sto godina, tu je i deset dana."

Javila je da mora da odradi čišćenje softvera od virusa i da nije sposobna za rad. Priča je prošla kod nadređenih tako da je sa olakšanjem nastavila let ka Zemunskom keju.

Spustila se na staro šetalište koje je radnim danima bilo pusto, čak pomalo sablasno. Niko više nije imao vremena za šetnju, a bicikli i roleri su odavno izašli iz upotrebe. Idilu drvoreda i Dunava su remetili samo letomobili koji su zujali po nebu kao muve bez glave, sumanuto jureći ka svojim odredištima. Baš tu, na toj klupi je provodila sate dok se njena ljubav razobličavala. Ljubav je imala kratko ime: *Luka*. Kada je Luka oboleo od raka, "Second life" još nije postojao. Tih davnih godina ljudi su se i dalje pitali šta se dešava nakon smrti. Plašili su se ishoda, okretali se religiji, filozofiji ili pak nauci. Hiljadu puta je Jana pomislila kako bi sve bilo drugačije da se Lukina bolest desila koju deceniju kasnije. "Sada bi zajedno sedeli na toj klupi i možda dodir ne bi imao onaj puteni oblik pun životnih sokova, ali bi samo prisustvo bilo sasvim dovoljan supstitut telesnih zadovoljstava u datim okolnostima. Mogli smo živeti večno, ili bar dok postoji 'Second life', dok i njega ne zameni neka naprednija tehnologija. Mogli smo živeti kao duhovi zarobljeni u nulama i jedinicama, ali sve jedno – postojati zajedno u ma kom obliku je najveći dar."

Tehnologija je definitivno napredovala, ali ne toliko da se prošlost može promeniti. Jedina dostupna manipulacija prošlošću je brisanje pamćenja. Jana je nerado i sama sebi priznavala da je u trenucima razdiruće tuge nekoliko puta umalo izbrisala svoja sećanja. Svaki put kada joj je situacija izgledala beznadežno u poslednjem trenutku se suzdržala, jer bi se setila da onda njeno postojanje više ne bi imalo smisla. Deo nje bi umro sa sećanjima na Luku, a deo je već mrtav tokom njegove bolesti. Brisanjem sećanja od Jane ne bi ostalo ništa.

Najednom se na Janinu klupu spustila ptica. Počela je da kljuca hologramski prikaz, zbunjena time što se svaki put njen kljun zabijao u polutrule daske. "Ptice se još nisu navikle na holograme", nasmejala se Jana. Volela bi da nahrani pticu mrvicama, kako se to činilo pre više decenija. Prednost njenog trenutnog oblika je bila u tome što joj hrana i piće nisu bili potrebni, iako je bila nostalgičar koji je uživao da popije hologramsku kafu ili pojede dobar čokoladni kolač. Virtuelna prehrambena industrija je napredovala brzo, tako da su nadražaji u vidu ukusa, mirisa i boje bili gotovo identični hrani i piću kakvim su ih ljudi pamtili.

Postojala su mala zadovoljstva čak i u Janinom svetu, nije da nisu. Volela je da slika. Doduše, ne četkicom i bojom već bojenjem piksela, ali sve jedno. Postojale su tehnike koje su njene sike činile gotovo stvarnim. Jedino što je sada mučilo Janu bilo je pitanje: šta nakon tih sto godina (i deset dana). Koja će onda biti njena svha? Ima li života nakon otplate kredita? U ugovoru je stajalo da "...hologramski dvojnici nakon isteka perioda otplaćivanja drugog života predviđenog ugovorom, može nastaviti da živi kao slobodni hologramski entitet..."

Kao ronin bez gospodara, slobodni borac za svoju svakodnevicu, pomislila bi ponekad. Baš tog dana kada je morala da ide na posao, Jana je shvatila da i nad

moranjem postoji moranje: bilo je krajnje vreme da odredi sebi cilj. *Ako ne postavim pred sebe nešto ka čemu težim, drugi život je puka besmislica, ništa se ne bi promenilo i da ga nisam dobila.* Razmišljala je celo popodne, da bi na kraju shvatila.

Odvezla se natrag u svoj virtuelni dom. Sima je čekao sa spremnim ručkom, baš onakvim kakav je najviše volela. Ostatak dana je slikala drage momente sa Lukom. *Ako budem narednih sto godina naslilkala svaki naš momenat, ako budem zapisala svaki razgovor i priču o zajedničkom doživljaju kao i one koje mi je Luka prepričavao, za sto godina ću prikupiti dovoljno materijala za Lukin drugi život!*

Godinama je Jana vredno radila za "Second life". Bila je toliko predana, da su joj čak smanjili period otplate. Nakon sedamdeset i kusur godina imala je materijal za oživljavanje Lukinog holograma. Ali niko to do sada nije uradio, rekli su u korporaciji. Ne znamo da li će uspeti. Pod uslovom da hologram ispadne kako treba, moraćete zajedno otplaćivati novi kredit, jer su troškovi ovakve usluge veći nego obično, morate razumeti politiku firme, bla, bla.

Jana je pristala. U vreme kada se Luka ponovo rodio, hologrami su za nove klince već bili matoranska stvar. Ljudi su sada pravili klonove svojim preminulih i rađali se iznova koliko god puta su želeli. Jana i Luka nisu žalili za tim. Više su voleli svoj starinski hologramski svet i uživali u Siminoj jutarnjoj kafi, brojeći zajedničke penzionerske dane sa osmehom.

Tamara Bobić rođena je u Beogradu 1986. Na Odeljenju za arheologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu odbranila master rad 2010. godine nakon završenih osnovnih studija. Objavila jednu stručnu monografiju ("Barke u svakodnevnom životu i religiji Egipta Starog carstva", 2014.) i više naučnih i književnih radova. Izvršna je urednica časopisa za društvene nauke, kulturu i umetnost CASCA. Živi i radi u Rijeci.

25. Ljubav dođe sama-Danijela Jovančić

- Vozi što dalje odavde! - rekoх taksisti, naslonih se na naslon i pripalih cigaretu.

Zašto se uvek meni dešavaju takve stvari, jedinoj na svetu?!

Uvek me voljena osoba iznenadi nenormalnim talentom za glumu.

Za jedan film dobili bi basnoslovnu sumu.

Ali ne... njih to ne interesuje,važno je samo izvući se iz situacije, znaš ono kao: „Nije to što misliš,kakvu to perverznu maštu imaš?“

Kakva je moja mašta to je moja stvar, zar ne?

Vozač se naglo okrene: - Meni nešto kažete?

- Ma ne, samo Vi vozite.

- Pa gde?

- Rekoх ti, što dalje odavde!

Neki dosadan tip. Eh, baš nemam sreće u životu. Niko me ne voli, nikome ne trebam, niko me ne razume, kao da sam s' neke druge planete.

- Kako se zovete? - ogласi se glupi taksista - Obožavam brinete!

- So Jang.

- Šta ste rekli?

- Vozi dalje!

- E, ako hoćeš da te vozim do Kine...

- Pa vozićeš i do Kine ako to hoću!

-Pa dobro, - spustio je glas - put je dug, reci mi bar svoje ime.

- Stani, - rekoх - stigli smo.

- Gde to?

- Na granici smo između jave i mašte - ispred nas računaju se dva puta: ako krenemo levo, zažalićemo što nismo pošli desno, ako skreneš desno, levi put bismo zamišljali kao prohodniji; ako ostanemo ovde nikad nećemo znati da li ljubav postoji.

- Ja te ništa ne razumem.

- Pa naravno, muško si.

Okrenuo se prema meni.

- Hej, pa ti plačeš?
- Ma ne, prokišnjava ti krov.
Toplim dlanom obrisao mi je lice.
- Znaš šta? - prošaptao je - mislim da smo oboje kukavice, najbolje je da se vratimo odakle smo krenuli.
- Da, - ušmrknula sam - to bi bilo najpametnije... Kina je ionako daleko.
- Zašto lutaš bez cilja?
- Razmišljala sam:
- Pa valjda da mi noć prođe... Koliko dugujem?
- Ništa. - nasmešio se - Možda jednu kafu?
- Zašto?
- Da bi saznala da se ljubav ne traži... Ona sama dođe.

***Danijela Jovančić** rodjena je 1977 godine u Nišu. Slikar, pisac i bloger na web adresi [It's my new life](#). Posle završene srednje umetničke škole, u 17-oj godini oboleva od multiple skleroze.*

26. Hrast – Biljana Gajić

Moji roditelji žive u kući. Sa dvorištem. Dobro, ne žive baš SA dvorištem, ali pošto je ono puno kojekakvih živih bića biljnog i životinjskog porekla, to otprilike dođe i kao tačna konstatacija. Pored te silne flore i faune, tu su još i baba i stric. Svako u svom stanu, na nemerljivu radosta moje majke. Mada se nekad ušetaju, pa više nisi siguran... Ali, to je već neka druga priča.

Elem, u dvorištu ispred kuće raširio se hrast. Slavonski. Deda ga zasadio pre jedno 40 godina, da naglasi poreklo. Ako neko slučajno nije čuo višedecenijsko kukanje moje babe kako su iz pakla rata u Zapadnoj Slavoniji, preko logora u Nemačkoj (za koji se kasnije ispostavilo da je bio lociran u Austriji, ali to je treća priča) i Šapca (gde su na kratko stali, tek toliko da se rodi moj otac) stigli do Beograda. Ovaj naš hrast ima višenamensku ulogu. Pored podsećanja na rodnu grudu, zimi štiti od udara košave, leti od jakog sunca, u jesen služi da ti usvinji kola sa nekom smolom koju ispušta (ako se slučajno parkiraš ispod njega)... Jednom je čak poslužio da se o njega okači čamac (ali zaista OKAČI). Nesrećna lađa mog oca je mesecima visila na jednoj od grana, da bi tata mogao da lakše dopre do svih delova kojima je bilo potrebno renoviranje, šmirglanje, lakiranje, sečenje. Takođe, tu su okačeni i koševi na koje jedno od moje dece puca do iznemoglosti u dokazivanju svog košarkaškog talenta.

Jednog dana, tata i stric su shvatili da je jedna grana dosta zabrinjavajuće nalegla na kabl koji provodi televizijske kanale i internet od bandere do kuće. Pa su rešili da preduzmu nešto povodom toga. Moje lično mišljenje je bilo da su oni samo dva matora penzionera kojima je do zla boga dosadno, ali moju reč (pa ni bilo čiju drugu) taj dvojac nikad nije slušao. Zato je moja mama samo stisla usne i odmahnula rukom u BašMeBrigaNekRadeŠtaHoće fazonu. Baba je zauzela svoju čuvenu FI pozu (ruke na kukove) i počela svoj monolog o tome kako su joj sinovi ljudi, kud nije rodila ćerke i odakle im pravo da pipnu drvo koje je njihov otac

zasadio. I to ne bilo koje drvo. Hrast. Slavonski. Doteran iz zavičaja. Dok je još bio beba. A prevoz nikakav.

Plan A je bio da se moj stric, od nepunih 70 i kusur godina uspenra do dotične grane na visini od jedno 4-5 metara od zemlje i preseče je. *Plan A* je podrazumevao dve podvarijante:

a) Da stric nosi sa sobom motornu testeru

b) Da moj tata dobaci stricu motornu testeru kad se ovaj popne do željene tačke.

Plan A je propao pri drugom vertikalnom koraku mog strica, jer je bio napadnut od predstraže raspomamljenih mrava koji su u šupljini hrasta razvili celo carstvo.

Plan B je bio da nekako nađu i sklepuju dovoljno dugačku motku na čijem kraju će nataći motornu testeru i onda sa zemlje napasti granu koja im je zagorčavala penzionerske dane. *Plan* je propao iz nepoznatih razloga. Neki tvrde da su Dva Brata shvatila ludost takve ideje. Ja mislim da jednostavno nisu uspeli da nađu dovoljno dugačku pritku koja bi bila nosač motorne testere.

Plan C je podrazumevao nabavljanje skele ili dovoljno dugačkih merdevina. Takođe propao. Postavljanje skele je podrazumevalo ravnu podlogu, što naše nahereno i ispucalo dvorište nije, pa se skela samovoljno otklizala do ograde. Dovoljno dugačke merdevine nisu našli. Rešili da one najveće koje imaju prislone uz drvo, a nedostatak visine nadoknade idejom iz *plana B* (ono sa motkom i testerom). Završilo se kao *plan A*: stric opet bio napadnut od strane mrava.

Plan D je bio najmanje opasan po život i zahtevao je određenu dozu diplomatije, pa su ga odlagali koliko god su mogli. Pošto im više ni jedan imbecilan plan nije padao na pamet, morali su da pristupe realizaciji *Plana D* (*D* = Dosadan). Napravili su sačekušu zaposlenima u lokalnoj trafo-stanici i zamolili ih da im pozajme vozilo sa korpom koja ih može podići do željene visine. Majstori su pristali uz *RekosteDalmaDobruRakiju?* i *MožeAlMiDaVozimoISečemo* kriterijume. Ruka-ruci i posao je sklopljen. Krivo mi što nisam prisustvovala, nego sve znam iz druge ruke, odnosno iz maminih usta:

„Oni nisu normalni! Hajde što su oni idioti, ali što su pustili onog blesavog majstora da samo tako iseče granu, bez da su bilo kako osigurali... I vidi šta su napravili!!!“

Mama je poznata da posle ovakvog uvoda, njen monolog upada u razradu na temu „U koju sam se porodicu ludaka ja udala!“, ali se zaključak uvek bavi početnom temom, tako da sam saznala:

„Idiot je isekao granu, koja je pala na kabl. Kabl se zategao i... Znaš kako kabl prolazi kroz dimnjak? E, on se toliko zategao da je uspeo da sruši dimnjak, koji se srušio na krov. Popadalo crepova ni ne znam koliko! Više nemamo kablovsku. Ni internet. Baba preživela crepove, mada je bila u blizini pada. Ali sad mi ne izlazi iz stana i po ceo dan bogorada jer ne može da prati svoju omiljenu seriju. A da je pita čovek šta će joj to! Ni ne zna kako se serija zove...“

Monolog nakon toga ulazi u oblast „Otići ću od ludaka, kunem ti se“.

Rušenje nadkrovnog dela dimnjaka je Braći dao ideju za dalje radove. Shvatili su da njima dimnjak više ničemu ne služi od kad su prešli na grejanje pomoću gasa. Pa su rešili da sruše ceo dimnjak. Rušenje su iskombinovali sa postavljanjem novih crepova. Stric se, kao stariji i veštiji u timu, uspenrao na krov i postavio crepove tamo gde je dimnjak napravio genocid. Onda mu je tata

dodao olovnu kuglu (nemam pojma gde su uspeli da je nabave) i ubacio je kroz otvor dimnjaka. Nakon toga je meni pozvonio telefon i ja sam začula mamin histeričan glas:

„Oni nisu normalni! Hajde što su oni idioti i rizikuju svoje živote, ali što su mogli kuću srušiti...“

Sad se spremaju da poseku ceo hrast. Sede po ceo dan na terasi, odmeravaju ga, ispijaju rakiju i smišljaju plan. I rezervne planove, ako glavni ne uspe.

[Biljana Gajić](#) rođena je 28.10.1974. u Beogradu, gde je završila Mašinski fakultet. Zaposlena, udata, majka troje dece (prioriteti obrnuti od navedenog). S ljubavlju vodi i uređuje svoj blog [Bozli](#).

27. Bezimene godine – Anja Čulić

U životu svakog čovjeka dogode se iznenadni časovi koji trajno izmijene njegovo biće i svemu daju sasvim nov i neočekivan oblik. Značajne trenutke ne možemo sa sigurnošću ni opisati, jer ono što je oblikovalo srce i zauvijek promijenilo pogled na realnost, uglavnom gubi svoje obrise i postoji kao misao koja se nikada i nikome ne otkriva. U siromašnim i zabačenim mjestima, koja se nalaze daleko od svih savremenih tokova, otvaraju se nova poglavlja života i srce slobodno osjeća svijet u njegovom najiskrenijem obliku. Te godine kada su Arsenije i Jelisaveta započeli zajednički život, nastupilo je proljeće – neočekivano toplo i protkano dugom pjesmom razdraganih ptica.

I jedno i drugo su odrasli u siromašnom okruženju koje je često podrazumijevalo nedostatak i najosnovnijih stvari za život, ali nikada se za te kuće nije moglo reći da im nešto nedostaje, jer ogromna ljubav koja je postojala među roditeljima i prenosila se na djecu, činila je časove manje praznim, a svaki težak period neutralisala svojom velikom iskrenošću. Arsenije je upoznao Jelisavetu prije sedam godina, kada je kao trinaestogodišnja djevojčica spokojno trčala po seoskim drumovima i uvijek djelovala ozbiljno u dugoj bijeloj haljini, sa čvrstim pletenicama koje su ukrotile plavu kosu i ponosno padale niz njena leđa, kao dva dodira neba na samoj zemlji. Posmatrao je njene lake pokrete i danima živio u želji da joj priđe i započne razgovor kroz smijeh i igru toplih časova. Kada je tog ljeta narod izašao da proslavi Petrovdan, a djeca veselim pokretima pratila sjaj lila, Arsenije je prišao Jelisaveti i započeo priču o seoskom učitelju koji je te godine napustio selo, a na njegovo mjesto došla mlada učiteljica iz obližnjeg grada. Od tada je prošlo punih sedam godina, i tog jutra dok je posmatrao njeno uravnoteženo disanje protkano snovima, sjetio se svih zajedničkih časova koji su

im pomogli da odrastu i postanu plemenite osobe, sa čistim srcem i iskrenim mislima. Sve se javilo u sasvim novom i neočekivanom obliku – prijatno i ispunjeno ljubavlju kao san čije su granice oživjele na dodiru realnosti.

Živjeli su na samom izlazu iz sela, u kući koju su sagradili prije svadbe, a u tome su im najviše pomogli Jelisavetini roditelji koji su i u najtežim vremenima odvajali novac za budućnost ćerke jedinice koja je bila izvor njihove iskrene ljubavi i glavni razlog svake borbe. Prva godina zajedničkog života protekla je i suviše brzo, bez bilo kakvih neprijatnosti ili značajnijih nesuglasica među ljudima koji dijele i dobro i zlo i sreću i nespokoj. Istina je da su i jedno i drugo često razmišljali o djetetu, ali nisu o tome govorili plašeći se da pogrešnim pokretom ili nepoželjnom riječju povrijede osobu čije misli nisu poznavali kada je u pitanju taj nedostatak zajedničkog života. Ona je održavala kuću i brinula se o dvorištu, a on je još prošle zime počeo da se bavi trgovinom i dosta dobro zarađivao, pa je posao proširio i na okolna sela. Odlazio je rano, a kući se vraćao tek u vrijeme ručka, mada se povremeno dešavalo da Jelisaveta mora sama da jede i čeka Arsenija do kasno u noć. I dalje je gledao njene oči kao izvor svake plemenitosti i iskrenosti, osluškujući pokrete srca i nagli prelaz u granice sna i mira. Arsenije je vodio brigu o novcu i nabavljao sve što im je bilo potrebno za život, a nastupio je period kada su imali i više nego što su potrebe zahtijevale, a srce trebalo. Pokušavali su na razne načine da dobiju dijete, odlazili u manastire, kupovali čajeve od žena u selu, ali ništa nije pomagalo i dovelo do željenog rezultata.

Jelisaveta je u dugim noćima razmišljala o životu koji joj je podaren, pokušavala da shvati šta Arsenije misli i da li namjerava da je napusti kada je postalo i više nego izvjesno da će ostatak života morati provesti sami – bez ikoga njihovog ko bi im se našao u starosti i pomogao kada snaga izda, a mladost prođe. Često je nestajala u vlastitim mislima i prekidalala posao u kojem se zatekla, ali ni u najcrnijim slutnjama nije mogla da zamisli šta će joj život prirediti.

Tog ljeta Arsenije je počeo sve češće da dolazi kući pred zoru provodeći noći u kafani, trošeći novac na piće, karte i žene. Padao je na kućnom pragu i prekidao Jelisavetin san, dozivao njoj nepoznata imena i ukočenim pogledom posmatrao ženu koja je pokušavala da ga pridigne i odvede u sobu. Počeo je da zanemaruje trgovinu, a svakim danom je iz kase koja je stajala u njegovoj sobi iznosio sve više novca koji je odlazio u nepovrat tokom dugih i pijanih noći. Jelisaveta nije mogla da prihvati samu realnost niti da objasni sebi kada je život promijenio svoj oblik i izgubio nekadašnju ljepotu. U razgovoru sa ženama branila je muža iako je i sama znala da je sve što čuje istina koja razara njenu dušu i uništava sreću. Pokušavala je da otjera zle misli, svakodnevno se molila i sve više predavala kućnim poslovima, radeći toliko da je na kraju dana padala u dubok san bez mogućnosti da razmišlja o onome što jeste. Arsenije je i dalje provodio vrijeme u kafani i toliko se predao strastima da nije primijetio kako Jelisaveta gubi na težini, djeluje zapušteno i izgubljeno u svijetu koji uništava njenu mladost, ljepotu i spokojnu misao. Kao po nekom prećutanom dogovoru, ona je pred zoru otvarala vrata kuće, namiještala krevet i dočekivala Arsenija koji u svojoj izgubljenosti ne zna ni kuda ide, ni zašto je napustio pjesmu i piće.

Možda bi se žena i navikla na sve, prihvatila svoju zlu sudbinu i zauvijek ćutala pred čovjekom koga nije poznavala jer je bio samo blijedi trag muškarca koji je ispunjavao njeno srce ljubavlju i vjerovao u život pun sreće i zajedničkog mira, ali Arsenije jedne večeri dođe ranije, probudi je i snažno udari po obrazu.

Od siline udarca i zbunjenosti sna, Jelisaveta pade naglo na zemlju i u tom padu povrijedi ruku. I sam Arsenije je dugo gledao u dlan koji se zadržao u vazduhu i imao oblik njenog lica koje je još uvijek bruhalo od neočekivanog udarca. Žena se diže, obrisa suze, grubo popravi haljinu za spavanje i uvježbanim pokretima savlada pijano tijelo koje odmah nestade u naborima posteljine i predjelima noćnih časova. Dugo je Jelisaveta sjedila u ćošku mračne sobe, razmišljala o godinama koje je provela sa Arsenijem, sreći na početku zajedničkog života i otuđenosti koja je bila prisutna među njima tokom proteklih mjeseci. Prihvatila je njegove postupke pokušavajući da pronađe dio njegovog bića koji je nekad odisao dobrotom i iskrenošću, ali sve češće je shvatala da je Arsenije nestao u predjelima izgubljenosti i da je život sa njegovim zanosima prema piću i kocki samo prijevremeno nestajanje i odumiranje u svijetu živih i ispunjenih srca.

Zora je već jasno slavila svoju pobjedu u borbi protiv noćnih časova, a Jelisaveta ustade i u par koraka pređe dobro poznatu sobu. Na vratima se okrenu i još jednom pogleda dobro poznato lice koje je pod slabom svjetlošću djelovalo staro i uništeno neispravnim životom. Uradila je sve kao i obično – pripremila Arseniju odjeću za novi dan, otvorila prozore, spremila doručak i nahranila životinje, samo što je ovog jutra iz ostave izvukla djevojački kofer, spakovala nekoliko haljina i brzim pokretima napustila kuću. Bilo i suviše rano da bi je neko mogao vidjeti kako napušta ono što odavno nije bio život, već samo slaba sijenka nekadašnje sreće i zamišljane budućnosti. Razmišljala je o Arseniju i pitala se da li će jutro donijeti misao o događaju koji je uništio njihov život.

Nepromišljeni trenutak je zakopao nekadašnju ljubav i pretvorio je u osjećanje nijeme ravnodušnosti. Dok je napuštala selo, oslobodila se svih bolnih misli i hrabro koračala ka svjetlosti i iskrenosti novog života.

Arsenije je ostao sam, brzo potrošio novac i prokockao gotovo sve što je stekao napornim radom. Hodao je izgubljen, u prljavim odjelima, ispijenih očiju, a oko njega su kružile prazne riječi. U selu se kratko pričalo o Jelisavetinom odlasku, ali kao što obično biva, brzo su pronašli novu temu za razgovor i samo povremeno se moglo čuti: bilo je to one godine kada je Jelisaveta napustila Arsenija.

***Anja Čulić** je rođena 1997. godine u Banja Luci. Studira na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, Odsek za komparativnu književnost sa teorijom književnosti. Osvojila je nekoliko nagrada na literarnim konkursima, a izabrana je i za najaktivnijeg čitaoca Narodne biblioteke „Ćirilo i Metodije“ Prijedor za 2015. godinu. Nedavno, priča pod nazivom „Dim i vjetar“ objavljena je u Zborniku poezije i proze. Vlastita zapažanja, osećanja i misli svakodnevno objavljuje na Fejsbuk stranici [Agrafena](#).*

28. Rečni galebovi – Aleksandar Faraš

Obalnu liniju ugledali su tokom jutra, vetrovitog i prohladnog, sa nešto iscedenih oblaka što su se vukli preko čelično sivog neba. Gospodin Nelis mu je to saopštio neposredno pre doručka. Bila je to dobra vest i nagoveštaji osmeha će se tokom prepodneva vratiti na lica ljudi, znao je to. Ruta je bila naporna, sa lošim vremenom i zahtevnim teretom, a približavanje obali i novoj luci jedan od boljih trenutaka u poslednjih dvadesetak dana.

„Započnite pripreme za vez kad budemo na petnaest milja.”

To je bila očekivana instrukcija. Igra je nastavljala da se igra, u svakoj situaciji. Stvari su tako najbolje funkcionisale i to je njegov prvi oficir znao isto tako dobro kao i on.

„Naravno gospodine. Veći deo posla ćemo odraditi u narednih sat, dva.”

„Hvala gospodine Nelis. Doći ću na most kasnije.” Još jedna očekivana stvar. Valjalo je ljudima pokazati da kapetan ništa neće prepustiti slučaju, bez obzira na to koliko je svestan (ili nije, u lošijoj varijanti) kvaliteta svoje posade. Gospodin Nelis je klimnuo glavom i posvetio se doručku. Sve je bilo u najboljem redu.

Koliko se sećao, Luka je ležala na samom ušću velike reke, sjajno zaštićena sa istočne strane prirodnim lukobranom u vidu dugog, stenovitog rta. Prilaz je bio lak, bez obaveznog pilota i sa dovoljno širine za manevar u prilaznom kanalu. Jedina stvar koja je mogla da ih uspori bila je eventualna gužva, ali znao je da bi mu Nelis to spomenuo. Opustio se, znajući da će sve što je potrebno biti odrađeno na pravi način. Poneki ukradeni trenutak dokolice uvek je dobrodošao jer ga pravi posao očekuje tek po uplovljenju i vezu.

Kao što je i pretpostavio, radarska slika bila je povoljna. Nikakav plovni objekat sve do samog ulaza u Luku. To je bila toliko retka situacija da je dozvolio sebi da se zapita je li sve u redu sa radarom.

„Je li bilo radarskih kontakata tokom noći?” ravnodušnim tonom upitao je trećeg oficira, mladog Španca, koji je bio u smeni na mostu.

„Ne gospodine, nije. Od juče u 18 i 47 po lokalnom vremenu.” usledio je brz odgovor.

„Hvala Manuel. Kolika je trenutna brzina?”

„Devet tačka sedam čvorova gospodine.”

„Smanjite odmah na pet i dajte mi najnoviju prognozu.”

Rutinski pokret ka palicama kontrole motora. Par sekundi kasnije, tihi zvuk potvrde iz strojarne. „Smanjujemo na pet. Vreme: nula osam četrdeset tri.”

„U redu. Da vidim sada prognozu.”

„Izvolite gospodine.” Manuel mu pruži list papira sa najnovijim podacima o vremenu.

Bilo je nešto veće oblačnosti daleko na zapadu, vetar je bio umereno jak i postojan već više od dvadeset i četiri sata, a pritisak neuobičajeno nizak. Sve je nagoveštavalo kišni dan ili dva, ali se nikakva ozbiljnija meteorološka situacija nije mogla naslutiti. Iako malo preuranjeno, odlučio je da kontaktira Lučki radio. Svakako bi to uradio za sat ili dva, pa zašto ne rezervisati vez ranije...

Dve preporučene frekvencije i dve za hitne slučajeve bile su tihe. Sasvim tihe.

Sirena za uzbunu je vrisnula u njegovoj glavi. Odmah je interfonom pozvao Nelisa na most. Nakon dva minuta, tek što je Nelis zakoračio na most, upitao ga je:

„Jeste li imali kontakte sa Lukom noćas?”

„Ne. Bili smo van zone obaveznog javljanja gospodine.”

„Pokušajte sada. Dovoljno smo blizu.”

„U redu gospodine.” odgovorio je prvi oficir i prihvatio se radija. Počeo je sa sistemskim pozivima, ali bez rezultata. „Čini se da nismo u dometu, a to je jednostavno nemoguće gospodine, radio je ispravan.” Nota uznemirenosti čula se u Nelisovom glasu. „Šta mislite da se dešava?”

„Ne znam gospodine Nelis. Svakako je vreme da otkrijemo.”

Elektronika je bila ispravna i radila je svoj posao, a radio je ćutao. Zapadni vetar nije menjao brzinu, a nešto tamniji oblaci približavali su se sa zapada. Postalo mu je jasno da ovo neće biti obično uplovljenje. Lično je upisao u dnevnik nemogućnost kontakta sa Lukom kao da je tim činom želeo da se potpuno uveri u činjenice. Sada je ostalo da sačeka trenutak kada će ugledati Luku.

Četrdeset dugih minuta bilo je potrebno da oplove dugački rt koji je zaklanjao pogled na Luku. Najpre je ugledao niz navigacionih plutača koje su obeležavale rub plovne vode do ulaska u okrilje velikog lukobrana. Potom, pusti lukobran i veliki terminalski kranovi koji miruju. Pomislio je da sanja. Ničega nije bilo. Ni brodova, ni ljudi, ni bilo kakvog nagoveštaja da je pred njim Luka, živa i dinamična, sa svojim sopstvenim precizno usklađenim mehanizmom.

Čitav prizor delovao je poput stare fotografije sa pomalo zamućenim detaljima, zamrznut trenutak nekog davnog vremena. Onda je shvatio da još nešto nedostaje. Neobičnu sliku i još neobičniju tišinu zaokruživalo je prazno nebo. Vazduh nad Lukom bio je tih, prazan, mrtav, ogoljen do svoje suštine. Nije bilo galebova. Pamtio je da su se ovde, na ušću velike reke koja je dolazila iz

dubine kontinenta, mogli videti i oni manji, rečni, koji su prateći tok reke stizali do okeana i kao da nisu prepoznavali uticaj mora i osećali iskonsku so u vazduhu, ostajali da se druže sa svojom morskom sabraćom. Uvek su bili, od davnih vremena i prvih neveštih plovidbi morem, pouzdan znak kopna, brodova, života i ljudi.

Osetio je najpre nemir, a za njim je usledio i trenutak panike. To je bilo nešto što mu se nije često dešavalo. Odmah ga je suspregao i povratio kontrolu. Pred njim je bilo čudo, neobjašnjivi izazov, koji se ipak događao. Spoznaja o tome došla je naglo i bila je snažna.

Voleo je nagoveštaje koje su galebovi predstavljali, ali njih same nikada nije. Nekakvim uplivom sudbine sada mu je bilo žao što su galebovi sa reke nestali. Sva obala, tišina Luke i praznog neba delovali su tvrdo i upozoravajuće. Galebovi bi tu sliku omekšali, umirili. Svest je odbijala da prihvati činjenice i to je u njemu izazivalo nesklad. Bilo mu je potrebno da čuje krike galeba i da vidi poneko sivo pero u vodi nadomak dokova. Ništa nije mogao da vidi osim prazne i utihle Luke i u njenoj vodi odraz sivog, jednoličnog neba.

Šta god da se dešavalo, počelo je da gubi smisao pred svojim posledicama. Nelis ga je povremeno obavestavao o kursu i brzini, a Manuel i kormilar bili su ćutljivi. Video je ljude na palubi kako zure u neverovatan prizor Luke zapostavljajući pripreme za vez. To sada nije bilo važno. Pomislio je kako neće biti sutrašnjeg jutra u kojem će ga buditi krici rečnih galebova. Na trenutak je poželeo da naredi da se brod okrene i da isplovi na otvoreno more ali ništa nije rekao.

Nekoliko minuta je bezuspešno pokušavao da se priseti i u umu oživi slike sa doka i palube uz neizbežan začim od mnoštva ptica, sivih i belih. I njihovih zvukova. Rečni galebovi su nestali, sa Sveta, iz Luke i iz njegovog uma. Shvatio je da su oni znali ili naslućivali nešto što će Čoveku zauvek ostati nedokučivo i to saznanje ga je na čudan način umirilo.

Okrenuo se Nelisu i sa osmehom mu rekao da više nije važno što nema rečnih galebova. Nelis ga je pogledao začuđeno, bez reči. Pomislio je da Nelis shvata njegovu pomirenost sa onim što ih je očekivalo.

Ni to nije bilo važno. Povici ljudi sa palube su mu skrenuli pažnju u pravom trenutku da dobro osmotri visoki talas koji se u potpunoj tišini približavao sa okeana. Nelisov ili možda Manuelov krik nije mu odvratio pogled od veličanstvenog vodenog zida. Bio je neprirodno crn, sa mestimično zapenjenim područjima i visok, nezamislivo visok, previsok za bilo kakav strah. Previsok za bilo kakvu reakciju. Jednostavno je bio nepojmljiv. I to je delovalo umirujuće, sasvim u redu.

Na vrhu vodene nepojmljivosti, u gotovo gracioznom poretku, jato belih i sivih ptica jezdilo je na zapad. Poslednji put. U umu je oživela slika, začuo je njihove krike.

Ipak je voleo rečne galebove.

[Aleksandar Farkaš](#) rođen je u Valjevu 1971. Amaterski piše od mladih vremena. Objavio jednu priču u Ubiq-u. Studirao pomorski saobraćaj u Splitu i Kotoru. Upija život, sastavlja rečenice i radi u Kruševcu. Vežba sakupljanje reči na tviteru kao [Space Mariner](#).

29. Bijela Krv Mario Lovreković

Znam, osjećaj je snažan i zasigurno pripada istini, on neće dočekati jutro. Umire pred mojim očima i ja tu činjenicu ne mogu promijeniti. Nemoćan sam, stoga i prisiljen promatrati njegove posljednje udisaje i izdisaje. Molitve više nemaju svrhu, svjesno se moram pripremiti na najgore, i ujedno donijeti odluku da li ću otići odmah za njim ili ću pak pokušati preživjeti. U mislima mi žive samo dvije stvari. Noin topli dječji osmijeh i moj najoštrij nož iz kuhinjske ladice. Nekako pristaju slici koju uporno gledam. Kao da su oblici jednako zaobljeni, jednako predivni, kao da jednakim načinom mogu izliječiti moju izgublenu dušu.

Noć je pretjerano tamna. Kiša i oblaci otjeraše mjesec koji bi trebao ploviti nad nama, bdjeti nad tijelom mojega sina koji sve slabije udiše. Pokušavam pratiti radni ritam njegovih pluća, međutim ne mogu. Njegovo disanje postaje preživljavanje kroz noć, posljednju prokletu noć.

Ne mogu dopustiti da mi umre pred očima, jednostavno se moram izboriti za njegov život, na bilo koji način, a načina je sve manje. Polagano se gubim, niti jedan konac ne sniva na mojim prstima, da ga samo jednostavno povučem i zadržim u rukama. Napušten sam od razuma, točnije od zdrave ljudske unutarnje snage.

Ne znam kako se bolest tako iznenadno pojavila, još manje razumijem kako je tom brzinom napredovala. Pojavila se poput hijene na prvi miris krvi ranjenoga, nemoćnoga, da ga živog pojede, da mu zubima drobi kosti dok on vrišti u nesnosnoj boli i paničnoj borbi za život. Bijela krv, leukemija, zvijer koju nismo otkrili dok je još rađala mlade... Otkrili smo ju tek kada su mladi bili dovoljno odrasli i snažni da ubiju sami, bez pomoći učiteljice majke. Prljavi okot

nastanio se u tijelu mojega dječaka, u drugome dijelu mojega srca. I da, zvijeri ga rastrgaše. Gotovo do kraja.

Odlučujem, odlazim za njim. Nije važno. Život bi ionako postao patnja, a stabilan nisam kako bi se povratio iz sigurne prividne smrti. Jedan dio mojega srca ionako više neće kucati, čemu onda drugoj strani dopustiti živjeti?

Uzimam oštricu i liježem pored sina. Grlim ga, ljubim mu lice i dlanove, uživam u njegovom osebnom mirisu. Pa ponovno plačem. Prozivam Boga i sve njegove sljedbenike, jer ne mogu Mu oprostiti što uzima dječaka koji neće doživjeti svoj četvrti rođendan. Ne mogu. Noa je trebao spasiti svijet, a ne ovako skončati. Trebao je pronaći svoju ljepšu polovicu i izgraditi barku kojoj pristaju sve dobre duše, zatim s njima otploviti daleko u toplije krajeve gdje se život cijeni kao iskreni božji dar. A dogodilo se upravo suprotno. On će umrijeti a da nije niti dobio priliku iskazati se. Čini se kako On svoje darove olako uzima natrag. Mrzim nepravdu, a ovo što se događa je upravo to. Ne priznajem teorije kako na nebu nedostaje anđela i dobrih duša pa ih On zato uzima. Što će Njemu duša mojega djeteta? Malena i krhka, nevina i sjajna, kako Njemu, kao takva, može poslužiti u raj?

Ne, ne i ne! To nije ispravno! I neću se pomiriti s time. Prljavi igraju prljavo, a što mene sada sprječava u tome? Ionako smo došli do kraja, zar ne?

Okrenimo drugu stranicu pa proučimo što na njoj piše. Čudne riječi nazirem, slova koja nisu sveta, a Ti ih zapravo ne bojiš, tako tvrdiš u Knjizi. Jači si od suparnika koji jednakim načinom uzima duše nevinih. Nepošteno i nepotrebno. Želim provjeriti tu činjenicu, želim doznati tko zapravo ima tu najveću moć oduzimanja života!? Izazivam Te!

Sjene se polagano povlače iz svojih skrovišta, a Noa je upravo prestao disati. Ipak je utonuo u vječni san. Ne poznajem načine kako ga probuditi, nemam dovoljno vremena proučiti kako sklopiti ugovor s drugom stranom kojom vlada Lucifer osobno. Ne znam kako ponuditi svoju dušu za spas djeteta, stoga uzimam nož i prerezati ću vratnu arteriju koja i dalje divlje lupa. Ne prestaje pulsirati; srdačno me pozdravlja i poziva na smiraj. Želi se susresti s mojom oštricom, šapuće mi na uho, čujem ju kako se raduje konačnici, jer nestati će patnja.

I dok ću krvariti vlastitom voljom, prizivati ću Vas obojicu. Nuditi ću Vam žrtve, usluge, što god Vam je potrebno dobiti ćete. Obojica. Dajem život za život, odmah, sada, ne budite tašti, uzmite moju žrtvu, samo neka moja malena ljubav nastavi živjeti.

Mario Lovreković, Petrinja, rođen 23.10.1978. u Sisku. Završio srednju veterinarsku školu, poeziju piše od srednje škole, nešto kasnije i prozu. Od 2013. učestvuje na raznim književnim konkursima. Radove redovno objavljuje u časopisima (štampanim i elektronskim), zajedničkim zbirkama, na portalima, blogovima, festivalima, itd. 2015. objavljuje zbirku kratkih priča „Tamna strana užasa“. Član je redakcije elektronskog časopisa „Zvezdani Kolodvor“, surađuje s portalom „PS-Portal“, a surađuje i s Tamarom Lujak (Afirmator, Helly Cherry, Beleg, Književnost.org).

30. Heroj – Ivan Ivanović

Sedeo je u prvom redu. Na proslavi za “Dan grada” trebao je da dobije nagradu. Radomir je imao 50 godina i nije imao porodicu. Bio je portir u propaloj firmi. Tog dana se zapalila terasa, baš ispod njegovog stana, u soliteru u kojem živi. Požar je brzo zahvatio i ceo komšijski stan.

Vatra je pretela da izazove katastrofu.

Uradio je ono što bi uradio i svako drugi. Udarcem nogom probio je ulazna vrata. U stanu punom dima, zatekao je dvoje male dece. Uzeo ih je u naručje i izneo. Zatim je uspeo da aparatom za gašenje ugasi požar koji se sa terase proširio na dnevnu sobu komšija. Šteta u stanu je bila ogromna. Ali ono što je najbitnije, deca su bila živa i zdrava.

Vest je brzo odjeknula kroz medije: kako je hrabri komšija spasio mališane od sigurnog gušenja.

Radomir nije želeo u medije. Govorio je da nije on spasio decu, bio bi to neko drugi. Ali, kako to već ide, predložen je od strane stanara svoje zgrade za nagradu grada.

O herojskom podvigu pisalo je u novinama, a o njemu su pričali i u Beogradskoj hronici. Komšije čiju decu je spasio bili su mu beskrajno zahvalni. Govorili su kako njegovu sliku od tada drže pored slavske ikone.

Svake godine, ljudi poput Radomira dobijali su za “Dan grada” i nagradu za herojsko delo. On je to svojim činom svakako zaslužio.

Kada je sa govornice svečane sale grada Beograda pročitano njegovo ime, Radomir je sramežljivo izašao. Dobio je veliki aplauz. Kratko se zahvalio svima i rekao da bi to učinio svako. Na te reči dobio je još veći aplauz. Svi su se divili njegovoj skromnosti. Radomir je od grada dobio plaketu, kao i simbolični novčani iznos od 100.000 dinara.

Nije se dugo zadržao na prijemu. Brzo se vratio kući. Na kuhinjski sto spustio je plaketu i ček.

Izašao je na terasu i pripalio cigaretu.

Stajao je par minuta, i bio je obuzet mislima.

Kada je završio sa cigarom, opušak je bacio preko terase.
Baš kao i onog dana kada je upalio veš na terasi komšijama ispod njega.
Radomir je bio heroj.

***Ivan Ivanović** rođen je 14. 05. 1978. godine u Arandelovcu. autor-ivan-ivanovicRadio u školi kao veroučitelj, a zatim kao direktor biblioteke Sveti Sava u Arandelovcu. Sada se bavi društveni radom u oblasti poliitike. U slobodno vreme piše, i 2015. godine za izdavačku kuću "Štampar Makarije" izašao je njegov roman „Kako sam postao državni neprijatelj“, a 2016. godine i zbirka poezije "Vrisak pobune" za izdavačku kuću "Presing".*

31. Jutro - Andrijana Trujkić

Sve ispali u sivilu dima cigarete dok na terasi posmatram prve zrake dana koji mi nemilosrdno pokazuju da je vreme da se prozori operu, da se zavese ubace u veš mašinu...

Najsvetiji trenutak tišine. Zaslužena samoća koja traje pola sata, a daje energiju dovoljnu za celi dan. Onaj reski miris kofeina koji magično zauzme celu terasu, klik upaljača u sam cik zore. i taj prvi dim sa kojim izleće sva napetost, sva sumnja, sav bol. Tad ne razmišljam o životu i šta me čeka. Tačno znam šta me čeka. I ponekad je to dovoljno da se nasmejem.

Kad-kad svira sonata. Neke se nove note smenjuju dok se grad budi; neke koje nikada pre nisam čula a svaka bude lepša od prethodne. I prolete tako brzo da ne stignem ni da ih upišem u memoar, a ipak ostanu toliko dugo da ostave trag na duši. Lagano, mol po mol, ton po ton, u ritmu dima koji beži do stakla. Prstima ih mazim, oblikujem kako meni odgovara, i jedino što ostaje isto je njihavi ritam koji svetli medju jagodicama.

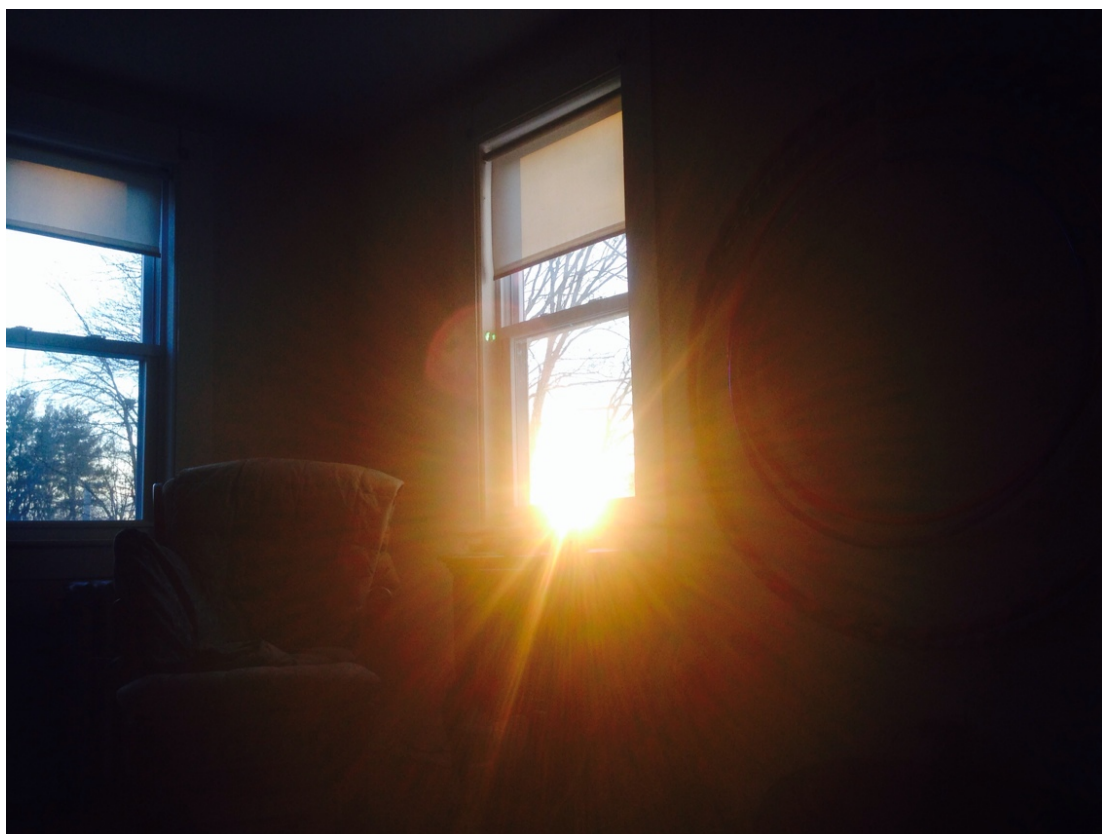
Na horizontu, tamo iznad susedne zgrade, smenjuju se boje. Oblaci beže, spajaju se i rastaju pod daškom vetra, praveći mesta za sunce. Ponekad su u obliku srca, ponekad su to olovni vojnici koji umorni dolaze kući nakon teške bitke. I svi, svi su mi podjednako dragi.

A onda, kao po završetku školskog časa, pojavi se dan i vešto zazvoni. Vreme je da se peru šoljice, da se opeglaju pelene, da se kuva ručak.

Zbogom jutro.

Vidimo se sutra...

Andrijana Trujkić rođena je u Boru 1989. Završila prve tri godine Veterine. Pohađala pesničku školu „Desanka Maksimović“ u Beogradu i više puta nagrađivana. Srećno udata i trenutno ne radi ništa (čitaj: čuva dete, pere, pegla, čisti, kuva).

32. Zraci slobode - Milica Miletic

Šćućuren u ćošku stoji i drži prst na ustima. Iz krupnih tamnih očiju padaju suze, slivaju se niz prst i nestaju u rukavu podignute dećije ruke. Njegova isprana i izbledela majica dugih rukava nekad je na sebi imala naslikan veliki motor, a sada se jedva može razaznati šta je na njoj. Mirisala je kao i sve njegove majice, na deterđent Faks Helizim. Braon kratke pantalone nekada su bile duge, a kada ih je prerastao, odrezali su mu ih do kolena, za po kući, kako je mama rekla: nove stvari treba ćuvati za izlaske. Te sada kratke pantalonice bile su stare, ali ćiste i besprekorno ispeglane. Na nogama papuće, uredno napravljene od njegovih starih cipela.

Bio je dete, a već je dobro znao šta je to kazna.

Nije hteo da plaće, hteo je da każe mami da on to nije zaslužio i da je krivo kašnjen, ali ovaj prst na ustima, koji ga je naterala da drži, znaćio je da ne sme ništa reći jer će dobiti novu i težu kaznu.

Zatvara oći, a sa vrhova dugih trepavica još uvek se slivaju suze. Mama mu prilazi, poljubi ga i każe:

- A sada se presvuci, idi napolje i igraj se. I preteći prstom dodaje: - I pazi, nemoj da se vratiš uprljan.

To bi on voleo da se dogodi i onda bi joj sve oprostio. Ali to se nikada nije dogodilo. Dozvolu da ide napolje, trebalo je zaslužit.

Ćekao je da mamu prođe bes i da mu każe da spusti prst i ode iz ćoška. Već je osećao kako mu trne podignuta ruka. Znao je da mora prestati plakati jer to mamu samo više ljuti, ali nije mogao.

Iz parka ispred zgrade dopirao je smeh i galama dece. Kako bi bio osramoćen da ga oni sada vide.

Prestao je plakati snažno stežući levu ruku u pesnicu.

Ljutio se na mamu, na dom za decu bez roditelja gde je ona odrasla. Mrzeo je mamine priče o tome kako su ih tamo ovako, a i mnogo teže kažnjavali učeći ih da postanu dobri ljudi.

Slušajući dečiju graju, prepoznavao je glasove svojih drugara.

Šćućuren, pribio se uz zid i tiho zajecao. Na utrnuloj ruci iznenada oseti toplinu, koja se širila kroz celu šaku. Podiže uplakane oči i ugleda zrak sunca kako se probija kroz staklo otvorenog prozora, lomi i rasprskava u bezbroj malih zraka svih boja svetlosti. Žmirkajući gledao je te zrake slobode i deo plavog neba koji se video kroz prozor. A onda polagano spusti prst i poluglasno reče:

- Blago suncu, ono je uvek napolju.

Milica Miletić rođena je 1955. u Višegradu, a živi u Londonu. Po obrazovanju magistar menadžmenta; piše prozu, poeziju i prozu za decu. Sarađuje sa časopisima i zastupljena je u zbornicima i antologijama, prevedena na engleski jezik i nagrađivana.

33. jučer popodne - Marija Biljan

susrela sam ga u 12-ici, ta mu je strana grada i više nego odgovarala. ušla sam na srednja vrata i nakon trećeg puta što me neki brucoš trknuo svojim hormonski nekoordiniranim pokretima, kliznula sam prema sredini, preko kruga gusjenice tramvaja koji tjera ljude da pogled drže u pod. dan je bio spreman da se završi, draž sumraka taman se prepuštala onoj jezi trenutka prije nego mrak apsolutno zavlada gradom, u kojem lampe kričavim svijetlom pokušavaju negirati dominaciju zime. torbe koje sam nosila, šal isprepleten sa vezicama jakne, težina sati tog dana - sve to nestalo je negdje iza mene, spalo sa mene - jednako kao što je žamor malograđanskih razgovora postao ugodna pozadinska buka, kao u nekom lounge baru - glasno i nesmotreno smo se pozdravili. nisam imala vremena za promišljanje kako i zašto sam ga srela i da li sam obrisala mrvice istrošene maskare ispod očiju. kemijski sastavi su se promijenili. bojala sam se da će me ozlijediti svojim primicanjem pri svakom kočenju tramvaja. iracionalnom žudnjom žrtve prema opresoru, milimetarskim pokretima tijela koračala bi preko noćne plemenske vatre koja pojačavanjem opijata raste, a sudionike ohrabruje; gotovo fizički opipavala sam granice naših kemijskih sastava. njegov dlan ruke besposleno je visio pored mog desnog boka. prelijetala sam pogledom od svog profila u odrazu stakla, preko boje njegovih usana do svoje ruke koja je orkestrirala bujicu riječi što su pokušavale dati smisao ovoj slučajnosti koja to nije bila. iz zvučnika je uglađeni glas skladno ukomponiran sa zvonom nagovještavanja iduće stanice djelovao poput paničnog isticanja pješčanog sata dok igramo *bougle*. naš razgovor vodio se bez interpunkcije, riječi su tražile put između isprepletenih mreža komunikacijskih kanala. nije mi jasno što radi u ovom dijelu grada, iako sam ga uvijek tamo zamišljala. ne želim mu reći kuda idem, iako njega to niti ne zanima. nikada nije postavljao bitna pitanja. vozimo se par trenutaka u šutnji. čini se da si nepoznati sudionici ove tramvajske

ekstaze u zimskom zamračenju imaju više za reći od nas dvoje. moja ruka stišče zrak, trenutak elegantno iščezava iz nje, poput pijeska iz pješčanog sata. tramvaj još jednom koči, otmjeni glas i žamor rulje postaju solidni sat ravnodušne večeri zagrebačke zime, pucketanjem prsta daje mi do znanja da je lounge bar zatvoren, a vrata na njegovoj stanici otvorena. izlazi, pogled mi se u odrazu tramvaja susreće sa prazninom u očima premorene sredovječne gospođe natapirane kose. i dalje osjećam uskličnike, točke i upitnike kako se sudaraju i miješaju sa poremećenim sustavom kemijskih elemenata u mom tijelu. uglašeni glas, kočenje i mrak, torbe i vezice, zagreb i zima, *bougle* i igre sreće i sudbine.

*Marija Biljan, rođena 22.10.1987. u Zagrebu, Hrvatskoj. Trenutno živim na Sicilji, u Palermu, gdje sudjelujem na volonterskim projektima vezanima uz migracije. Kad uspijem, pišem blog <https://lisabonijada.wordpress.com> i radim na antropološko-umjetničkom projektu: *City as a person* (www.cityasaperson.com).*

34. U prolazu - Živorad Markulić

Razlika između bede i siromaštva je u tome što ako si siromašan ipak si čovek, ako si bednik onda si nula, nepostojeće biće, manje vredan od otiska stopala u izmetu psa lualice. Ovako je razmišljao doktor Šoškić spuštajući se niz stepenice podzemnog prolaza, žureći u svoj ćošak. Uglavnom je polagao pravo na njega, ali bi ponekad neki nov, ili bahati stari klošar, zauzeo njegovu postelju. Ljudi je bilo sve manje kako je noć odmicala, i dr. Šoškić se spremao za počinak.

Prošle su godine kako je prestao da razmišlja o ljudima. Nekada bi iz svog ćoška posmatrao ljude, njihova kamena, nezainteresovana lica, i pitao se o smislu njihovih života. Smisao svog života on nije znao odavno. Izgubio se u vremenu i prostoru i jedino što je znao je da njega apsolutno niko ne vidi, ne posmatra, ne zapita se ni promilom pažnje o njegovom bivstvovanju na ovom svetu.

Sada je samo bacio dva suva kartona na beton, legao i zatvorio oči. San mu je uvek bio lagan, trajao je tri ili četiri sata u zavisnosti od godišnjeg doba. Leti bi se ranije budio zbog svetla i zbog reke ljudi koja je bila veća, bujnija i bučnija nego zimi. Odavno je prestao da sanja, ili jednostavno nikada nije imao sećanje na san. Verovao je da je to povezano sa težnjama u životu. Pošto ih on nije imao, blagoslov i prokletstvo sna njemu nije bilo dato. Sve je bilo iza njega. Još samo taj život, ta mrcina na tankoj niti što se vuče podzemnim prolazima je tražila malo hleba i vode.

Jednom mu se desilo da pola dana nije mogao da se seti kako se zove. Pitao se da li je to zato što mu se godinama niko nije obratio po imenu ili zato što mu mozak odumire. Kao čovek koga su u prethodnom životu smatrali za intelektualca verovao je u moć mišljenja, moć nauke i informacije, u moć večitog učenja. Sada, kada ne može da se seti svog imena, ubeđen je da je sećanje samo jedan proces u našem dragom mozgu, i da ga treba obnavljati. Mozak treba trenirati, kao noge, kao ruke, kao polne organe... Ili će otići u vražju mater.

Polako je počela da ga obuzima lagana drhtavica. Njegova perjana jakna je bila iscepana i izlizana od smena godišnjih doba. Nosio je tu jaknu oduvek u ovom životu. Od proleća do proleća. Video je da se ljudi smeju njemu i njegovim sapatnicima zbog nošenja jakni, kaputa i svakojakih zimskih krpa na 40 stepeni na gradskom asfaltu. Ali njima je bilo hladno. Njihove kosti, kao i asfalt, bile su svedok svake trenutne, dnevne, sezonske, ili neuobičajene promene temperature. Smeškao se u sebi i padao u ništavilo.

Oko tri sata posle ponoći je u prolazu obično nastajala nešto veća buka. Grupice mladih sa flašama piva i vina su se vraćale iz noćnog provoda. Doktor Šoškić je bio apsolutno naviknut na to. Imao je tajming prilagođen pulsnu grada i budio se petnaest minuta pre te varvarske najezde. Uvek bi to bio isti scenario. Galama momaka, smeh devojčica, pokoja razbijena flaša. Ponekad bi se grupice mladića međusobno potukle. Viđao je i bezbroj svađa, ljubavnih rastanaka, i pokušaja seksa na javnom mestu. Dešavalo se s vremena na vreme da mu neki maloletni navijač ili panker u pokušaju dobace po koju provokaciju ili psovku, ali uglavnom su ga svi ostavljali na miru. Bio je nevidljiv, proziran, stopljen s betonom i zidovima prolaza.

Ovaj put bilo je drugačije.

Čuo je prve grupice kako silaze niz stepenište. Uspravio se i seo, oslonjen leđima o zid. Počeo je da opipava oko sebe ne bili slučajno opipao neku poluispušenu cigaretu ili bar opušak od dva tri dima. Nije uspeo ništa da nađe. Video je jednu poveliku grupu koja se približava. Više se doduše orijentisao po sluhu, kao slepci, jer je imao kataraktu na očima, a i zbog prirodnog stava ljudi njegovog položaja, poluspuštenog pogleda. Procenio je po glasovima da ih ima oko desetak, nešto više mladića i 2-3 devojke.

Taman je hteo da se uspravi i da krene u potragu za opušcima kada je čuo ženski glas:

- Deko, deko, slatki deko. - pa kikut. Podigao je malo obrve i video devojčicu od nekih sedamnaest godina, lepuškastu, crvene ofarbane kose sa pirsingom na levoj nausnici. Osetio je nalet alkoholnih isparenja. Oči su je odavale. A njemu je još njegov deda rekao da ne veruje ženama sa srnećim očima.

- Jao kako me Vi podsećate na mog dedu. On je umro juče. - opet kikut. Ostatak njene grupe je bio udaljen nekoliko metra od nje, i svi su se presavijali od smeha. Pomislio je kako današnja deca boluju od uniformnosti. Svi su se isto smejali, kao da je morao da se ispuni neki standard na koji smeš da se smeješ.

-Hoćete cigaretu? - Znao je da će najbolje proći ako se bude povinovao svemu. Bednici ne pružaju otpor, bednici nemaju mišljenje, oni moraju da budu srećni ako se neko igra sa njima. Miševi.

Krenuo je rukom na ispruženu paklicu, ali ju je ona naglo povukla.

-E izvini deda, jebiga, zadnja mi je, ovaj poslednja, daleko bilo. - Sad je već kikut evoluirao u cerekanje. Doktor Šoškić i dalje nije menjao izraz lica. Bio je umoran. Pitao se treba li mu ovaj nametnuti izlet iz njegove bedničke svakodnevice. Kako god se završilo.

- Imamo neku radžu. - Uzela je flašu od svoje ekipe i nasula mu u plastičnu čašu.

- Hvala, ne pijem. - Prva greška. Osećao je njihovu neodoljivu potrebu da ga kinje, da ga muče, kao bubi da mu otkidaju ud po ud.

- Oooo, pa nećemo tako, - javio se muški glas. - Mi celo večer pijemo za pokoj duše deda Prvoslava, a jedan klošarčina ga ne ispoštuje. Ima da piješ.

Pogledao ga je. Imao je glupe oči, ali surove; dželatska kombinacija. Uzeo je čašu i popio naiskap. Čuo je gromoglasan aplauz, i opet taj smeh, smeh mladih hijena.

- Eto, tako, vidiš kako može. - javio se mladić. Nije pio godinama, jer jednostavno nije mogao da okusi špiritus koji su mu ponekad nudile kolege po sudbini, ali nikada nije imao veliki otpor prema alkoholu. Čini mu se da je u prethodnom životu čak i voleo da popije. Međutim, sada ga je ova čaša rakije presekla kao sabljom, osetio je takav napad mučnine, da se u roku od par sekundi izbljuvao pored nogu devojčice sa pirsingom. Smeh je postao nepodnošljiv.

- Ispovraćao ti se po patikama! - kroz trans od smeha, progovarala je jedna debeljuškasta devojka iz grupice. Devojka sa pirsingom ga je gledala, kao da je na trenutak razmišljala kako da reaguje, kao da je od dva zla birala koje veće da izabere.

- Pomazite me po glavi, samo jednom, molim Vas, tako je moj deda radio. Spustila se u visinu njegove glave. Gledao ju je u nedoumici. Video je nezrelost, ali i neku težnju ka zlu, ka haosu, ka destruktiji u njoj.

- Neka, promrmljao je, prljav sam ja.

- Ma pomazi je kad ti traži! - prosiktao je onaj mladić, očigledno vođa čopora, alfa mužjak. Uzeo mu je ruku i prineo devojčinoj glavi. Pod rukom je osetio neku mekoću, neku nežnost, život valjda, koji je davno napustio, i u samo jednom deliću sekunde video je u devojčinim očima neku nesigurnost, a zatim je uzvihnula:

- Ajmo, idemo odavde!

- Jebeni klošar, ne mogu očima da ga gledam! Šta je diraš bre?! - urlao je mladić, i šutnuo ga u rebro. Zatim su se priključili ostali mladići i počeli da ga šutiraju po celom telu. Osetio je da su mu izbili par poslednjih zuba. Sklupčao se i sačekao da oluja prođe. Kao leti, kada čekaš da prođe letnji pljusak. A posle pljuska, lepa, nestvarna tišina. Krajičkom oka video je devojku kako posmatra prizor odmaknuta par metara. Više se nije smejala. Ali, video je neko zadovoljstvo u njenim srnećim očima. Da li je to zadovoljstvo njene ženskosti, njenog međunožja na prizor izazvanog nasilja od strane nje same, ili zbog toka stvari, same spoznaje o neumitnosti sudbine, svačije, njene, njegove. Dve sudbine upletene na časak u smehu i krvi, pomisli on dok se borio da ostane svestan.

Otišli su. Ležao je prebijen. Nešto malo krvi slivalo mu se niz usnu. Ispod jakne nije mogao da gleda. To bi bilo kao da ljudi skinu sopstvenu kožu. Ali osećao je bolove. Verovatno po koje polomljeno rebro. Jedino se nadao da mu nisu povredili neki unutrašnji organ. Zubi mu i ne trebaju. Oni trebaju ljudima da žvaću sopstvene prazne priče. Prvi autobusi su kretali ka svojim odredištima. Oni su bili ti gradski petlovi koji su najavljivali početak novog dana. Prvi robovi savremenog doba su se kretali ka svojim radnim mestima. Sve se vraćalo u normalu.

Doktor Šoškić je odustao od cigarete i odlučio da legne da spava. Još pola sata je do svitanja. Smeškao se u sebi. Fino veče za njega, ostade živ, mislio je. Osećao se lepo. I prošao je dobro, samo par naprslih rebra verovatno. U glavi mu je bila slika devojke, njena lepuškasta glava. Uspavljivale su ga te prelepe neverne srneće oči. Znao je da će zbog njih početi ponovo da sanja.

Živorad Markulić rođen je 23.02.1981. Po obrazovanju diplomirani politikolog. Živi u Zemunu, u Srbiji.

35. Čudnovati susret majstora Radovana – Slaven Posavac

1240. U Trogiru bilo je oko 3 sata ujutro i svijet je bio daleko od buđenja, no jedan čovjek je ipak, kao u sred bijela dana, zurio u skoro dovršeni portal na trogirskoj katedrali. Očiju punih čuđenja i s dječaćkim smijehom na rubovima usana, on se divio tom odličnom primjeru simbioze čovjeka i kamena.

"Ajde", pomislio je, "ovo ću ti priznati".

Iza ugla današnje Gradske ulice, daleko iza čuđenja tog ranoranioca, pojavila se slabašna svjetlost. Rasla je, jačala i lagano se gibala lijevo-desno, lijevo-desno, lijevo-desno, kao da šalje neku tajnu poruku. Nakon nekog vremena, prešavši trg i ostavljajući iza sebe kuće slagane kamen po kamen, svjetlost je sasvim došla sebi i otkrila svog vlasnika.

Bio je to čovječuljak u svojim ranim 50-ima, a oko pasa je imao kožnatu pregaču koja je više mogla reći o svom vlasniku nego bilo što drugo. Ta pregača je vidjela bolje dane, bila je izbrazdana, zamazana, poderana po rubovima, puna rupa, ali čovjek ju je nosio oko pasa kao štit, rukavicu, s ponosom držeći lijevu ruku zataknutu za nju i lagano ju dragajući.

Čovjek iza svjetla je zastao, nadigao fenjer da bolje vidi i primijetio stranca pred portalom. Prvo se okrenuo na jednu stranu gdje ga je dočeka mrkli mrak, pa na drugu gdje je situacija bila ista, ali u takvom mraku nije mogao vidjeti ništa osim nedovršenog portala i čovjeka pred njim. Uz to, mjesec je svoje niti raspustio po gradu, pa je sva ta tama treperila nekim neuhvatljivim srebrom. Naravno, to je još bilo doba kada su vještice i vile noću skakale po krovovima.

Čovječuljak je par trenutaka neodlučno gledao u stranca i pokušao odlučiti što bi trebao učiniti, pa se odlučio na jednostavno: "Oprostite" dok je prolazio kraj njega i objesio fenjer na klin koji je virio iz kamena.

"Oprošteno vam je", rekao je strnac.

Čovjek je izvadio dlijeto i drveni bat koji su bili zataknuti za pregaču, bolno je sjeo na stolicu pred njim, te počeo najfinijim, kao dah mekim pokretima, obrađivati kamen. Tako su proveli u tišini slijedećih pola sata, od kojih je čovjeku bilo neugodno samo prvih desetak minuta, sve dok se nije posve prepustio poslu i zaboravio da je netko kraj njega. Zapravo, zaboravio je na sve; na male ljude na brzim konjima koji se polako približavaju njegovom moru, na križare koji se uporno trude dokazati kako su oni u pravu, a drugi ne... Zaboravio je i sina koji bi za dva mjeseca navršio 20 godina i kojemu bi tad rekao "Sretan rođendan sine, ovaj komad kamena je za tebe; nije puno, ali je vječno." U tom ništavilu misli i osjećaja i u toj utjesi, prekinuo ga je stranac.

"Gosparu Radovane..."

"Majstor, molit ću, daleko sam ja od gospara. Gospodstvo je rezervirano za one s prezimenom, a ja sam samo jedan majstor koji se, eto slučajno, zove Radovan," ispravio ga je.

Stranac se nasmiješio poniznosti čovjeka.

"Majstoru Radovane. Nije vam loš ovaj posao, znate," rekao je "ali moram vas nešto pitati."

"Samo pitajte gosparu. Čemu se dva nepoznata čovjeka imaju sastajati prije zore pred katedralom ako nemaju o čemu popričati," uzvratio je Radovan i pritom se nasmijao.

"Pa vidite", nastavio je stranac, "što vas tjera da od hladnog kamena napravite ovo, da dolazite svaki dan, dok još svijet ni ne sanja o zori, na ovo mjesto i u mraku lupati po kamenu?"

"Posao je posao, a posao se mora učiniti", ravnodušno je odgovorio Radovan.

"Ali vi ste čitav život obrađivali kamen i sada imate radionicu gdje sedmero ljudi radi za vas. Kraljevi Mediterana pričaju o vašem umijeću, novaca imate za tri ugodna života. Dovoljno ste učinili, niste li?", uporan je bio stranac.

"U pravu ste gosparu, ali čitav moj vijek pod ovim nebom smo bili ja i kamen. Sada samo i jesmo ja i kamen. Nema ničeg drugog.", nakratko se zamislio, pa nastavio: "Ovaj posao sam si obećao sam odraditi i ovo će biti zadnje što ću napraviti."

"Naravno, naravno... Treba otići s praskom," završio je stranac.

Proveli su još neko vrijeme u tišini. Stranac je zagledavao detalje na portalu, osobito dio s Kristovim rođenjem i obećanjem spasenja koje ono nudi. Tu i tamo bi rukom prešao preko kojeg detalja, nešto rekao u bradu, nasmijao kroz nos, a jednom je i tužno uzdahnuo. Bio je u nekom svom svijetu, kao da je stajao sam pred kamenim apostolima i svecima čekajući da mu odgovore, ali odgovora (bilo kakvog) nije bilo; samo Radovan, bat čekića i jeka metala.

Radovan je za to vrijeme radio svoje; priviknuo se na čovjeka koji stoji kraj njega, a budući da ga u tom mraku nije pretjerano dobro vidio, opet se osjećao samim. No stranac je načeo temu:

"Ovaj... Vidim imate Adama i Evu i čitav onaj incident s prvim grijehom. Tu su sveci, Krist i njegovo rođenje... Ali imate i ovaj prazan dio. Što će tu ići... ako nije prevelika tajna?" znatiželjno je pitao stranac.

"Isto što i uvijek ide: posljednji sud. Znate, kad vidite jedan portal, vidjeli ste ih sve," nezainteresirano je odgovorio Radovan.

"To ste baš vi tako htjeli ili...?"

"Ne, takva je narudžba bila: ulaz u katedralu (poveći), Adam i Eva, Krist, sveti. Prilično uobičajen posao."

"Aha, aha... Ali kad bi recimo na taj prazni dio stavili nešto drugo... kako bi to završilo?"

"Pa pretpostavljam nikako. Ostalo bi tu, nitko nije lud da razbija vrata katedrale, osobito ne nakon toliko potrošenih novaca."

"Što god se tu stavi, živjet će vječno..." rekao je stranac oduševljeno.

Radovan se složio: "Da, tako to ide s kamenom. On živi vječno."

"Šteta što vaš sin nije bio od kamena," nastavio je stranac u tonu previše opuštenom. Radovan je problijedio, što se u tom mraku nije moglo vidjeti naravno, ali da je bilo jače svjetlo, Radovan bi bio bijel poput kamena kojeg obrađuje.

"Što vi znate o mom sinu?" upitao je Radovan sa suzama u glasu.

"Trogir je malen grad... Znam ono što znaju svi: volio je lov i ta ga je ljubav ubila," odgovorio je stranac.

"Da, ta ga je ljubav ubila, lijepo ste to rekli," odgovorio je Radovan, malo se smirivši. Nekako je vidio dobrotu u tome što je stranac rekao, i prvi put nakon sinove smrti, on ju je promatrao kroz prizmu nečeg što nije tuga. Radovan se uhvatio s blagim osmjehom na licu i nekom blijedom, neodređenom nadom.

"Njemu ste i obećali ovaj portal. Za dva mjeseca bi mu ga poklonili za rođendan," rekao je stranac. Radovan ga je sumnjivo pogledao i premda ga nije dobro vidio (makar mu približio fenjer, na ovoga je uvijek padala sjena i mrak) odgovorio je: "Da... Kako ste..."

Stranac je uskočio: "Trogir je malen grad."

"Premalen," rekao je Radovan i nastavio: "Išao je u lov, rekao je da ide svojoj jedinjoj ljubavi. Zmija se našla na putu, preplašila njegovog konja, on je pao i... pogodio glavom u jedan nesretno postavljen kamen. Uvjeravam sam sebe da se takve stvari događaju, uvjeravaju me i drugi... ali zašto se ne događaju nekom drugom?" tužno je upitao Radovan.

"Radovane," ozbiljno je krenuo stranac, "Bog ima dovoljno spomenika dignutih u njegovo ime i još više hramova sagrađenih na kostima ljudi. Vaš sin će umrijeti i drugi put s vašom smrću, a vi, da ste htjeli, na ovom praznom dijelu bi barem uklesali nekakvu skicu. Mislim da nema potrebe okolišanju ovdje. Neka čovjek i slobodna volja jednom budu na prvom mjestu."

"Gosparu, bogohulite! I to pred katedralom ni manje ni više!" nervozno je rekao Radovan.

"Majstore, nešto ću vam reći," stranac mu se približio i Radovan ga još uvijek nije mogao dovoljno dobro vidjeti iako je sada sasvim bio pod svjetlom fenjera, "nitko ne sluša."

Zatim je nastavio: "Jednom davno jedan je... donekle čovjek," reče stranac sa smijehom u glasu i nastavi "htio ljudima dati vatru, znanje, zdrav razum, slobodnu volju, jer je mislio da je to jedino što je bitno - biti slobodan, lišen predodređenosti. Međutim, to je prošlo loše za tog čovjeka. Možda ste čuli neke verzije te priče?" upitao je stranac.

Radovan je samo kimnuo glavom. "E, pa" stranac je nastavio "priče su kroz godine učinile svoje i čovjek je nestao. Dobro, barem nije više postojao u obliku u kojem je rođen, jer su ga priče promijenile, vidite. Priče su vam poput ovog vašeg kamena - vječne, ali s njima ipak treba opreznije. Ne može ih se klesati, ali može ih se zapisati u kamen" zastao je. "Što bi po meni trebala biti

praksa jer priče imaju tu gadnu naviku da s vremenom sasvim prestanu biti ono što su izvorno bile. Heroj postane zlikovac, zlikovac postane heroj, a neki od nas... neki od nas hodaju jako tankom linijom između."

Završio je i ostavio umornog klesara u tišini par trenutaka.

Radovan nikad nije bio neki veliki vjernik, ali se bojava Boga i predano je izvršavao svoje kršćanske dužnosti jer je takav bio njegov svijet; ali ovakav govor mu nikad nije pado na pamet. Slušao je samo o nevjernicima s drugih strana svijeta, koji Bogu daju krivo ime, koji imaju stotine Bogova. Slušao je o poganima koji štiju Eostre, pod čijim koracima raste cvijeće, čuo je za Černoboga koji razbija lubanje maljem, ali nikad takvo nešto nije bilo u njegovoj blizini.

„Mislite da bih tu, umjesto spomena na Boga... trebao staviti spomen na svog sina?“ upitao je Radovan.

„Više nego išta. Na kraju krajeva, koga više volite? Svog sina ili Boga?“

Radovan se prvi put nije bojava Boga u kojeg nije vjerovao.

"Kamen je vječan, možda vječniji od tebe," pomislio je. Ustao se, preselio svoj drveni stolčić na neobrađeni dio kamena i počeo klesati ono što će postati prizor lova na portalu majstora Radovana.

"Sretan rođendan sine," rekao je s osmjehom.

***Slaven Posavac** se rodio 1988. u Sisku, a odrastao u Petrinji gde je završio osnovnu i srednju školu. Posle srednje je mislio da je čudesni svijet IT-a za njega, ali se gadno prevario i odustao do prvog faksa da bi upisao filozofiju na FFZG gde eto još studira jer je od malih nogu hteo biti večiti student. Takođe je i zaposlen u jednoj telekom firmi gde dane provodi gledajući u filmove i excel tabele. Objavljivao je po raznim internet časopisima i u jednom zborniku.*

36. Ljubav počinje na slovo D - Marija Kosić

Juče je bilo tačno deset godina od kada te na ovom svetu više nema. Nisam otišla na grob, nisam ni pozelela, ne idem ionako nikada. Ponekad pomislim na korov na njemu, obraslu divlju travu i to koliko mora delovati zapušteno i napušteno. Tužno. Tada me grize savest. Ali ne robujem formalnostima, iako nekada i nekim znam da bi trebalo. U meni sve ove godine živiš. Ponekad si toliko stvaran, da kada se probudim moram se dobro napregnuti ne bih li dokučila jesi li zaista živ, a nekada jedva da mogu da ti se setim lika. Ti momenti me plaše. I onda pokušavam iz petnih žila oživeti sve one naše trenutke, sve mirise i dodire koji me vezuju za tebe.

Pred očima se pojavi stara kruška, snažna i povijena, njen debeo hlad i trem pod njom. Sedimo tako ti i ja u tišini, gledamo u baštu ispred nas. Ti vrtiš svoj sivi kačket od tvida u rukama, s vremena na vreme prineseš čašu hladnog piva ustima i ćutiš. Ja gledam u tvoje ruke, istovremeno najgrublje i najnežnije na svetu. Koža potamnela od sunca, na njoj ispisana svaka tvoja godina, teška kao malj, a proživljena s neverovatnom lakoćom. Prsti dugi, gospodski, i kada miruju ne miruju, kažiprst nežno i u ujednačenom ritmu miluje prst do njega. Svako malo dodirnu ovlaš krastu na licu, toliko već proširenu, da se i ne sećam kako si izgledao bez nje. I onda tišina počinje da govori. Prebrojavam u sebi godine - koliko je još ostalo vremena, pomno te posmatram ne bih li u tvojim pokretima, pogledima i udisajima otkrila koliko dugo još mogu biti mirna. Tišina već ozbiljno tutnji, stvara pritisak i ja odmahujem glavom. Opet čujem cvrkut ptica, graju iz susednog dvorišta, opet kruška miriše. Postavljam million pitanja. Odgovoraš na svako treće, ali te moja radoznalost i dosada silno zabavljaju. Onda ti čitam novine; naš nezaobilazni dnevni ritual gde se ja unosim u ulogu voditeljke, verno glumim kako me politika i ekonomija zanimaju, a ti sa osmehom u uglu usana pažljivo slušaš. I ponosan si. Zahvalan si na pažnji koju ti posvećujem, ali od

mene ne tražiš ništa. Samo me voliš. Tiho, nenametljivo, neopterećujuće. Najbolja sam ti, bez mane, nevinna i čista.

Koliko mi samo fali taj svet, koji je sa tobom otišao; svet u kome sam ja bila ona ja, kakva više nikada i nigde postojati neću. Pa kada me svakodnevica s vremena na vreme, ošine svojom surovošću, kada se nesigurnost i usamljenost uvuku u moje odaje, ja se uvek tebe setim i tog iščezlog sveta i praznina koja je za tobom ostala krene da se širi. Počinje bivati sve dublja. Nagnem se nad taj bunar, na njegovom dnu vidim sve što mi tako snažno nedostaje - pamuk i svilu, pliš i perje; mekane jastuke prošlosti u kojima sam se uvek osećala ušuškano i zaštićeno. Zamiriše pokošena trava, na licu se razlije toplota sunca i zazvone zvuci bezbrižnosti i igre. Jasno vidim onaj vakuum u prostoru i vremenu od koji su se snažno odbijali modri talasi spoljnog sveta, onog u kojem ti ne želi svako dobro, ma naprotiv, onog gde su jutra često gorka, a noći besane. I vidim sebe u tom vakuumu, devojčicu bezbrižnu i srećnu, kako stoji nasmejana, veća i snažnija od diva odraslosti sa druge strane stakla, koji joj bolno stvaran i moćan, ne može ništa. Baš ništa. Nagine se nad tim bunarom, kao Tantal, ali me i sudbina njegova svaki put zadesi. Pa iako ne mogu da dohvatim taj svet, iako je sa tobom zauvek otišao, svako malo u sebi i oko sebe, osetim njegove tragove.

I nisu mali ti koferi dragocenosti ostavljeni meni u amanet. Iz njih vadim sećanja. Mirišu na oblande, Tamiš, knjige. Odjekuju zvonko poput zagrižaja onih malih crvljivih, najukusnijih jabuka petrovača iz našeg dvorišta! Miluju nežno, kao tvoji prsti po mojim leđima! Moja sećanja - duhovi prošlosti koji od mene čine živo biće, smisleno i svrhovito, koji objašnjavaju sve ono što sam i slute ono što ću sutra biti. Bez tih duhova i ja bih samo duh bila. Vadim iz kofera, od tebe nasleđenih i nešto još vrednije od sećanja. Izvlačim one osećaje sigurnosti, slojeve ljubavi i vere neophodne svakom čoveku da bi zavoleo i prihvatio sebe, pa onda i sve druge. Upijam vrednosti, pomno iščitavam knjige tvojim bićem pisane u kojima se nalaze odgovori na moja pitanja – *Kuda poći, Šta je dobro, Šta je pravo?* I mislim - sve što je u tim koferima, meni poklonjenim, i previše je.

A onda shvatim da dao si mi i da od tebe uzela sam i nešto više od svega toga. Da sam i Njega tražila po tvom liku i da baš takav On pored mene stoji. Mudar, umeren i tih, a opet katkad plahovit i nervozan. Dobar čovek. Često bolji za drugoga nego za mene, za nas, jer njegova sam polovina i razumeću. Jer ista sam. I da sam zbog tebe baš takva kakvu me je On tražio. Pa me je zato i prepoznao. I zavoleo. I naposletku, da sam sa Njim stvorila, a opet od tebe na dar dobila nešto veće i od života samog. Tri nijanse crvene, tri dimenzije ljubavi, zatvorile su krug. Jedna dobijena, jedna birana i jedna stvorena. Znam to dobro, dok gledam ovo malo stvorenje ispred sebe. Posmatra me nevino. Pažnju retko traži, al' na svaki moj osmeh, duplo uzvraća. Sedi spokojno i nemo mi govori da se ne plašim, da te tek sada neću moći zaboraviti nikada. Jer i u njemu živiš.

Na tebe liči. Ima tvoju mirnu enrgiju i pogled blag.

Tvoja krv, tvoj imenjaka, tvoj praunuk.

Dušan.

Marija Kostić rođena je u Beogradu 23.01.1985. Završila je Filozofski fakultet, a zatim masterirala na Univerzitetu umetnosti. Radila je u nekoliko časopisa, projekata i festivala, a poslednje tri godine je bila marketing koordinator u jednoj porodičnoj, mladoj vinariji. Dobitnica je dve nagrade Borislav Pekić za kratke priče, a poezija joj je objavljivana u nekoliko književnih časopisa. Trenutno piše roman.

37. Priča o zelenim dokolenicama s crvenim tufnama – Danijel Apro

Jelisaveta je volela čarape.

Jelisaveta je prosto obožavala čarape. Uživala je dok ih kupuje, poklanja, pere, suši, pravi od njih zamotuljke i polaže ih u gornju fioku. Oh, to tako smiruje.

Jelisaveta je verovala da samo ona drži magični ključ tajne prostorije u kojoj se nalaze sve nove čarape ovog sveta. Njena tajna misija bila je da niko nikada ne ostane bez čistih čarapa, pripremljenih za sutra. Poklanjala ih je suludo, poklanjala ih je orgazmično. Svakom umnom biću koje bi se inkarniralo u njenom melodramatično nesadržajnom trajanju sledovale su – čarape. Muške, ženske, sportske, elegantne, najlonke, dokolenice, čarape za S&M pizdarije, čarape za pecanje. Verovala je da gradonačelnica jedne vibrantne, pomalo bajkovite, lokacije koja je globalni epicentar proizvodnje čarapa.

Ali Jelisaveta nije bila gradonačelnica. Radila je u Pošti. I živela je u jednom nezapamtljivom kontinentalnom gradu, koji nikako nije bio grad Žuđi u kineskoj provinciji Žeđiang, a koji jeste globalni epicentar proizvodnje čarapa. U njemu se godišnje načini osam milijardi primeraka, te je procena da svaki stanovnik ove usrane plavičaste planetice ima oko 3.7 pari čarapa proizvedenih u varošici koju nazivaju još i Sock City. Ti koja ovo čitaš verovatno imaš i više od tih 3.7, jer na svetu je nešto više od milijardu homosapijensa koji uopšte ne poseduju čarape. Što Jelisavetu poprilično rastužuje. Ceo život posvetila je poklanjanju čarapa, a mimo nas tabana milijardu pizdeka koji nikada razumeti neće tu uzvišenu baršunastu lepotu zelenih dokolenica s crvenim tufnama.

* * *

Tog jutra Jelisavetin sin Živorad polazio je na matursku ekskurziju. U Barselonu. Urbanistički fantastično promišljenu, još jednu pomalo bajkovitu

lokaciju. Putna groznica tresla je improvizovani parking. Direktor škole pojavio se u startas patikama, belim čarapama i flannelskoj trenerci. Dečaci su pili vodku natočenu u plastičnu flašu minakve i pipkali devojčice i njihove mlade dupeške. Devojkice su se pravile važne – one se uvek prave važne – i srkale istu tu transparentnu takućinu. Živorad je čitao knjigu. Erih Kestner, Fabijan: Priča jednog moraliste.

Autobusi su već počeli da klokoću, kada se ulicom zateturala jedna dobroćudna gospođa u frotirskim vikend-čarapama. Mahala je zelenim dokolenicama s crvenim tufnama. „Živorade“, kreštala je brižno, „zaboravio si čarape za prelazni period. Setićeš se majke kada naiđe studen prolećne mediteranske večeri“. Živorad je zgrabio čarape i zatvorio oči. Video je mučnu smrt svoje pažljivo građene srednjoškolske reputacije kvaziintelektualnog zbuđenog stvorenja koje uprkos šansama uspeva biti cool zahvaljujući rutinskom bolenju kurca za sve.

Kada je otvorio oči, Živorad je prolazio kroz špalir detinjastih glupaka koji su se plazili, kezili, bekeljili, urlikali. „Mamice, donesi mi soknice!“ Živorad je mirno ušao u autobus, popio dva decilitra minakve i pronašao san kojem se često vraća. San o 89-godišnjem Miloradu.

* * *

Za jednog 89-godišnjaka, Milorad je sasvim pristojno organizovao svoj život. Doduše, zaboravlja malo više nego što bi voleo, ali na kraju dana i tu zaboravnost smetne s uma. Zaboravi je. Ima kućnog ljubimca, plastičnu bubušvabu Milojicu (plastičnu, jer smrt životinje u ovom dobu pokazao bi se kao prejak udarac) i slažu se odlično. Piju puno kafe; jake, crne, gorke kafe. Kažu da im se tako čini kako se vreme razvlači kao testo za mekike. A Milorad voli mekike. I vitalan je, mogu ti reći. Sam se kupa, sam se brije, sam seče nokte, vodi računa o dlakama u nosu. Redovno menja donji veš, pantalone, košulju, sako... Ali uvek iznova oblači isti par ofucanih zelenih dokolenica s crvenim tufnama.

Negde kod pojave ovog bizarnog rebusa, Živorad se uglavnom zameškolji, zanese stražnjicu ka Istoku i pokarabasi rekurzivni san. Na tom mestu Milorad umire. Milorad umire sam, jadan, bedan i zadovoljan. U ofucanim zelenim dokolenicama s crvenim tufnama. Kada lešinarska rodbina sledećeg utorka otvori njegovu gornju fioku, pronaći će u njoj 117 pari novih, neraspakovanih, zelenih dokolenica s crvenim tufnama.

I pojavi se tako mrtvi Milorad u Živoradovom snu. Kaže nije on toliko senilan bio da nije video nedoslednost u svom ritualu. „Ali pogledaj malo bolje, Živorade“, progovori onda Milorad, „sve te silne čarape u gornjoj fioci su nove. I blago povijene. A ja volim kad su čarape u zamotuljcima“.

* * *

Kada je Živorad ponovo postao svestan svog bitka, već je bio hodao ulicom La Rambla. Jelisaveta mu je ranije tog dana poslala poruku s pitanjem da li je dobro stigao u Barselonu – poruku koja se završavala smajlijem u čarapama – ali joj Živorad ništa nije odgovorio. Plutao je ništavilom glasnog šetališta. Energija sredozemlja, savršena mimikrija. Kolortina groteska, buka i bes, šarmanтни haos, samo na takvom mestu možeš biti sam.

Skup je za dva sata. Tako je bar rekla razredna, profesorica biologije, ozbiljna raspandrkača. „Ne interesuje me ništa! Da ste se svi, na vreme, nacrtali ispred Muzeja čarapa. To je najnovija atrakcija novobrendiranog grada“. Hm, Muzej čarapa... Ne, ovo ne može biti ironija. Ironija je inteligentna, suptilna. Ovo je glupost, banalnost. Slučajnost?

Živorad je ušetao u muzej. Repriza špalira detinjastih glupaka koji su se plazili, kezili, bekeljili, urlikali. „Mamice, donesi mi soknice!“ Živorad je omirisao predvorje, pokupio besplatnu brošuru i pošteno se ispišao. Jeste, muzeji su dosadni kao smrt, reci šta hoćeš o njima, ali imaju miomirisna predvorja, fino stilizovane besplatne brošure i neobično atmosferične pišaonice. Uzmi Muzej vijetnamske revolucije za primer. Ho Ši Min, parole „Sloboda ili smrt“, tenk koji je oslobodio Sajgon i oblo parče keramike u muškom toaletu – pisoar marke American Way.

Ponovo je hodao La Ramblom, kao da ne postoji druga ulica u gradu. Goveđe šunke, kolumbijske kurve, čarapice za kerove štrikane po uzoru na štucne Luisa Suareza. Odjednom, nešto je ujelo Živorada za rame! Bila je to fino stilizovana, besplatna brošura iz Muzeja čarapa.

* * *

Pušio je latinoameričku eteričnu travku koju mu je ponudila jedna krajnje simpatična kolumbijska kurva. Vodio je sadržajan razgovor s fino stilizovanom, besplatnom brošuricom iz Muzeja čarapa. Naišao je studen prolećne mediteranske večeri. Živorad se nije setio Jelisavete, ali izvadio je iz džepa zelene dokolenice s crvenim tufnama i u trenutku osetio njihovu uzvišenu baršunastu lepotu.

Brošura je imala neku svoju priču. Najstarije postojeće čarape potiču iz četvrtog veka pre nove ere, pronađene su među ruševinama Oksirinkusa na obali Nila. Stari Grci čarape su pravili drljanjem magareće dlake, a u mračnom srednjem veku samo je dvorska elita raspolagala pravom na nežno umotavanje stopala. Godine 1589. izvesni Vilijam Li patentirao je prvu mašinu za proizvodnju čarapa. One su se proizvodile od vune, pamuka i svile, sve do 1937. kada je izmišljen najlon. U Japanu prave posebne tabi sokne, one koje anatomske odgovaraju tradicionalnim sandalama. Istraživanje Univerziteta u Viskonsinu pokazalo je da su muškarci koji nose različite čarape najčešće oženjeni. Biraju ih u mraku, da ne bi probudili svoje nadržane ženetine.

Živorad se tu već malko smorio.

Začulo se tinu-ninu tinu-ninu tinu-ninu. Istina je, policijske sirene u Kataloniji zvuče kao depresivni homoseksualci dok vode ljubav. Živorad je refleksno bacio latinoameričku eteričnu travku, ali žandarmi su pristigli iz drugog razloga. Ispred jedne kovrdžave devojke u purpurnim čarapama koja je seljake, radnike i poštenu inteligenciju podsećala da predstoji Međunarodni dan svesti o Daunovom sindromu i da bi svi oni, iz solidarnosti, ta 24 sata trebalo da provedu u različitim soknama, izbio je dijalektički fight između dva holograma. Prvi hologram zvao se Džon, a drugi Žan-Žak.

* * *

„Proces čitanja oprema naš um isključivo materijalom saznanja, a razmišljanje je ono što pročitano čini našom neotuđivom svojinom“, zavapio je

Džon i raspizdio šamarčinu Žanu-Žaku. Pili su estrella damm i raspravljali o etičkim principima prava na privatnu imovinu. Hologram zvani Džon zastupao je takozvanu Labor Theory of Property; prirodnopravno stanovište po kojem individua poseduje svoje sopstvo, a samim tim i svoj rad. Svoj rad, svoje štrikanje, on ulaže u krajnji proizvod, u razdragane 18-vekovne čarapice, recimo. Sledstveno tome, on ima moralno pravo da ih poseduje.

Hologram zvani Žan-Žak raspizdio mu je šamarčinu. Rekao je da se takav princip ne može proširiti na čarape u koje pojedinac rad nije uložio. Ne zna, kaže, u kolikoj meri bi libertarijanci prihvatili razliku između proizvodnje i aproprijacije (Džon nije zagrizao mamac i nije se propoznao u ovom „libertarijanci“), ali da on ne vidi kako to dolazimo do moralnog prava na naftne mrlje u Baltičkom moru ili na sadržaj tajne pregrade u krateru javanskog vulkana Merbabu – pregrade za koji ni Jelisaveta ne zna – a u koju su smeštene sve izgubljene čarape na svetu. A prosečna četvoročlana porodica izgubi i do 60 komada čarapa godišnje.

Živorad je nepomično posmatrao kako se hologrami šamaraju, sve dok im žandari nisu svezali ruke. Dok su ih odvodili, hologram zvani Žan-Žak vikao je kako je čovek rođen bosonog, a svuda je u čarapama.

* * *

La Rambla je tutnjala svojom unutrašnjom dinamikom. Devetsto tridesete, oslobođeni grad. Nema kapitalističkih ni crkvenih smradova. Ovim budžacima vucarao se mladi Orvel. S pocepanim čarapama, rasparanim idealima i neispravnim ruskim revolverom. Oko njega borci s nabrekлом vaši po jajima. To je ono što spaja sve ratnike i sve smrtnike: republikance, frankoiste, budiste, nudiste, socijaliste, fašiste, anarhiste. Sitni paraziti koji gamižu skrotumom. Orvel je često pisao o gaćama u Revoluciji, vrlo malo o čarapama.

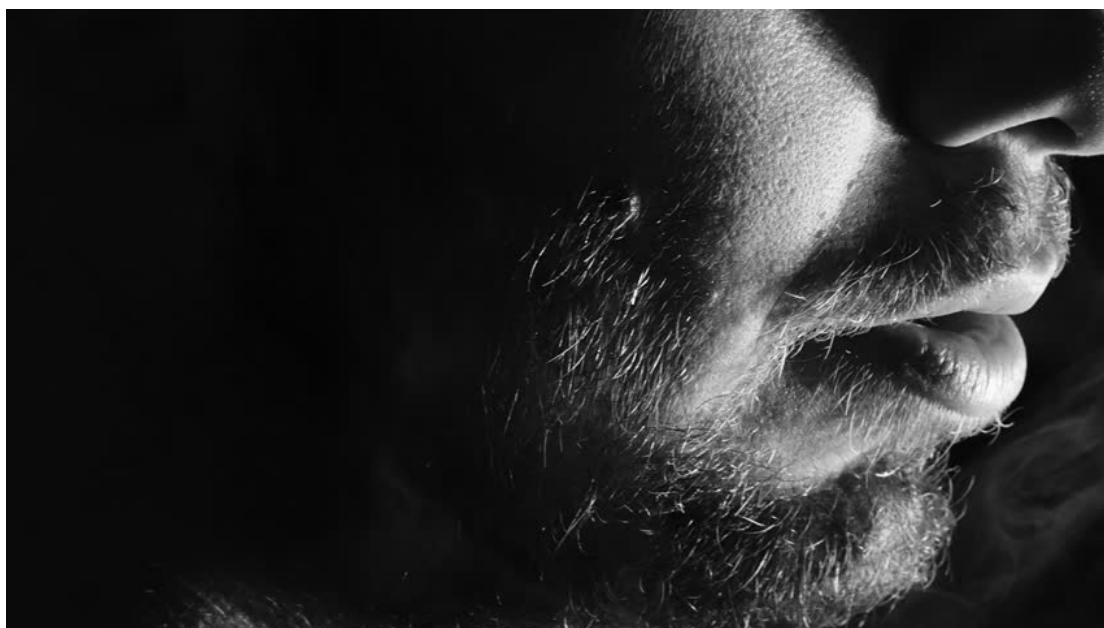
„A čarapa glavu čuva“, pomislio je Živorad dok je tumarao Orvelovim stopama. Tužan, izgubljen, odbačen, egzistencijalan. Pomišljao je na samoubistvo...

„Živorade, pođi sa mnom“, čulo se iz jednog mračnog pasaža nad kojim je visila žuto-crvena zastava s mirisom krvi. Bila je to Jagoda iz IV-c. Nije bila lepa. Imala je glupo ime i velike sise. Jebala se s njim iz sažaljenja, dok su se zastave ponosno viorile. Voleli su se traljavo i kratko. Bilo je sjajno!

Njegove gaće srozale su se do članaka, a nad njima su se pobednički uzdigle zelene dokolenice s crvenim tufnama. Živorad je podigao telefon i otkucao poruku.

„Mama, volim te!“

***Danijel Apro** rođen je u Novom Sadu 1985. **Pisac**, novinar, politikolog. Sarađuje s Univerzitetom Sebelas Maret (Surakarta, Indonezija), gde je 2013. napisao MA tezu o decentralizaciji vlasti u Jugoistočnoj Aziji. Drugu MA titulu stekao na CEU u Budimpešti; specializovao se za političku teoriju i transformativnu pravdu. Diplomirao žurnalistiku na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i od 2006. je novinar i saradnik više dnevnih listova i internet portala. Autor romana „Telepapatija“, najboljeg proznog izdanja Nove POETIKE 2015. Objavio zbirku žanrovski hibridnih priča „Reborneo – Proza jedne sezone monsuna nad Indonezijom“ (Alma, Beograd). Priprema novi roman – „Gari“.*

38. Melodija u 4.27 - Marija Zemunović

Ti i ja. Ovde i sada. Ovako goli. Ovako proterani iz raja.

Ustaješ. Umorno, uz dosadu. Pitaš me čega ima da se jede, više najavljući, nego očekujući neki odgovor. Ja razmišljam o računima koje ću sutra da platim. Neka pesma mi se tvrdoglavo mota po glavi, mislim ni o čemu pomalo. Nasmejem se onda kada postanem svesna svojih misli. Da bih proverila da li još uvek umem da govorim, kažem ti leno da Japanci imaju reč koja znači sedeti i gledati u daljinu razmišljajući ni o čemu posebno. *Boketo*. Ni ne kažem ti naglas koja je to reč. Ti mi samo potvrdiš odsutnim *aha*, a onda ponovo prećutno saglasni utonemo u umornu tišinu. (*I don't need anything more than I got/I'll make it simple when others may not*).

Kad malo bolje razmislim onaj gore mora da je vrlo usamljen, kad nas ljude ovako muči. Tragično je to. Usamljenost. *Klop* – čuje se kako zagrižaš jabuku. Ali i ta prokleta potreba. Biti samodovoljan znači biti usamljeni bog. A biti tuđi znači biti ranjiv tamo gde najviše boli. *Klopka*, gubitak svakako. A, ti se već oblačiš. Ja shvatam da ne znam ništa o tebi. Ali tebe poznajem drugačije u odnosu na ostale ljude u mom životu, a čija mi lica sad nadolaze u svest. A šta uopšte znači poznavati nekoga? Časkanje kao razređivanje jezika. Lorens, čini mi se, reče dobru istinu: kako možemo da tvrdimo da znamo nekog, kad ni sebe nikad nećemo moći upoznati. Hah. Eto ja tek sad saznah da prilagođavam citate svojoj meri. Uglavnom... Ne. Znati tvoj broj cipela, ime ljubimca je nepotrebno. Ti si sada sve što jesi preda mnom i mada ja ne znam ništa o tebi. I to mi je sasvim dovoljno. Primetih da ti telo ima divnu krivu pod ovim svetlom, sad dok se krećeš tražeći tu tvrdoglavu drugu čarapu. Da, ta zastarela neštedljiva sijalica pod kojom smo daje taj tamni žutičasto-narandžasti sjaj. Bestraga. Osetih se u trenu otrovanom. Gotovo dovoljno da te zamalo upitah da ostaneš još malo. Gotovo dovoljno da zamalo imenovah ovu tugu što se svaki put pojavi među nama. A, ti već govoriš. O obavezama koje imaš sutra. Kilometrima koji su među nama. I vremenu. I nekim još glupostima. I da već kasniš. (*Why you wanna leave when it's so easy just to stay/ Lying wrapped up in my arms, until the break of day*).

U stvari... Da. Jeste bolje da ideš baš sad. Mi smo možda u istom vremenu, sad videh da je napolju kiša, ali u drugačijim smo predelima. A i ne značimo jedno drugom toliko da se borimo da se približimo. I baš zbog toga ovo sve jeste tako lako. A, već smo stigli do vrata. Govorim ti da ne zaboraviš sve što je tvoje, dok pomišljam kako su naši rastanci uvek slični. Da, ako bismo tražili više, sve ovo bi na kraju postalo nesnosno. Aha, vreme je za kompliment, poljubac. Jednostavno, u neke ponore ličnosti nikog ne treba zarobiti. Ćao, čujemo se. Pozdrav. Da, mislim da te jedino ovako i mogu voleti. Shvatih da nisam ni primetila kada sam zatvorila vrata. Postadoh tek svesna toga da hodam nazad. Vraćajući se videh da je na stolu ostala načeta, na pola pojedena jabuka. Uzeh i zagrizoh je, ne razmišljajući ni o čemu posebno. (*Whenever you need a soft touch, know my demands are small/ Make me a lover undercover/ Or don't ever love me at all*).

Marija Zemunović je rođena 1991. godine u Derventi, Bosna i Hercegovina, a 2010. godine seli se u Novi Sad zbog studija novinarstva, gde i sad živi. Trenutno je na masteru komunikologije, a povremeno radi kao frilenser. Naročito je ponosna na novinarske tekstove koje je pisala za onlajn studentski magazin *Žurnalist*, a tek je nedavno odlučila da počne da deli sa svetom i svoje autorske književne tekstove. Sem reči, zanima se i slikom, pa se amaterski bavi i filmom.

39. Milo moje – Ksenija Kušec

Zbog ovakvih stvari nikada nećeš znati koliko te volim. Zbog ovakvih stvari sve pada u vodu. Poslije zbrajam i oduzimam, ne bi li ono dobro prevagnulo. A sve da sebe utješim. Nije strašno, nismo jedini koji su upravo proveli paklenih petnaest minuta deračine. Ima ih još. Tako si govorim.

Ipak, nije tako trebalo biti. Ne smije tako biti. Mama to ne smije raditi. Ne smije. Posve je svejedno je li to samo deranje ili premlaćivanje. Riječi, ako su opako birane, bole više od udaraca. Udarci su s jedne strane iskreniji. Samo zato jer si prosula brašno po stolu i po podu. Lako je biti general, pa sad sebi još lakše govorim da me baš briga za brašno, košta samo pet kuna kila. Ali zašto nisam odmah rekla da me baš briga? Zašto sam morala vikati kao luđakinja na malu curicu koja me gledala velikim preplašenim očima? Šutjela si da me još više ne razbjesniš. A tvoja šutnja meni je zvučala kao prkos. Pa sam ti izgovorila strašne stvari koje se ne govore djeci.

Nikada nećeš zbog jebenog brašna znati koliko te volim. Uzalud se trudim nabrojati: tri brašna, po jedna vaza i šalica. Samo pet igrokaza u tvom kratkom životu. To je puno. Pet luđakinja je ušlo u tvoj život i objasnilo ti da je tvoja mama čudovište. A najgore od svega. Najgore od svega je što ti to tako brzo zaboraviš kao da si vjerni pas. Već za petnaest minuta me pitaš hoću li se igrati s tobom kuhanja čaja ili hoću li ti zadati zagonetke za crtanje. Vedrim glasićem koji je sve oprostio.

Čime sam to zaslužila? Ti si mi oprostila, ali ja si nikada neću oprostiti svoje ispade. Ponekad ih se sjetim bez razloga i tada ti ispečem tvoj najdraži kolač. Kad ih se sjetim, pitam sebe, koja je garancija da to više nikada neću napraviti? Jer to zaista želim, da nikada više ne vičem na svoju curicu zbog neke

besmislene stvari. Ali znam da je šteta već učinjena, i ne znam ima li negdje u meni te garancije.

Milo moje, znam da si sve to strpala u neku ladicu za zaboravljene ispade. Znam da sama sebi nikada ne spominješ ni razbijeno staklo, ni jeftino brašno koje smo posaugale za čas. Ali ne znam hoćeš li ikada saznati koliko te volim. Hoće li ti ova zamućenja, zamagljenja i distorzije slike tvoje mame, ikada pokazati čiste piksele istine... To koliko te volim.

Ksenija Kušec je arhitekta, saksofonista i književnica. Do sada je objavila: *“Priče iz Sunčeva sustava”*, Profil, 2010, *“Reci mi sve”*, CKP, 2013, *“Janko i stroj za vrijeme”*, HDKDM, 2013, *“Sobe”*, CKP, 2014, *“Prozirna Lili”*, Evenio, 2015, *“Nije moglo bolje”*, Hena com, 2016.

40. Tri - Aleksandar Stanković

Treći dan

Kiša je počela pre nego što je svanulo. Zahladnelo je naglo i neizdržljivo u prvi mah, ali to se ubrzo promenilo, navikla sam se. Navikla sam se na mnogo toga tokom godina... Da li se to granica pomerila ili sam sve vreme utvrđivala samo određena polja izdržljivosti u sebi. Poznata polja. Mora da sam pomešala iscrpljenost i neispavanost u koktel, telo mi je još malaksalo od jučerašnjeg povraćanja. Prsti mi još nisu splasnuli a šake su se tresle kao posle noći uz rakiju. Ono što je stvarno zahladnelo bila je pulsirajuća tuga što se usaglasila sa otkucajima srca koje sam ponovo sanjala. Uz to, osećaj krivice je bivao sve jasniji, njegova slika izoštrjenija, a svi ti nevidljivi prsti osude, sad znam, guraće me u jedinom mogućem smeru sve dok sam živa. Ja sam kriva! Ja sam Kain! Obeležena snagom ove severne krvi zbog izdaje mesa.

Ostalo je nešto ribe od sinoć koju moram da pojedem na silu ako planiram da izdržim ovaj kraj puta. Tek sad mi dolazi do mozga, pri svetlosti vatre, da su mi konopci napravili rane. Iskoristila sam deo haljine da ih obložim; prljavi su, smrde i svrbe. Koja je svrha da ih sad operem? Nema sile da jedem – povratiću, ipak gutam na silu. Pa i ako se ispovraćam, ko da to menja išta, neće biti prvi put, tolika govna sam jela do sada. Ne znači da je vremenom lakše. Zgrabi konopac i povuci. Vuci ponovo. Celog života vučem. Oca, majku, pubertet, muškarce i žene kojima se okružujem. Vučem sav ovaj zatucani narod u kom živim. Sva ova brda koja odjekuju kodeksom časti naših predaka; jedan, dva, tri – vuci! Smerna! Ponizna! Verna! – VUCI!

Težak je kao crna zemlja.

Ispred mene samo ovaj crni ugalj. Bilo bi lepo zapaliti sve. Mislim da bi gorelo vremenom istorije koju prepričavamo kolenima unazad. Makar bi krv

utihnula na neko vreme i zadržala se u telu. Strepimo i strepimo da li će se vratiti živi, a i kad se vrata, kada prežive, kada smo srećni što smo ih ponovo svezali u zagrljaj, i tad žalimo. Uvek sa sobom dovuku smrt. Jadna, crna zemlja, priča se da je ovaj ugaj duša palih ratnika. Bilo istina ili ne, guta mi noge iako po ravnom olakšava teret.

Nema još mnogo do vrha. Blizu sam.

Osećam nešto mi gmiže niz butinu. Golica me. Podigla sam suknu – prokrvarila sam.

Drugi dan

Prešla sam i duboku vodu. Prokleta da je! Progutala je zavežljaj sa hranom. Dobro da nije i njega. Prekrila sam ga granama zbog životinja iako mi je jasno da ga niko neće pipnuti. Ovaj predeo je pustara, voda suši ovo zemljište, prečišćava grehe uništavajući život. Ostale su žilave vrste poput „uplakanog drveta“ i „gorućeg žbuna“, uvrežene kao linije ispucalih dlanova bilo kog severnjaka. Biljke imaju nesrećna imena; mi imamo strašna, ali ličimo na prirodu... Sve je uplakano, tužno, čak i kad su nam puni stomaci; sve je samo čelik i sneg. Takvi su ljudi. Deca ne plaču po rođenju, rađaju se nema. Majke u stomacima nemaju domove već hramove tišine. Valjda je to prirodno. Valjda je to tako svuda. Deca se mame bubnjevima rata i smrdljivim zadahom rakije svojih očeva. Sinu se raduju, sin je ponos. Čerka je breme, ali naučiće da kuva. Meni često zagori. Ovde smrt duva i stari nas bez emocija. Samo još njoj se radujemo, u njoj znamo šta je ljubav – spokoj.

Mora da ima neki pacov u blizini, mora da je ostalo barem nešto. Mora... Možda da zađem malo dublje, tamo gde je gušće. Nedaleko je pećina čini mi se, mogla bih tamo da ga sklonim na kratko. Nešto se dimi... Blizu je. Da li da zaobiđem? Ne znam koliko ih ima. Moram da mislim na njega. Gladna neću moći da nastavim put, rizik je prihvatljiv. Uostalom, imam nož. Prvo ću da izvidim situaciju. Gladna sam.

Stranac kraj vatre nije govorio. Setio me je na oca teškom ćutnjom koju je izdisao kroz guste plave dimove. Ponudio me je vinom i pečurkama od kojih mi je pripalo muka. Neko vreme sam gledala kako okreće ribu na štapu iznad vatre a zatim sam ispratila vatru koja se vinula u nebo i jurnula zvukom škrgutanja zuba između zvezda. Vatra je uokvirila zvezde u njegov lik.

„Smrt nije krv“ – rekao je. Otvarao je usta i dalje ali nisam ništa razumela, kamen sna me povuče duboko u nesvest.

Mora da sam se budila u toku noći jer mi ruke i dah mirišu na ribu, ali se ne sećam. Stranac je negde otišao. Moram da nastavim put.

Proklet bio.

Prvi dan

Glasnik je stigao sinoć i doneo vesti da danas dolaze. Čitavo selo je na nogama. Deca trče unaokolo, smeju se i igraju rata. Svako dete glumi svog oca – velikog ratnika. Žene čiste i spremaju gozbu za muževe.

Plašila sam se ovog dana. Derem ovog zeca i mislim se kako bi bilo lakše da sam on, da sam mrtva, da ne čekam neizbežnu smrt i ćutanje na koje nema drugog odgovora osim pognute glave srama. Kako ću mu reći da sam trudna?

Kako ću mu reći da će konačno dobiti sina a da on nije otac? Kako da mu kažem da sam ga čekala tolike zime i da sam pri kraju pokleknula? Kako da mu kažem da ga i dalje volim i da ovo nema veze sa njim?

Čuje se rog iz sela. Uočili su ih, dolaze. Lakše bih podnela sve demone šuma i vode, zemlje i vatre nego rog našeg sela. Vraćaju se konačno. Nakon poraza u osvajanju čeka ih poraz onoga što je njihovo. Ne smem da izađem da ih sačekam. Ne smem ni da ga pogledam, neću izdržati. Biću ovde, spremiću mu hranu kakvu voli.

Galama u selu. Tu su. Smeju se, plaču. Tu su.

Ušao je na vrata. Okrenuta sam mu leđima – ćutimo.

Ženo! – to nije njegov glas.

Muž ti je mrtav! – to je poglavica.

Bio je veliki ratnik! – zar je to bitno?

Sahrani ga uz veliku žrtvu! Bio je veliki ratnik! – čujem ćutanje njegovog tela ispred kuće, još je veće nego dok je bio živ.

Poglavica je ostavio njegov mač uz vrata i izašao. Osećam se kao kost koja puca na hladnoći.

Sahrani ga uz veliku žrtvu! – odzvanjaju mi reči.

Kako sad da mu kažem da sam trudna?

[Aleksandar Stanković](#), rođen je 05.10.1989. u Požarevcu, a odrastao u Kučevu. Završio Filološko-umetnički fakultet Univerziteta u Kragujevcu.

41. Tajna ujeda komarca – Milica Marić

Laura se u svojoj prozračno beloj sobi po kojoj su počele da igraju senke škura i pomaljajućeg sunca, počela buditi uz značajne grimase na licu. Otvarala je i zatvarala oči, povremeno dodirujući obraz i trljajući vrat. Primećivala je da je zora. Bila je lenja da ustane, i u borbi sa komarcem čiji su povremeni ujedi izazivali mrštenje njenog polusnulog lica, počeo je njen misaoni monolog. Htela je da ga ignoriše, pretvarala se da sanja njegove ujede, pa je zavaravala um razmišljajući o predhodnom danu, o svojim željama, o budućnosti. U ustima je još osećala egzotičan okus čaja koji je pre spavanja popila s tetkom na letnjoj terasi očevog rodnog mesta. Pozitano je bio naziv seoceta koji je vremenom postao jako popularna destinacija u Italiji, a u ovo letnje doba je vrvio od stranaca željnih mirisa mora, boja juga, čistog neba i noćnih zvukova kakve samo seoska fauna može da podari.

Njena tetka, očeva sestra, koja za šest decenija života nikada nije ni pomislila da se odseli iz ovoga primorskog mestašca, imala je poseban gard prema turistima. Komentarisala je svaku turističku grupu koju bi kroz žardinjere svoga cvećem bogatog i kaldrmisanog dvoriša tokom noćnih sedeljki primećivala. Imala je svoju teoriju da samo štete starosediocima i da su priče o turizmu i blagodetima priliva stranog novca prazne. Laura je znala da njena teka Fiorela ne misli ništa loše ovim ljudima. Bila je to mila, niska žena, jakih mišica i struka, izvanredno vedrog lika kome je uvek malo trebalo da blistavim osmehom ukrasi pomalo izborano i sunčevim sjajom obojeno lice. Upravo zbog svoje vesele naravi, nije podnosila tišinu kojoj je Laura bila sklonija tokom večernjeg sedenja u dvorištu. Dok se Laura trudila da osluškuje talase od ljudske graje slobodnog mora, Fiorela je samo tražila način da o nečemu započne razgovor a izbor je najčešće padao na furešte, nevine turiste. Nije to Lauri smetalo, te se trudila da noćne razgovore preokrene u priče iz prošlosti, priče očeve i tetkine mladosti.

Prepuštala se tetkinom prepričavanju lagano ispijajući ohlađeni čaj koji im je Laurin otac slao iz svoga dućana u Maroku. Svakoga ljeta im je dopremao odabrane arome crnog i zelenoga čaja; spremao ih je u platnene kesice i slao u drvenoj kutiji obavezno sa čajnim servisom, i tako već dvadeset godina. Bio je uspešan trgovac u zemljama Magreba i znao je koliko Laura uživa u ispijanju čaja iz posebnih šoljica. Ovo leto je bilo u znaku nežno plavih, plitkih, porculanskih, ukrašenih zeleno-žutom motivima inspirisanih arapskom kulturom. Laura je uživala u potapanju svoga jezika u crni čaj gde se istovremeno mešala oporost aronije i meki okus breskve. Tetkina priča o još jednoj propaloj, morskoj ljubavi iz prošlosti se polako bližila kraju, baš kao i čaj u velikom stakleno-metalnom čajovniku. Stegnula je svoju tetku oko struka, onako dok je ona još sedela u stolici, poljubila je u levi obraz, te produžila dvorištem do zadnjeg ulaza koji je uskim hodnikom vodio do njene sobe.

Presvučena u svilenu, rezedo, kratku spavaćicu, razmišljala je o svojim ljubavima kojih nije bilo mnogo. O ljubavi je razmišljala značajno drugačije od svoje tetke. Njeni ljubavnici su morali biti posebno duhoviti, intelektualno spretni, harizmatični momci sa obaveznom dozom misticizma u govoru i ponašanju. Baš zbog tako detaljne predstave o ljubavi, nije mogla da parira svojoj tetki po iskustvu. Ova misao ju je vodila do sledeće, one mističnije strane njenog bića. Usnula je razmišljajući o spirtualnoj povezanosti s njenom budućom, nepoznatom ljubavi, uverena da joj duša već sada šalje neke nagoveštaje koje ona nije umela da prepozna.

“Aaaah, zaboga Laura, prestani, prestani! Ustani se već jednom, reši se toga komarca, skuvaj sebi kafu, izađi na terasu! Uživaj u izlasku sunca, to baš dugo nisi radila, a voliš taj svakodnevan, ali uvek poseban događaj. Hajde polako dušice, ustani, umij se. Mani se traženja logike u ujedu insekta, prenošenju tajnih znakova budućnosti i sličnih gluposti koje ti uvek ostaju negde u glavici kao moguća istina” - govorila je u sebi prekorno. Sela je na čošak kreveta, još uvek mrzovoljna, sa malim, crvenim otokom na vratu, i pogledala je prema porozoru osmehujući se zrakama koje su se prolile po njenim ramenima, struku i kolenima.

“Biće ovo fantastičan dan” - rekla je naglas izlazeći iz svoje sobe.

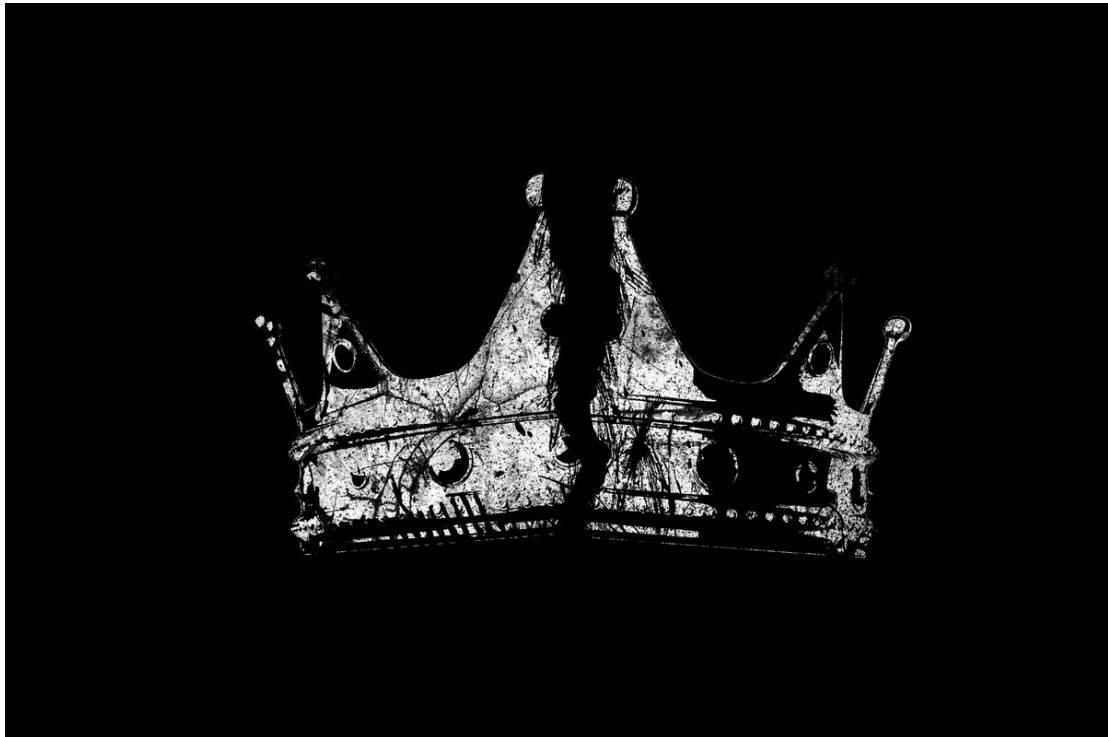
Otprilike u isto vreme dok se Laura trudila nenasilno osloboditi komarca, David je sa zadovoljstvom prao ruke u dvorištu porodične kuće u Santa Izabeli, puštajući da mlaz vode odnese spljošteno telo komarca. Mokrom rukom je dodirnuo levu stranu vrata, u želji da ublaži svrab od uboda. Seo je na slamnatu stolicu, stavljajući svoju majicu na naslon, ispružio noge što je dalje mogao, i duboko udahnuo. Zatvorio je oči nastojeći da upije sve mirise noći, prepuštajući se svežini samo njegovog parčeta zvezdanog neba.

Trebali su mu odmor i snaga. Već dva meseca, svaki dan, radi na plantažama hibiskusa. U Meksiku je bila sezona berbe čaja. Niti jednu nije propustio za poslednjih jedanaest godina. Od svoje desete godine je ispunjavao roditeljski zadatak koji je trebalo da ga navikne na rad i disciplinu. Uvek je od novca koji bi tokom ljeta zaradio sebi kupovao knjige, ranac i par patika za novu školsku godinu. Sa velikim ponosom je umotavao u mekani papir svoje nove stvari, i slagao ih na svoj radni sto. Ova godina je bila posebno naporna. Na plantažama je radio mnogo, jer mu je cilj bio drugačiji nego svih predhodnih godina. Hteo je da zaradi novac za svoju prvu posetu Evropi. Pre oko pola godine je slučajno, na nekom američkom TV kanalu, pogledao jednočasovnu reportažu o

Italiji. Oduševio se slikama primorskih krajeva, kulturnih spomenika, antičkih gradova, prikazima gurmanskih specijaliteta. Počeo je da mašta o ukusima đelata i sličnih, za Davida egzotičnih, poslastica, o izlascima sunca i usanama talijanskih devojaka koje bi ga uvodila u mediteranske snove.

“Aj, aj, Davide” - rekao je sebi naglas ustajući se sa još uvek tople zemlje. Zadremao je od miline očekivanih avantura. Vratio je stolicu na svoje mesto, prosuo ostatak vode iz bokala na mamino cveće, te ušao u dnevnu sobu koja je vodila do njegove sobe. Dok je otvarao škure da bi propustio svež vazduh za spavanje, opet je osetio svrab na levoj strani vrata. Zamahnuo je rukom kao da će se opet žustro počesati ali na trenutak mu prođe luckasto misaono pitanje: “Kako li ujedaju komarci u Italiji?” Osmehnu se sam sebi, i od te simpatične pomisli, samo se pomilovao po vratu. Raširenih ruku, umoran je upao u svoj krevet koji je bio smešten nedaleko od otvorenog prozora. Miris lavande u jastučnicama je bilo poslednje što je pamtio te noći.

***Milica Marić** rođena je 1989. u Trebinju. Završila je Ekonomski, a potom i Elektrotehnički fakultet. Trenutno živi i radi u Pragu. Poslednjih godina posvećena je pisanju kratkih priča. Bila je polaznik kursa profesora Darka Tadića.*

42. Naslednik – Slavica Klein

Čuli su se prvi petlovi. Rana zora je mirisala na mraz, hladno je bilo, a i poneka snežna pahulja je provejavala. Ta davna 1968. je bila godina koja je uzdrmala svet... Kažu.

Studentske demonstracije u Varšavi, Charles de Gaulle otvara devetnaeste zimske olimpijske igre u Grenoblu, Elvis Presley dobija zlatnu ploču za "How Great Thou Art", desetina hiljada ljudi u Zapadnom Berlinu demonstrira protiv Vijetnamskog rata, Doug Engelbart prvi put pokazuje „miša“ za kompjuter, Hewlett-Packard proizvodi programabilni stolni kalkulator, a izrađena je i svetleća dioda, dok Šiptari na Kosmetu prvi put demonstriraju za nezavisnost.

Slava je, Mitrovdan - zaštitnik mnogih pravoslavaca. Još uvek spava Vratarnica, selo osam kilometara od Zaječara, u istočnoj Srbiji, a u selu kuća od blata okrečena u belo sa pogledom na Timok. Ispred nje vidi se pruga što se proteže preko njiva kroz zasejana polja pšenice.

Crkveno dvorište se spajalo sa našim, a na sinoru su stajala dva duda. Hladno jutro je valjda nateralo pse na lavež koji je odzvanjao i u sobi u kojoj je još uvek bilo hladno. Vatru majka još nije podložila. Gledala sam je kako nervozno šeta po kući sa stomakom do zuba. Klecala je kolenima zbog bolova dok se sažinjala ka šporetu. U sanduku, onom crnom, plehanom, drva je bilo tek za jedno naručje.

Otac je spavao. Sinoć je opet došao pijan i opet je grdio majku. Čula sam kako joj je pretio, da će biti svašta, ako mu ne rodi sina.

Majka potpali vatru, te se zaputi u sobu u kojoj je spavao otac. Pozva ga: „Mile, ustani treba isjeći drva, djeca se bude, hladno je, a ni meni nije dobro“ - požali se, te nastavi; „Sinoć si pričao koješta dok si tamanio rakiju, a sad ne znaš gdje ti je glava!“ – Promrmlja znatno tiše, a potom se uhvati za stomak.

„Mile, Mile!!“ – Zavapi.

„Šta je bilo Stanka, što me budiš!?“ povika otac.

„Ma idi isjeci drva, hladno je djeci!“ progovori tiho.

Umesto oca, iz druge sobe se pojavi deda Petko. Laganim i pomalo drhtavim korakom ušeta u kuhinju. Verovatno je čuo šta je pričala njegova snajka. Starac se dobrano trudio da zaštiti svog sina jedinca iz loze Golubovića, kojeg je odgajao potpuno sam, sve od sinovljeve četvrte godine. Znala sam da mu nije stalo do snajke koliko do sina štiteći ga da ne ustaje iz postelje, kako ne bi po hladnom vremenu cepao drva, kad je on, deda, već bio na nogama. Iako mu je bilo osamdeset i kusur godina, još je bio vitalan, dobre i plemenite duše, niskog rasta, suv, ali žilav.

Moj otac je prilično koristio njegovu ljubav, usuđujem se reći, lukavo.

„Mile, Mileeee!“ – mati ponovo pozva oca.

„Psttt.. snajće, nemoj ga budiš...! Neka ga neka spi, eve ja ću, kaži kvo trebe!? - ljutito je siktao starac mojoj majci. „Ali tata!“ – sa negodovanjem reče majka.

„Ćuti i gledaj da ga usrećiš, loza Golubovića mora da se nastavi, zatoj gledaj kvo češ mu rodiš.“

Starac se okrete prema nama, ženskoj deci te izusti: „Voli vi deda, ali...“ – pomilova nas po glavi, okrene se i ode napolje. Činilo mi se da se brže vratio nego što je izašao. U jednoj ruci je nosio drva, a drugom se oslanjao o štap. „Eve snajće, eve drva!“

„Niste trebali!“ – reče majka persirajući mu. On bi joj uvek prigovorio kako pored njega nema nikog drugog i da je sam, očito ne razumevajući da mu majka kao svakom starijem čoveku pridaje na važnosti.

„Je l', jeli neći ulezal iza mene?“ – podrugljivo upita.

Majka je začutala. Znala je da nema kome da se požali, već da mora da trpi i ćuti. Inače, majka je bila žena iz drugog kraja Jugoslavije, tačnije iz Hrvatske, različite vere, a i kulture. Nije baš razumela ovaj kraj, ljude, običaje, a koliko se sećam, ni oca mnogo puta nije mogla razumeti.

Iz razmišljanja me prenuo njen glas.

„Snežana idi do baba Cvete, zovi je i kaži joj da sam spremna!“ – mati je govorila u grču otpuhujući, te nastavi; „Zovi i dadu Slavicu i Dušku, mora netko čuvat i vas dvije!“ – Govorila je držeći se za stomak. Otrčala sam bez prepirke tako brzo, da čak ni vrata nisam zatvorila za sobom, a za mnom odmah istrča i sestra Radica.

Vrativši se videla sam da je otac majku već smestio u krevet. Bio je to onaj starinski, visoki krevet sa dušekom u kojem se nalazila slama. Sećam se, posteljina je bila čista, karirana, na kockice. U majčinim očima videle su se suze. Imala sam osećaj da je jako zabrinuta i uplašena. Tužna sam bila zbog toga. Suznim očima je gledala u mene pa prozbori:

„Još jedna gladna usta, još sirotinje... a ako ne bude muško bit će još i svađe!“ – govorila je, dok je otac izlazio iz kuće.

Kroz drveni prozor videla sam kako je otac otišao u birtiju preko puta *Kod Pere*. Jasno sam čula kako su između sebe govorili:

„Eve ga Mika, eve koj će da časti, ne dobiva se svaći d'n mušći naslednik i toj kude Golubovića!!!“

„Mika, ti trebe da častiš!“ – govorio je komšija Pera veselo trljajući ruke na vratima birtije.

„A, će bude ako Bog da, biće svega samo da me sl'nce ogreje!“ – govorio je otac glasno ispred birtije. Bio je čovek srednjeg rasta, visokog čela, duguljastog lica i velikog krivog nosa, baš kao u gavrana kljun... Suv, prgav i loše naravi.

„Ajde da popijemo!“ - reče otac i uđe u birtiju. „Pijenje za svu kavanu!!“ – orio se njegov glas.

Dok je otac još uvek bio pred birtijom u kuću su došle seoske „babice“ Vera i Cveta, inače očeve rođake. Mene su poslale u drugu sobu. Tek što sam se ušuškala da mi ne bude hladno, začula sam dečiji plač. Znala sam da se majka porodila. Kroz ključaonicu sam gledala kako Cveta kupa bebu, a zatim je uvija u krpe. Jasno sam videla kako su je položili na majčine grudi koja je od umora i bolova odmah zaspala ne pitajući ni da li je dete muško, žensko, pa čak ni da li je zdravo.

„Cveto!“ - Progovori Vera, te nastavi: „Videla li si poubavo dete u selovo od ovoj Mikino?“

„Bogami nes'm, jeste ubavo dete, mi smo još porađale žene ali ovakvo dete ne vidosmo. Pogledaj toj ubavilo, ubave oči ima, Nego, kvo će na Miku da vrevimo kad dojde!?“ - pogledale su se zabrinuto.

„Neje Mika tak'v znamo ga obe malko će zagomiga pa će prejde preko toj.“ – reče Cveta, te otvori vrata sobe gde sam bila i uzme me u naručje. Još su se razgovarale šta i kako reći Miki, kad se otac pojavio na vratima. Po očima sam mu videla da je pijan.

„Iii!“ – promuca toliko glasno da je probudio majku. U njenim očima ponovo su se zacaklile suze. Čutala je. „Doš'l sam jer sam čul vikanje, još kude Peru!“ – jedva izgovori natucajući reči.

„Miko, sedi Miko, da znaš kvo bebe imaš! Najubavo u selo, veruj Miko!!“ – govorila je Cveta pomalo drhtavim glasom

„Da vidiiiiimm“ – izvika se otac, te uze bebu i razmota je iz krpa.

„Ženskooooooo!!!“ – galamio je po kući, a na licu mu se ocrtavao bes. Bio je kao razjaren bik, kao bik starog Dušana kad ide u borbe.

„Znao sam da sam nesposobnu ženu oženil, ne znaje da mi rodi naslednika!!!“ – galamio je, a zatim je podigao bebu u vis.

„Kvo s'g, kvo ču sas nju, s'g ču ju vrljim kroz prozor! A teb' ču prebijem p...a ti materina.! Uništila si me skroz, unazadila da nemam sina!“ - lice mu je bilo kao u nekog ubice, zeleno od besa, pa crveno. Videla sam kako je majka pala na krevet. Mislila sam da je umrla. Cveta je otrčala do nje, a Vera je otimala bebu iz očevih ruku. Plakale smo. Ocu to nije smetalo. Otvorio je prozor i taman kad je zamahnuo da izbaci bebu na prozoru se stvorio beli golub. Odnekud, neočekivano, pored oca se pojavila i Cveta. Istrgla je ocu dete iz ruku, i pobešla je na ulicu.

Začula su se crkvena zvona. Celo dvorište je odekivalo od zvonjave. Gledala sam u oca Miku. On je kao pokošen pao na kolena i molio za božju milost.

Slavica Klein rođena je 08. 11. 1968. u Vratarnica kod Zaječara, a živela je, školovala se i radila u Boru i Knjaževcu. slavica-klein-slikaVeć duže vreme živi i stvara u Austriji gde je osnivač udruženja „Goldenes Wort – Zlatna reč“. Uskoro će biti objavljena njena prva knjiga pesama. Radovi su joj objavljeni u časopisima i u preko 70 zajedničkih zbornika.

43. Kako je Dunav izdao – Slađana Ljubičić

Sat na Petrovaradinskoj tvrđavi označavao je podne tog dvadeset drugog dana januara. Kod spomenika „Porodica“, na novosadskoj obali Dunava, okupili su se predstavnici Jevrejske opštine, Eparhije bačke, delegacije Grada Novog Sada, ambasada Mađarske i Izraela, porodice nastradalih i zainteresovani građani. Obeležavali su godišnjicu Novosadske racije. Cveće oko spomenika klatilo se u ritmu tužne pesme hora „Hašira“. Po protokolu, pravoslavni sveštenik je trebalo da započne svoj obred. Prisutni, leđima okrenuti reci, gledali su ga cupkajući na zimskom danu. A on je bio je nepomičan. Pogled mu je bludio daleko iza njih, prateći galopiranje Dunava. Lice mu se zgrčilo, a noge zaklecale. Dizao je ruke, pokazujući prema reci, ali niko se nije osvrtao. Zbunjeni rabin upitao ga je zašto ne kreće sa službom.

– Nešto pliva u Dunavu! Ljudi, čovek u reci, čovek u reci! – ponavljalo je preplašeno svešteno lice, siguran u to da se Svevišnji poigrava sa njim.

Pompezno, plašeći nevinu publiku, Dunav je ispljunuo mrtvo telo.

* * *

Panonska košava obletala je oko solitera, tražeći prolaz kroz koji bi se provukla i unela metež u bezbrižno tople novosadske stanove. Boško je sedeo za stolom i bezvoljno gledao kroz prozor, koji se tresao od siline vetra. Bade-mantil je visio sa njegovog koščatog tela. Brada mu se već duže vreme nije pozdravila sa brijačem. Vonj danima neokupanog tela vladao je neurednom sobicom sa pogledom na Dunav. Shvativši da ga napolju ne čeka nastavak njegovog romana, vratio se tekstu koji je zurio u njega sa monitora. Došao je do tačke kada bi nekog od likova trebalo likvidirati, kako bi delo dobilo kriminalističko ruho. Dvoumio se

da li da ubije ženu ili muškarca iz dugo pisane knjige. Već danima ni slova nije istisnuo iz sebe. Kad god bi prste položio na tastaturu, ukočili bi se kao da su boravili u snegu, koji je napolju otežavao ionako usporeno bitisanje vojvođanskih žitelja.

Bio je uporan u nastojanju da ovaj roman dovrši. Borba između pisca i njegovog dela traje do poslednje stranice. Spustio je ruke na tastaturu; prsti leve milovali su slova: a, s, d, f, dok bi desnom grlio j, k, l, č. Oba palca nestrpljivo su čekala prve reči kako bi ponosno udarala udahe između njih. Sredovečni muškarac stisnuo je usne i napokon počeo da kuca... Ni do prvog udaha ne stiže kada ga prekide supruga Marta, bučno kročivši u zadimljeni sobičak.

– Vidi ga, kukavca! Misli prosečan da može biti uspešan. Pocrkasmu od gladi, a ti kao nešto stvaraš. Ti si parazit i ništa više! Nikada nećeš uspeti, nikada! Ja nas hranim dok ti kontempliraš. Ti nisi muškarac, ti si... ma niko i ništa, eto šta si! – vikala je prsata Marta tako da su je, i pored glasnog fijukanja vetra, mogli čuti oni sa sremske strane reke.

– Odjebi i izlazi napolje! Debela kravo. Neću nikada izaći iz ove sobe, sedeću i pisaću najveća sranja samo da tebe ne gledam. Marš napolje! – terao ju je zapušteni Boško kao avlijsko neposlušno kuče, ne pomerajući prste sa tastature.

– Bezvredno govno! Trebalo bi te smaknuti, da ne kradeš vazduh poštenom radnom svetu! – nije popuštala žena.

– Izadi! M'rš, ubiću te!

Marta je zalupila vrata i odjurila u drugi kraj stana, proklinjući supružnika i njihov jalovi brak.

Boško je sada stvarno odlučio da će pogubiti glavnu junakinju svoga romana. Njenom vereniku u ruke je tutnuo kuhinjski nož, i najbizarnijim pridevima opisao čin kasapljenja jedrog tela mlade žene. Reči su se brzo slivale niz belinu stranica. Iako je delio život sa nekim ko ga prezire, u ovom trenutku bio je srećan.

Iza vrata se čula buka. Nadmetali su se zvuci lupanja predmeta i nekontrolisanog ženinog vrištanja. Nekoliko minuta pisac je pokušavao da ignoriše dramu, ali kada je čuo prevrtanje nameštaja, izlete iz sobe.

Marta je sedela na podu i cepala knjige. Oborila je vitrinu sa kućnom bibliotekom. Oko nje su bili razbacani komadići stakla razbijenih vrata. Keramičke figurice, zapostavljene prašnjave uspomene sa putovanja nekada sretnog bračnog para, napokon su uništene kako i dolikuje. Kada brak isprati svoje radosti, ljubav zatvara granice. Između Martinih masivnih butina prostirala se papirna trpeza davno objavljenih i već zaboravljenih knjiga. Svaku je knjigu otvarala i tražila prvu stranicu sa naslovom i Boškovim imenom. Onda ih je lagano cepala. Gledajući ga pravo u oči, cerila se:

– Sve sranje do sranja... Ne zna se koja ti je knjiga gora. Nijedne nagrade, nijednog priznanja! Kada? Reci, kada ćemo početi da živimo od ovoga? Pošto već ne možemo kupiti hranu od njih, bolje je da ih jedemo, ha? Eto za šta mogu da poslužem!

Pocephane prašnjave listove gužvala je i trpala u nervozna usta. Komadala je hranu začinjenu olovom malo iz jedne, malo iz druge ruke, kao da neodlučno gustira dva ćureća bataka. Žvakala je, mljackala, neukusne pljuvala, pa prelazila na sledeće. Suze i sline slivale su joj se u usta, lizala ih je i gutala, kao da bi joj

mogle pomoći da obrok bolje sklizne niz grlo. Nije skidala pogled sa Boška, očekujući eksploziju ispod brade. Njegovo lice se grčilo.

– E sad ću te stvarno ubiti, pizda ti materina! – dograbio je figuru nilskog konja, koja je ležala u neredu na podu, i silovito udario ženu po glavi. – Moj si život našla da jedeš, a? – vikao je dok joj je drvenom uspomenom sa putovanja po Gambiji zadavao smrtonosne udarce.

Sručila se kraj svog poslednjeg obroka. Krv iz rane na njenoj glavi liptala je po ostacima knjiga. Iz usta su joj izvirivali komadići hartije. Pisac je gledao u svoje krvave ruke u kojima se još uvek osmehivao nevini nilski konj. Nije se plašio, nije žalovao. I dalje je bio srećan. Napokon će u tišini završiti svoj roman. „To će biti delo koje će me proslaviti“, zadovoljno je ponavljao u sebi, hitajući do radnog stola.

Dok je beživotno telo žene modrelo, on je iza zatvorenih vrata uzbuđeno pisao. Krv sa njegovih ruku već se odavno sasušila na tastaturi. Crveni gusti sok skoreo se između slova p i š, što mu je otežavalo kucanje. Tipkao je snažno, borba sa životnim delom bližila se kraju, pisac iz nje mora izaći kao pobednik. Junak romana se vrlo pametno oslobađa leša svoje verenice, seda u kola i odvozi se prema zalasku sunca. Ispisao je poslednju reč, stavio poslednju tačku i zapalio cigaretu. Igrao se dimom i razmišljao kako je trebalo još odavno da ubije tu nepodnošljivu ženu. Ko zna koliko bi do sada uspešnih knjiga iznedrio. „No, šta sad! Bolje ikad, nego nikad“, tešio je sebe zbog izgubljenog vremena.

Sada, kad je veliki posao priveo kraju, mogao je da se vrati prizoru u dnevnoj sobi. Sve ga je čekalo onako kako je i ostavljeno. Uključio je TV i pojačao ga do kraja, kako bi komšije poverovale da se u ovom domu ne dešava ništa osim bezazlenog praćenja Drugog dnevnika. Prva vest informativnog isprtku bila je priča o migrantima iz Sirije, Iraka i Avganistana, koji se smrzavaju u izbegličkom kampu, nadomak malenog grčkog sela Idomeni.

„U ovom egzodusu krije se odlična priča. Mogao bih da pišem o mukama tih ljudi. Dok je tema još uvek aktuelna, čitaoci će se otimati za takvu knjigu“, smerao je spisatelj sledeći poduhvat, pakujući svoju mrtvu ženu u vreću za spavanje. Njegovo nekako telo se borilo sa mesnatim udovima koji su bežali iz vreće. Ni mrtva nije bila poslušna. Ugurao je leš, obuo čizme i krenuo napolje sa teretom preko ramena. Nije hajao da li će ga neko opaziti. Niti da li će završiti pred sudom. Ništa od toga nije mu zadavalo muke, obuzeo ga je mir, znao je da će pisati do smrti, i bilo mu je nebitno da li će to raditi u zatvoru ili u letnjikovcu na Fruškoj gori.

Ponesen idejama koje su sustizale jedna drugu, Boško nije ni osetio jedva primetan tren u kojem je iz realnosti uplovio u fikciju. Nezapaženi lokalni pisac detektivskih romana predvidivog kraja, sada je proživljavao sudbinu svojih junaka-negativaca, koji se uvek na kraju izvuku. Da li će i on?

Noć je oterala košavu. Sneg je i dalje krio ulično lice. Pogotovo je bio uporan na prigradskoj deonici prema Futogu. Kad je izašao na neasfaltirani put dolme, koja je vodila do reke, Boškov auto se zaljuljao kao klizačica koja je pijana izašla na led da izvede svoju umetničku tačku. Mrtvo telo letelo je po gepeku i ometalo usredsređenost nesigurnog vozača. Pustio je disk sa muzikom iz filma Judgment night. „Neopisivo jadan film, ali muzika je odlična“, pomislio je. Pevao je glasno nasilne stihove.

Zaustavio se na kraju dolme. Vukući beživotni teret, ostavljao je trag u dubokom snegu sve do obale reke. Dunav je bio zastrašujuć i danju, a kamoli u

zimskoj noći. I kao takvom, pristajala mu je uloga saučesnika u nedelu zanesenog pisca. Iz jednog zalogaja je progutao vreću punu smrti. Tešio je zločinca: odavde pa nadalje, ja preuzimam brigu o svemu. Muškarac je spokojno otišao svojoj kući, poprskanoj krvlju. Skuvao je čaj, zaobišao nered na podu dnevne sobe, udobno se smestio za radni sto i započeo novu knjigu.

***Sladana Ljubičić** rođena je 1979. u Novom Sadu. Studirala psihologiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. Bavila se novinarstvom i psihološkim savetovanjem ratnih veterana i njihovih porodica. U februaru 2016. godine je sa pričom „Limbo u letnjem periodu“, osvojila treću nagradu na regionalnom Konkursu za kratku priču „Biber“, na temu pomirenja – u kontekstu zaostavštine ratova i nasilja u zemljama bivše Jugoslavije. Majka jednog dečaka krupnih očiju, kojem je posvetila blog [Pisma sinu](#).*

44. Ludnica – Nađa Budimirović

- Dobar dan.
- Dobar dan!
- Želite li da uđete u ludnicu?
- Ne hvala, imam svoju... Bolju!
- Kako znate da je bolja?
- Po tome što je to ludnica sa emocijama!
- A po čemu je to bolje?
- Hmm, kako da vam objasnim, zato što je bolje... Hihih!
- Vi se to šegačite sa mnom?!
- Paaaa, možda malo moram da priznam.
- To nije lepo!
- Što nije lepo? Osetili ste nešto? Iziritiranost, bes? Ili znate da nije lepo zato što je to opšta kulutra ne šegačiti se sa drugima?
- Čini mi se da ovaj razgovor odlazi u drugom pravcu! Da smo skrenuli sa glavne teme...
- Kako skrenuli? Pa pravaca ima mnogo, ništa nije prvolinijski, a putevi moraju da skreću valjda negde? Inače ne vode nukuda! Zar ne mislite i Vi tako?
- Mislim da Vi nastavljate da se šegačite sa mnom!
- Ooo, pa nemoguće! Stvarno se izvinjavam ako ste to pomislili! Izgleda da je naš problem u nerazumevanju...
- Mislite!?
- Zar tu ima šta da se misli, zar nije očito? To je ako 'oćete baš, činjenica!
- Činjenica? Kakva sad pa činjenica? Rekoh Vam da odvlačite priču na pogrešnu stranu!
- Eh sad, preterujete prijatelju moj... Znade valjda i sami da nema pogrešnih strana?! Ili možda i ne znate... Hmm... Kako da Vam na to niko do sad

nije skrenuo pažnju?! No, ne tugujte, nikad nije kasno! Evo ja ću biti pravi prijatelj pa ću vam reći: NEMA POGREŠNIH STRANA! Eto sad znate.

- Vi ne samo što ste bezobrazni, nego ste i ludi!

- Ha! Rekoh Vam da imam svoju ludnicu! Niste mi verovali!

- Ne, verovao sam Vam da imate svoju ludnicu. Ali nisam Vam, ko što i dalje ne verujem, verovao da je bolja od moje!

- I dalje ne verujete? Kako je to moguće? Zar Vam nisam upravo pokazao da je bolja?

- Vi meni? Pokazali da je Vaša ludnica bolja od moje?!

- Pa da, šteta što ne vidite... No, možda stvarno i ne možete da vidite... Znade, rekoh na početku, da je to ludnica sa emocijama, možda je to problem što se ne razumemo...

- Svaka ludnica je ludnica sa emocijama, to ne može da se odvoji!

- Hmm, pa ne znam baš, ta Vaša mi deluje tako nekako isprazno, bez emocija, pogeldajte joj samo zidove! Jesu išarani i puni nekih natpisa... Al' ništa ne može tu da se oseti...

- Možda ih ne vidite!

- E da, stigli smo do suštine ovog našeg razgovora, emocije ne treba da se ne vide; emocije, naprotiv, treba da se vide! I zato eto Vaša ludnica je ludnica bez emocija. One možda i postoje al' se ne vide... U čemu onda njihovo postojanje ako ih nećete pokazati?!

- Šta koga briga za moje emocije? One su samo moje!

- Ne, one su svačije!

- Grešite!

- Možda i grešim, svi mi grešimo ponekad...

- Vi nemate pojma šta pričate, sami sebe opovrgavate!

- Opovrgavam? Ne, samo govorim sa emocijama, govorim ono što trenutno osećam. Jeste li radili to nekada? Sigurno niste, bespotrebno sam vas pitao...

- Je l' Vi primećujete da ovaj razgovor gubi smisao?!

- Ne, ovaj razgovor tek dobija na smislu! Počinjete da nazirete koliko Vam je krivo što nemate ludnicu kao moju!

- Haha, grešite, uopšte ne želim Vašu ludnicu, previše je nestabilna!

- Divnog li odgovora, drago mi je da smo se na kraju složili oko toga da je moja ludnica sa emocijama, a vaša bez!

- Kad smo se to složili?

- Malopre ste lepo rekli da je moja ludnica previše nestabilna! Što znači da ste indirektno potvrdili da je to ludnica sa emocijama... Nema nestabilnosti bez emocija to valjda znate!?

- Aaa, Vi se poigravate i šegačite sa mnom!

- Moguće, moguće, no znate šta, moram sad da idem, treba malo pospremiti ove emocije po ovoj ludari pre nego što je zatvorim za danas. Hvala što ste razgovarali sa mnom, moram ipak priznati da Vam malo zavidim, vi bar ne morate da spremate kao ja.. Hihihih...

- Dovidenja... O bože, ovaj je baš skrenuo...

***[Nađa Budimirović](#)** rođena je u Novom Sadu, gde je završila istoriju na Filozofskom fakultetu. Uskoro na Amazonu izlazi njena knjiga na temu zakona privlačenja koja je namenjena tinejdžerima, a Nađa takođe vodi i sopstveni [blog](#).*

45. Umorio sam te – Lenka Gatić

Neudobna klupa na Kalemegdanu žulja mi stare kosti. Gledam kako se Sunce davi u reci, dok mnogobrojni automobili žure preko mostova.

I nakon toliko godina, svaki most u svakom gradu seća me na tebe.

Kad mislim o tebi zamišljam te uvek onakvu kakva si bila kad smo se poslednji put sreli. Plave pramenove duge kose sklanjala si sa umornog lica.

Umorio sam te.

Svojim lažima u koje ni sam nisam verovao, praznim obećanjima i nespretnim zagrljajima.

Pitam se kako si? Da li bih te prepoznao?

Verujem da sigurno više nisi tako lepa, ali tvoj pogled... Dečje oči, okupane nepravdom sveta odraslih.

Da sam tada kada si odlazila, prišao i zagrlio te, da li bismo sada ovde zajedno sedeli i gledali reku? Volim da bar mislim tako.

Plašio sam se.

Sad ovako neupotrebljiv, evo priznajem. Plašio sam se da ću propustiti. Da ću se zarobiti. Da ću izgubiti vreme. Da ću izgubiti sebe.

Nadam se da si našla onoga koga si tražila u meni i nadam se da je on bio pametniji. Voleo bih i da se ti mene više ne sećaš, jer ne znam po čemu lepom bih zaslužio da i dalje budem deo tvog života.

A možda...

Možda je ovaj život samo probna verzija. Ako se sretnemo drugom prilikom...

Koga lažem, verovatno bih opet bio idiot.

***Lenka Gatić** rođena je 1989. u Beogradu. Večiti student žurnalistike, novinar iluzionista sa nadom da će nekad od novinarske plate preživeti do 1. u mesecu. U slobodno vreme superheroina na blogu [Luis Lejn](#).*

46. Ja sam leto – Ana Gord

(Santorini, poznat i kao Tira, je grčko vulkansko ostrvo koje se nalazi u Egejskom moru, prstenastog oblika. Njegovi najpoznatiji delovi su Ia i Fira. Usled vulkanskog porekla na ostrvu postoji kaldera: litica nastala pri urušavanju vulkana, a pesak na ostrvu je crne boje. Jedno je od turistički najposećenijih mesta u Grčkoj, najviše poznato po svojim zalascima sunca).

Ira je hodala modrim kamenim pločnicima, glatkim i klizavim, sa ponekim iznenadnim stepenikom. Sunce samo što je zašlo, i nebo se musavo razmazalo da se stopi s bojom noći. Ona je videla trenutke zalaska, zureći nepomično u sunce koje se dotle lenjo spuštalo, kako se iznenada survava u more i nestaje u njemu sve brže i brže, želeći da se udavi. Žuljao je njen poslednji dan na Santoriniju, te je šetala sama. Išla je ulicama da oseti *petru* ispod sebe, kako se nazivao kamen na grčkom, i da pobegne iz svog tela usput ako uspe, jer su je sopstvene misli zamarale.

Ups! Okliznula se i zamalo bi pala niz nevidljivi stepenik, da je nije jedan očigledno gej muškarac zadržao i pitao razvučeno: „*Are you okaaay, miss?*“ rečenicu. Ira je samo odmahula glavom i nastavila dalje. Tuđa ruka na podlaktici joj je zasmetala. Rastresenih misli, nije znala na koju stranu da pođe. Na leđima, u predelu između vrata i ramena, pekao je ugriz muških zuba. Već dva dana. Prešla je preko tog mesta vrhovima prstiju i izbacila vazduh kroz nos.

Stala je uz ivicu kaldere. Na dnu obronka, videla je jahte i kruzere koji su gledali na Iu. Na palubama se zveckalo čašama, u kuhinji čangrljalo viljuškama, prelivali su se i kapali voćni sirupi na torte i ukrašavali šlagom uz glasno *pšššššššš*. Ruke su iznosile potom kolače, užurbano, dok su se pokretna vrata još uvek klatila, na stolnjak belji od praška kojim se pere, i neke su ruke flekave od pega zarivale kašike u taj savršeni dezert, kvareći njegov oblik i lagano ga gurajući u smežurana usta. *Mmmmmmm*, čulo se da se usaglasi sa ostalim zvukovima i Ira je osećala miris restorana, smrznutih jagoda i kecelja koje zamiču za ugao da donesu nešto novo gladnim očima. *Zašto*, pomislila je.

Zašto?

U mirnoći ostrva, sumrak je ukrao ostatke svetlosti i ona je pokušala da nazre gde je vulkan. Čudesni Santorini sa zalascima sunca, nestvarnim izgledom zamišljenog raja, energijom koja se rasipa i pretvara u materiju, hraneći joj duh crnim peskom i ambisom od dubina, zavrteo joj je mozak. Nakon dve nedelje na ostrvu, samo je želela da ostatak sveta netragom nestane, i trudila se da ga izbriše i ne gleda, čvrsto stežući zube (pa su joj se pravile borice). Bila je slobodna i sama. Bila je - srećna, odmah tu, na licu mesta.

Jer, skoro svake večeri, sirene sa svojim srebrnim kosama sedele su na obali i plele kike. Čuo se srebrni žamor njihovih glasova, a ispod srebrnih oblutaka krili su se srebrni cvetovi, koje su srebrne ptice hvatale i spuštale u njihova krila... Za to vreme, srebrni pesak je škripao između njihovih stomaka i u srebrnom mraku su se ljubili i legali (zajedno) i preplitali osmehe i ruke...

Preko dana, uvek, na plažama koje su okruživale stene različitih boja, plivala bi ka suncu i tražila ga na dnu vode. Kada bi otvorila oči ispod površine, zraci bi je navodili kuda da ide, pokazujući da osim sunca, mora i nje, ne postoji ništa. A iznad talasa, u plićaku gde je sedela bez repa punog krljušti, srebrnog sa milion ružičasto-žuto-ljubičastih nijansi koje svetlost odredi, postojalo je sve. Ona je bila to sve. I nebo i ruka puna mokrog peska. I ništa. Manja od tog vulkanski crnog najmanjeg zrna, ona je bila samo obris na dnu mora bez dna.

Zašto?

Nije Ira razumela.

Hvatajući se za glavu obema rukama, protresla je kosu da se opameti, da ne razmišlja. Ali nije vredelo. I on je isto tako prolazio prstima kroz njenu kosu, samo nežnije, sporije, tiše. Osećala je svoje obraze pod njegovim prstima, i zatvorene kapke, ovlaš dodirnite usnama. Pre nego što ih je spustio na njene prvi put, podsetio je na to da je pušač, a zatim su je pokrili njegovi meki poljupci, kao da je ona od stakla, a ne od petre, sive i nepomične.

Svaka je sijalica upaljena i svaka je reklama zujeći treperila, sve je hodalo oko nje u uskim prolazima dok je i dalje stajala zagledana u crno more, na ivici kaldere. *Danas je sreda*, pomislila je. *Ili četvrtak?*, a to da l' je danas sreda već je odavno izgubilo značenje. Ira se na ostrvu uništila potpuno, onda se obnovila, reciklirala, izdigla iz pepela i sagradila iz temelja; napravila se jedna nova ona, koja je sve što bila nije, i koja je sve što jeste. Zarad trenutka koji je jako vreo i koji uvek kasnije opeče, Ira je na sebe takvu i pristajala.

Bilo mu je nekako teško da izgovori njeno ime. Od dva jezika, oni su se sporazumevali na trećem, usput gubeći na težini reči. Negde oko 200-300 grama sa sitnim slovima i razmacima. Njeno je ime kao Santorini, kao sveta Irina, kao stara Tira, tj. Tera na starogrčkom. Šta je tu bilo teško? Uostalom, nije bilo potrebe da izgovara njeno ime. Kada bi joj rekao: „*Hey, you girl, with beautiful hands!*“, ona bi znala da je doziva. Iz nje bi izmilela lagano ona pitoma životinja, željna maženja i pažnje i ona bi stavljala njegove šake na sebe, da je dodiruju i probude onu drugu, opasniju zver koja je ležala zgrčena u tami. Sakrivena i prljava i dlakava, ta koja urliče samo u dubokim noćima i beskrajnim dubinama, koja nije imala vijuge, režeći, jer je vezana lancima sa krvavim ožiljcima oko vrata, dlake opale od prejake zategnutosti. Ira bi je puštala na slobodu tada, da grize i ujeda, da zariva kandže u tuđ vrat, oslobodila bi je da je on kroti, da je doziva na trećem jeziku, ali ne odbacujući svoj i šištavo ga mumlajući; puštala mu je sve - dajući i otimajući - sve do kosti glođući ono što bi joj on bacao.

Ujutru, u tuđem ogledalu, Ira nije prepoznavala sebe. Neka devojka tamne kože i usana svetlijih od tena, kao školjka sedefasto rozih, kose prošarane suncem, gledala ju je zbunjeno očima koje su promenile boju. Užasnuta svojim potrebama, nije znala ko je. Ali, svako je to bio. I zverina i umiljata, ona je bila taj svako i niko - postajala bi svako, kome se nije nadala, i niko, izgubljena u talasima. Davljenik. Gola, brodolomnik, spaljene kože sa jednim jakim otiskom na leđima, tu negde na prelazu između vrata i ramena, sa desne strane.

A njega je umela da prepozna, da ga tačno napipa u pola noći i po mrklom mraku. Kosa mu je bila svetla, ali gruba na dodir, kao da je stalno puna soli. Usne su mu mirisale na ono njihovo slatko vino, sa ukusom teškog meda, zlatnog i oporog. Ira se upirala grčevito da zapamti svaki mišić, svaki prevoj i pokret, svaki sekund. Kako ju je golicao praveći se da je mali pas, mokru njuškicu gurajući u vrat i stomak. Kako je rekao: " *Ja nikada ništa ne gubim.*" I skupljao šakama kao što voda stane u dlanove, nabacivao brzo na svoja prsa i trljao se, uživajući u njenoj toploti.

I onda bi - odlazio.

Zašto?

E, to, Ira nije razumela.

Privijao je noću uz sebe, da mu ne pobegne ni milimitar njene kože, da se upije u nju, da je uzme u svoje tkivo. Videla je da je uživao, nije umeo to da sakrije. Nije bežao kada ga je grlila, možda i prejako, kada ga je mazila malo prenežno, ali nije bežao, nije. Govorili su joj da je leto, i da sve to na moru ne treba ama baš ništa da znači, i kakve to veze ima. Međutim, kada bi otišao, ne bi se, činilo joj se, jako dugo javljao. A ona bi se durila i krišom dolazila pod njegov prozor da ga čeka, verno, cvileći za pažnjom. Satima bi zurila u plave žaluzine sa zavesama koje su se uvijale od vrućine, kad god bi tuda prošla, žudeći da se pojavi i da joj se nasmeje. *Volim kada se smeješ zbog mene*, rekla mu je jednom.

Danas neću otići, obećala je. Trgnula se i pokrenula. Poslednju noć mu neće dati.

Pokušavala je da utuvi u glavu da je to - to i ništa više, i da nekako zavara taj glupi osećaj koji su njene misli pratile, iako je sve brže hodala. " *I don't know you very much, but you're a beautiful person*", rekao je. A ona je tako želela da se zatvori u sobu i danima ne izlaze onako utopljeni znojavo jedno u drugo. Da posmatraju kako srebrne ribe sa svojim srebrnim trbusima nestaju u srebrnim talasima srebrnog mora, i srebrne bube zriču dok se srebrno ogleda u njihovim zenicama... Smeju se i slušaju kako kraj njih prolazi - kraj leta... Oslobođajući ga pitanja: s kim si bio, gde sve do sad i zašto mi to radiš, Ira je samo sebično htela da mu kaže sve ono što *sada* želi, bez straha da će biti ismejana i pogrešno protumačena, besmislena, ostavljena bez odgovora.

Nije odlazila. Nije, eto već se dva sata vrtela po li, gledajući zasebno svaki izlog, pomalo prislušujući tuđe razgovore, hodajući na prstima da ne bude primećena. Pomazila je svako kuće iz svakog restorana, spustila se nisko niz svaku zakuku koju je mogla, stiskajući prste (one *beautiful*). Neće otići. Makar celu noć probdela, jer je znala da je on neće tražiti. Koraci su joj se ubrzavali sa pulsom, a onda je pomislila na znoj koji je neko prolio sastavljajući ploče ispod nje, radeći na svirepom suncu, praveći put kojim je ona išla. Osetila se tako sitnom i usporila je. Ubrala je plameno crveni cvet sa žbuna na zidu, stavila ga u kosu i sela na ugrijane stepenice, spuštajući dlanove na njih, da bi se ponovo stopila i postala... petra.

Srebrno ne želim da idem i da se sve završi, mislila je.

Umorna od svoje glave, zatvorila je oči. Silina mora i jačina talasa napravljenih usled kretanja vazduha spustili su se na nju i prinudno je smirivali. Usne su joj se opustile, obrve rastavile. Disala je normalno. U unutrašnjosti njenih kapaka, sijalo je milion zvezda koje je videla pre nego što je sklopila oči. Neće je tražiti, pa šta? Nije joj više bilo bitno. Nije više postojalo *zašto*. Svet se konačno zaustavio. Plavi krovovi, snežno okrečene kuće, nisko usađene u zemlju, vetrenjače i magarci koji tvrdoglavo riču kao brodske sirene - nestali su. Vetar je prestao da diže rubove njene haljine, a mesec je prestao da opada.

To je trajalo predugo. On je strpljivo milovao po bedrima i leđima, prateći svoje poteze medenim usnama. Ira se okretala i nameštala, dok je nakupljena toplota izbijala je iz nje kao lava. Satima, mesecima, vekovima. Eonima.

Možda je vreme... da te pustim...

Čitav jedan sekund.

Zvono sa crkve čulo se iz daljine. Latice grimiznog cveta iz njene kose, pale su na tlo pored nje, praveći neviđenu buku. Iz svih rupa na njenom telu počela je da pišti i curi morska pena, i kapalo je niz vrhove kose, posvetelele, klizeći niz potamnelu kožu. Ugrizao ju je jako. Odjednom. Da zaboli dovoljno da ostane prsten purpurnih zareza, isprekidan, kao ovo spaljeno ostrvo. Otvorila je oči. *Ja sam leto*, shvatila je, mokra od plave vode. *Prolazno i otišlo, ja sam zaboravljeni trenutak, momenat koji nedostaje, toplina na prstima*. Ona je bila samo to leto, spoj mora, sunca i plaže, samo hrpa crnog peska koji se kruni pod njihovim prstima, dok je on ljubi slanum usnama u čelo. Ona mu je bila važna i nebitna, niko i ništa, sve na svetu što je imao, besmislena i trenutna, dok ne prođe kao i svake godine. *Next year*, često mu je ponavljala. *Next year*, govorila je, a znala je...

Ja sam celo ovo leto.

Na stepeniku blizu kaldere koja gleda na vulkan, sedela je i dalje Ira, sama i obeležena peščanim satom. U srebrnoj noći mirišu srebrne kiše kroz srebrno drveće i srebrni vetar rasipa srebrnu boju koja se lepi za njenu bronzanu kožu, gvozdenu, bakarnu, zarđalu... *You're very beautiful...* (je l' to jedini pridev koji je naučio?!).

Ira je zatim ustala polako sa stepenika i krenula. Nije došao. Izvukao je ruke iz njenih, i nije se pozdravio. Ona se okrenula od ivice i otišla na drugu stranu. Možda reči zaista zvuče bolje izgubljene u prevodu, kada joj on uspavano kaže: *Ade....* I zatvori vrata.

Ja sam leto.

Ana Gord rođena je 1981. u Beogradu. Završila opštu književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu. Pisac i [blogger](#). Voli sve što [vole mladi](#), a najviše [putovanja](#), sport, pisanje i sladoled.